

WESTERN

SANDANS
PLAVOKOSI INDIJANAC

SMRT U KANJONU

DŽON BENTIN

BROJ 26

125 DINARA

ROTO
X-100

WESTERN

26

1986.

Džon Bentin
SMRT U
KANJONU

X-100

Urednik izdanja
PIROŠKA MATIĆ

Recenzent
R. DURMAN

Izdaje i štampa: Novinska, izdavačka i štamparska radna organizacija »DNEVNIK«, OOUR »IZDAVAČKA DELATNOST«, Bulevar 23. oktobra 31 Novi Sad, telefon (021) 621-555. Broj žiro-računa: 66700-603-6350. Direktor **NIŠRO »DNEVNIK«: JOVAN SMEDEREVAC**, Rukovodilac OOUR »Izdavačka delatnost«: **ILUJA VOJNOVIĆ**, Glavni i odgovorni urednik OOUR: **TODOR ĐURIĆ**, Urednik Redakcije knjiga: **MILORAD PREDOJEVIĆ**, Sekretar Redakcije: **ZDENKA KARABASIL**, Tehnički urednik: **JULIŠ ARVANITIDIS**, Korektor: **VERA MANOJLOVIĆ**

Tiraž: 32.000 primeraka

UKOPISI SE NE VRAĆAJU

Džon Bentin

SMRT U KANJONU

Tiho cvilenje na železničkim šinama bilo je nadglasano nečijim krikom. Neko je zvao u pomoć.

Instinktivno, Džim Sandans povuče svog velikog apaluza-pastuva Sokola, koji je upravo hteo da pređe preko pruge. Kratko vreme pre toga, Sandans je s gorčinom mislio na svoju braću Čejene, koji su pošto-poto hteli da spreče gradnju železničke pruge. Pomislio je na žrtve i s jedne i s druge strane. Bilo mu je strašno što je shvatio da bi ta njegova braća isto tako uzaludno mogla pokušavati da spreče vetar, da duva.

Iz daleka, iza male šume, izronio je jedan vagon, koji je jurio niz šine.

Jedan čovek se čvrsto držao za ivicu vagona.

Ležao je na drvenoj platformi, dok mu je vetar nanosio sedu kosu na lice. Očigledno je jadnik bio izgubio ravnotežu kad se vagon, iz ko zna kojih razloga, otkao od kompozicije.

– Upomoć! – vikao je čovek.

U istom trenutku vagon je već projurio pored Sandansa, i nastavio, veoma brzo, da se spušta niz padinu, prema oštroj okuci na obali reke.

Sandans potera Sokola u galop, kako bi sustigao vagon. Ali, u istom trenutku je shvatio da je prekasno.

U krivini, vagon je iskočio iz šina. Preleteo je dvadesetak jardi, a onda tresnuo o zemlju. Uz put, jedan točak je otpao i svom silinom udario o najbliže drvo.

Kad se prašina oko vagona slegla, Sandans je pogledom počeo da traži čoveka. Ali, nije ga nigde video, niti čuo. Po tome je zaključio da je jadnik mrtav.

U neprijatnoj tišini, koja je potom nastupila, sablasno je zazvučao Sokoio

topot, kog je Sandans poterao da ide po pragovima.

Prolećno sunce grejalo je njegova leđa. Jahao je mnogo milja od Haj Plejnsa, gde je našao poruku generala Vilijama Tekamseha Šermana.

Odjahao je u generalov kamp i tamo saznao da je Šerman svoj štab iznenada morao da premesti u ova brda.

Bio je veoma umoran i nastojao je da što pre stigne na cilj. Čeznuo je za dobrim zalogajem i pićem, ali nije mogao dozvoliti sebi da krene dalje pre nego što sazna šta se dogodilo sa čovekom koji je bio u nevolji.

Učinilo mu se da iz daleka dopire zvuk lokomotive, ali nije bio siguran u to.

Kad se našao među drvećem, sunčeva svetlost i senke smenjivale su se na njegovom pohabanom sombreru, kožnoj košulji sa resama i pantalonama od smeđeg štofa. Sandans je na nogama, umesto čizama, imao mokasine.

Kad se približio olupini vagona, desnu ruku stavio je na dršku kolta. Pušku-henrijevku nije vadio iz skabarda, koji je visio o sedlu.

Njegovo osećanje za opasnost, neka vrsta šestog čula kod njega, govorilo mu je da tu nešto nije u redu. Budno je njegov pogled kružio po okolini.

Kad se, lagano, približio krivini u kojoj je vagon izleteo iz šina, ugledao je čoveka.

Na sreću, nije bio mrtav, kao što je to Sandans malopre konstatovao.

Sedeo je, odsutna pogleda, na zemlji, ruku nemoćno spuštenih pored tela.

Onda je Sandans i ugledao ono što je, bez sumnje, sprečilo čoveka da ne odleti dalje i što mu je sačuvalo život: veliko pešćano brdo pored tog dela pruge.

On je, dakle, preleteo preko tog brda i spustio se na ravni deo terena koji je pokrивao debeli sloj lišća i borovih iglica.

Sandans prede preko pruge i zaustavi se pored grupe drveća. Sjaha, pa ode do čoveka. Bio je to četrdesetogodišnjak u pohabanoj odeći, tipičan pružni radnik, kakvih je Sandans dotad već vidao.

Na čelu je imao oderotinu iz koje je tekla krv. Na desnoj slepoočnici bio je ožiljak, verovatno posledica neke ranije nezgode.

– Radije se nemojte micati – savetovao mu je Sandans i kleknuo pored njega. – Da vidim da vam nije nešto slomljeno...

Najpre je čovek gledao s nepoverenjem, a onda opet odsutno. S lakim južnjačkim naglaskom, rekao je:

– Sećam se samo da je neko viknuo „Komanči!“. A onda... – učutao je i sklopio oči.

– Komanči... – ponovio je. – A onda su nas napali... – To vam se pričinjava, ili ste uobrazili – odvratio je Sandans. – U ovom kraju nema Komanča.

Čovek pogleda u Sandansa. Ovom se učini da ga je tek sada zapravo primećio i pogledao pažljivije. Iako je već bio bleđ, čovek je još više pobeleo u licu.

To nije mnogo iznenadilo Sandansa. Navikao se na to da ga ljudi na prvi pogled identifikuju kao Indijanca. Jer, boja njegove kože bila je tamna, jagodice lica visoke, oči malo kose, i, uopšte, crte lica bile su mu tipične za Čejena.

Pa ipak, njegova plava, gotovo bela kosa, koja mu je dopirala do ramena, delovala je zbunjujuće, jer nikako nije „išla“ uz tipično indijansko lice.

Kad je primetio da je čovek počeo da drhti od straha, Sandans mu je blagim glasom rekao:

– Mene ne treba da se plašite...

Pregledao je čoveka; zaključio je da on osim one rane na čelu nema drugih povreda. Odmerio je mršavo i neobrijano lice, a onda upitao:

– Kako se dogodilo ono sa vagonom?

Čovek ga je pogledao bezizražajno. Mahinalno tresući sa odeće borove iglice, upitao je, kao da ništa ne shvata:

– Vagon? O čemu vi govorite, gospodine?

Sandans nabra čelo. Potom ispriča kako je video vagon koji juri niz padinu a zatim, na okuci, iskače iz šina.

Odjednom, sive oči zabrinuto pogledaše u Sandansa.

– A gde su drugi? – upita čovek. – Šta se dogodilo? A šta je sa mojim bratom?

Hteo je da ustane, ali ga je Sandans rukom blago gurnuo natrag, na zemlju.

Iz daljine, čuo se pisak lokomotive.

– Ostanite mirni, sedite i dalje – rekao je Sandans čoveku.

– Nailazi voz. Pokušaću da ga zaustavim.

A krdo? Šta se dogodilo sa njim? Imali smo tri ili četiri hiljade grla... – govorio je čovek drhtavim glasom. – Komanči...

– Nisam video nikog osim vas i vagona – rekao je Sandans. – I, ovo nije zemlja u kojoj se gaje goveda.

– Komanči... ubiće nas... – nastavio je čovek uplašenim glasom. Gotovo uspaničeno je dodao: – Ne razumem... Šta ja radim ovde, u brdima? Pa bio sam u Kanjonu Mrtvih, u Kanjon del Muerte, kako ga nazivaju Meksikanci. I, jeste, to je bila smrt! Oh, gospode!

– Znam taj kanjon. Udaljen je odavde mnogo milja – odgovorio je Sandans.

– Rekli ste da sam bio na nekom vagonu?

Sandans pokaza na olupinu udaljenu nekoliko jardi.

– Verovatno ste izgubili pamćenje, bar delimično. Vратиće vam se kad prođe prvi šok. Tako nešto se događa ljudima.

Sandans je namerno govorio kao optimista, da bi jadnog čoveka bar malo prošla panika.

– Sigurno radite na železnici, inače ne biste bili na vagonu – nastavio je blagim glasom. – Ili ste, možda, ukrali taj vagon?

– Ja, ukras? Gospodine, ja sam bio častan kapetan Konfederacije...

– Rat je odavno prošao, a već je i zaboravljen – primetio je Sandans.

Zagledavši se u zemlju, čovek odgovori:

– Da... Čekajte malo, izgleda da počinjem da se sećam nekih događaja...

Opet se čuo pisak lokomotive, ovoga puta iz blizine. S druge strane šumice, izdizao se crni dim.

Sandans pride svom konju i uhvati uzdu. Soko bi, ovde u divljini, mogao zaboraviti sve ono što je naučio dresurom, i uspaničiti se zbog pojave velikog, crnog, metalnog monstruma, kog ne bi video prvi put.

I Soko i njegov gospodar morali su početi da se navikavaju na život koji donosi novotarije. Natrag nije bilo. Belci su sve više naseljavali i osvajali te, nekada indijanske teritorije.

Buka lokomotive koja se približavala i metalne šine bili su dokaz izdaje belaca. U tim trenucima, iako se Sandans nikada nije osećao ni belcem ni Indijancem, odnosno osećao se podjednako i jednim i drugim, preovlađao je, u njemu, Čejen. Nije trpeo nepravdu, a belci su učinili Indijancima veliku nepravdu što su im na prevaru oteli zemlju i, isto tako, na prevaru, na njoj izgradili železnicu.

Nedaleko, Sandans je ugledao lokomotivu koja je vukla za sobom samo jedan vagon.

Soko je počeo da drhti. Smirio se tek kad mu je Sandans nešto rekao na čejskom jeziku.

A onda je životinja trgla glavu, podigla je, i načuljila uši. Sandans je znao da to nema nikakve veze sa lokomotivom koja nailazi.

Njegova ruka se brzo našla na dršci kolta, a on se naglo okrenuo.

Ugledao je, između drveća, dva jahača. Topot konja bio je prigušen debelim slojem lišća i borovih iglica na zemlji. Oni Sandansa još nisu bili приметili. Gledali su u čoveka koji je, malo dalje, sedeo na zemlji.

Zaustavili su konje. Jedan od dvojice bio je visok, krupan čovek u smeđem odelu. Pokazavši na čoveka koji je sedeo malo dalje, rekao je drugom, koji je na sebi imao lovačko odelo:

– On je još živ, gospodine Džered...
Oslovljeni odmahnu glavom.

– I, ljudi kažu da mačka ima devet života – reče. – Kažem ti, Kilijane, da najpre nisam mogao poverovati, kad mi je Erskin pisao, pa sam morao sam da dodem ovamo i uverim se da li su istinite priče da je on još među živima.

– Što se mene tiče, gospodine Džered, rekao bih da mi izgleda sasvim bezazleno.

– Ipak bi bilo pametnije da ga se oslobodimo pre nego što voz... – Džered se okrenuo u sedlu da bi pogledao niz prugu. Pri tom je ugledao Sandansa.

– Bili smo ubeđeni da je mrtav – rekao je Džered. Govorio je sa engleskim naglaskom, ali je Sandans imao utisak da to čovek namerno radi, možda da bi prikrio svoje pravo poreklo.

Sandans ga je gledao hladno, što je doprinelo tome da Džered postane nervozan.

– Videli smo vagon... – nastavio je. – Da li je on... – pokazao je glavom na čoveka koji je i dalje sedeo na zemlji – ... rekao šta se dogodilo? Da li vam je uopšte rekao nešto?

Po glasu tog čoveka moglo se zaključiti da nestrpljivo čeka odgovor.

Sandans oseti da ga hvata gnev.

– Pretpostavljam, bar sudeći po njegovom ponašanju, da je izgubio pamćenje – odgovorio je.

Džeredu vidno laknu.

– Znači, još uvek se ničega ne seća – konstatovao je zadovoljno.

Sandans ga pogleda pažljivije.

– Govorite kao da je ovaj čovek veoma davno izgubio pamćenje? – primetio je.

Džered odjednom izgubi strpljenje.

– Zašto se ne izgubiš odavde, crvenokošče?! – obrecnuo se. – Najzad, sami ćemo se pobrinuti za našeg prijatelja.

Čovek koji je sedeo na zemlji, ni tren nije ispuštao iz oka dvojicu pridošlica. Kad je jedan od njih rekao da će se sami pobrinuti za njega, na njegovom licu se pojavio još jaci izraz straha, i Sandansu se učinilo kao da je zacvileo u znak protesta, što bi bio ostavljen na milost i nemilost dvojice jahača.

– Zaustaviću lokomotivu – rekao je Sandans. – Taj čovek pripada železnici

i vi nemate s njim šta da radite, najmanje da ga natovarite u sedlo. Možda čovek ima unutrašnje krvarenje.

– Vi, izgleda, niste čuli šta sam rekao! – uzviknu Džered pocrvenevši od gneva. Bio je očigledno navikao na to da ga drugi slušaju bez pogovora. – Mi ćemo se pobrinuti za njega, odnosno povećemo ga sa sobom.

Opet je nastradali zacvileo, a onda i jasno rekao, obraćajući se Sandansu:

– Ne... nemojte me prepustiti njima...

Lokomotiva je usporila. Bila je udaljena još samo pedesetak jardi.

Visoki jahač je rekao:

– Ovaj Indijanac bi trebalo da pročačka uši, jer ne čuje dobro. – Pri tom je počeo da vadi pušku iz korica koje su visile o sedlu.

Ali, pre nego što ju je sasvim izvukao, u njega je već bio uperen Sandansov kolt.

– Hej, čekaj, prijatelju – opomenuo ga je. – Ne znam, doduše, šta sve ovo znači i šta se dešava, ali ne dozvoljavam da mi iko preti puškom.

Obojica su bili iznenađeni brzinom kojom je Sandans izvukao revolver.

– U redu – rekao je Kilijan najzad, zaboravivši, odjednom, svoj engleski naglasak.

Obojica su okrenuli konje i odgalopirali. Izgubili su se među drvećem kad se lokomotiva zaustavila.

Soko je još drhtao, ali je bio miran, jer je Sandans držao ruku na njegovom vratu.

Sa lokomotive skoči čadavi ložac i pritrča unesrećenom čoveku.

– Hej, Bobe, da li je sve u redu? – pitao je zabrinuto.

– Prava je sreća što smo bili na manevarskim šinama kad si projurio. Da smo bili na glavnoj pruzi, sada bismo te skupljali u komadićima.

Bob bezizražajnim pogledom odmeri ložača.

– On se ne seća ničeg. Ne zna šta se dogodilo – reče Sandans ložaču.

Ovaj se okrenu i tek tada pažljivo pogleda u Sandansa. Odmah poblede i ustuknu.

– Pomoći ću vam da Boba stavite na platformu vagona – rekao je Sandans prijateljskim glasom. – Da li u ovim brdima postoji neki lekar?

Ložac je još izvesno vreme uplašeno gledao u Sandansa, a potom je klimnuo glavom.

Sandans je od njega čuo da lekar koji leći železničare živi u Redingtonu.

– To je malo dalje, niz prugu – objasnjavao je ložac. – Propisno sam se uplašio, gospodine... Mislio sam da ste Čejen. Njih je bilo podosta u ovom kraju, kad smo postavljali prugu.

– Znam – odgovorio je Sandans hladno. Zatim pokaza na Boba, pa upita:

– Ko je on?

– Bob Talbert. Tu i tamo radi za železničku kompaniju. Mislim, nije redovno zaposlen.

To je začudilo Sandansa. Taj Bob Talbert, iako je trenutno bio zbunjen, delovao je suviše inteligentno i obrazovano, a to se moglo zaključiti i po načinu na koji je govorio, da bi -tu i tamo- odradio za železničku kompaniju neki fizički posao.

Ložac je nastavio:

– Došao je u ovaj kraj prošle godine, čini mi se da je to bilo krajem proleća. Ničeg nije mogao da se seti. Doktor Stardžes pretpostavlja da je Bob bio teško ranjen, u ratu, i da ga od tada ne služi pamćenje.

Ložac pogleda u olupinu vagona.

– Biće gužve kad predradnik sazna da je Bob uništio jedan vagon.

– Imam utisak da on za to uopšte nije kriv – primetio je Sandans.

Ložac ga odmeri.

– Kako to mislite? – upita.

Sandans slegnu ramenima. Bio je uveren da je neko namerno izazvao nesreću sa vagonom na kom je bio Bob, ali o tome nije hteo da govori glasno.

– Najvažnije je da Bob dode u ruke lekara. Verovatno da ništa nije slomio, ali se to nikad ne zna dok se ne pregleda stručno. Za svaki slučaj, budimo oprezni s njim...

Njih dvojica pažljivo smestiše na vagon Boba Talberta.

Sudeći po rečima ložača lokomotive, Bobovo gubljenje pamćenja nije bila ni-

kakva novost. I onaj Džered je bio napomenuo nešto iz čega se to moglo zaključiti. Očigledno je poznavao Boba od ranije. Isto tako je bilo očigledno da ga se Talbert plaši, a uz to je i rekao Sandansu da ga ne prepušta njima dvojici, misleći na Džereda i Kilijana.

Sandans upita ložača da li poznaje Džereda i Kilijana. Ovaj je odmahnuo glavom i objasnio da tek odnedavno vozi na tom delu pruge.

Sandans je tom prilikom saznao da je cilj lokomotive Redington, koji je udaljen četiri milje, uz brdo.

— Rado bismo vas uzeli na voz, ali kako da transportujemo vašeg konja? — vajkao se ložač. — Veoma velika životinja... zar ne?

— Najlepše hvala... Ići ću, ipak, sam. Nego, da li ste u poslednje vreme imali nekih neprijatnosti sa Komančima? — upitao je Sandans.

— Sa Komančima? Koliko znam, oni ne dolaze u ovaj kraj. Ovdé se jedino morate paziti od Čejena i Arapahosa.

— Rekoste da se vaš lekar zove Stardžes?

— Da. On će Boba zakrpiti. — Zatim je ložač opet pogledao u olupinu. — Pitam se samo šta se to moglo dogoditi. Verovali smo da ćemo Boba naći u koma-dima. Znali smo, bili smo sigurni, da u tom tempu neće moći da savlada ostru krivinu.

Lokomotiva se pokrenula.

Ložač, promolivši glavu kroz prozor lokomotive, pozdravi Sandansa. I ovaj podiže ruku u znak pozdrava. Na platformi vagona, Bob Talbert je ležao post-rance, očigledno još uvek unoklu od onoga što se dogodilo.

Sandans pogleda u šumarak; očekivao je da će se opet pojaviti ona dvojica jahača. Tek tada mu je došlo do svesti da mu je onaj viši jahač, Kilijan, poznat odnekud. Počeo je da razmišlja o tome gde li ga je video.

Čekao je, napregnut. Ipak, ništa se nije dogodilo, njih dvojica se nisu vratili.

Onda se zagledao u olupinu vagona. Ništa nije ukazivalo na to da je u pitanju bila sabotaza.

Sandans sede na nju. Setio se Džeredovih reči da mačka ima devet života.

Daska platforme bila je raslojena i polomljena, gvožđe iskrivljeno. Čudnovato da je Bob Talbert ostao živ, zaključio je Sandans.

I, koliko mu je, od tih devet života, još preostalo?

U Redington, Sandans je stigao u kasno popodne. Prvobitno, trebalo je da se sretne sa Džonijem Barkom, u Elis Kempu. Ali, tamo je našao samo kratko Barkovo obaveštenje da je baza operacije premeštena u Redington.

Sandans pogleda naselje. Sastojalo se od nekoliko kuća napravljenih od ilovace i kamena, od jednog saluna, hotela i vodenog tornja.

Takođe je čuo da se taj mali grad nalazi na terenu na kom je pronađeno zlato, te da se stoga planira izgradnja pruge prema jugozapadu, koja bi vodila do zone Baranka-rudnika.

Sandans oseti ogorčenje što belci nameravaju da još dublje zađu u indijanske teritorije. Koliko li je već bilo prekršenih ugovora, koliko dogovora kojih se belci nisu pridržavali?

Niko od belaca nije imao prava da kroči na tu zemlju, bar sudeći po zaključenim ugovorima sa Indijancima, a kamoli da na njoj gradi pruge i puteve, pa čak i čitava naselja.

Pored hotela, bio je razapet veliki šator. Iz velikog teretnog vagona, bilo je istovareno mnogo metalnih kreveta. Sandans je čuo da taj šator treba da predstavlja neku vrstu proširenja postojecé hotela.

Jedna ljupka dvadesetpetogodišnja žena crvene kose, obučena u zelenu haljinu, davala je uputstva gde treba da se postave kreveti.

Ugledala je Sandansa kad je ovaj vezivao konja za direk. U njenim zelenim očima zaiskri nešto.

Sandans nije uzimao pušku iz skarbarda. Uopšte nije brinuo o tome da li će je neko dirati. Jer, kad bi pokušao, doživeo bi iznenađenje. Još bi ono bilo veće kad bi neko pokušao da ukrade konja. Soko je znao da koristi i kopita i zube, a osim svog gospodara nije slušao nikog.

Kad se približio velikom šatoru, Sandans je čuo kako neko oslovljava mladu

ženu sa „gospodu Dženli“. Ona je bila vlasnica hotela i šatora.

Kako je pogledao telo te žene, Sandansu je srce pokucalo brže. Posle dugog, napornog jahanja, osećao je potrebu za odmorom i opuštanjem, u šta je, razume se, spadala i njegova potreba da bude u društvu nekog ženskog stvorenja.

Ali, nije računao na gospodu Dženli, iako mu se svidela na prvi pogled. Nije bio raspoložen da ima neprilika sa nekim ljubomornim mužem.

Kad je prolazio pored nje, gospoda Dženli se nasmešila na njega, dok joj je on jedva klimnuo glavom, u znak pozdrava. Učinilo mu se da se mlada žena uvredila zbog toga, jer je očekivala više, očigledno naviknuta da joj se muškarci dive i da je proganjaju. Iznenadila se i zato što joj Sandans, iako se nasmešila na njega, ništa nije rekao.

Gledala je za njim.

Nalazila je da ima nečeg veličanstvenog u njegovom hodu. Uz to, bio je propisno naoružan svim i svačim, a skupoceni redenik koji je nosio oko pojasa bio je izrađen u Santa Feu.

Ušao je u salun.

Izvesno vreme ostao je pored vrata.

Čekao je da mu se oči priviknu na polutamu koja je vladala u unutrašnjosti lokala.

Za šankom je stajalo desetak ljudi, dok su dva kockarska stola bila zauzeta.

Sandans se namrgodio kad je osetio zadah znoja. Gadio se prljavih ljudi. Svaki Indijanac je imao običaj da se kupava i pere svakodnevno, dok su ovi belci verovatno jednom godišnje videli vodu i sapun.

Uz uobičajenu opreznost, Sandans se osvrnuo na sve strane. Među gostima nije otkrio nijedno poznato lice. Prišao je šanku i sačekao da debeli barmen obrati pažnju na njega.

– Želite? – pogledao je barmen u njega, a odmah zatim se ukočio. Budući da je Sandans već bio navikao na takve i slične reakcije, samo se nasmejao.

– Zar mislite da sam Indijanac? S ovom plavom kosom? – pitao je.

Barmen se sabere i primora sebe da se nasmeje.

– O, da, to sam mislio u trenutku – odgovorio je – kao da se izvinjava. – Znate, armija bi me bacila u okove kad bih nekom Indijancu prodao piće.

Uzeo je jednu bocu sa regala, i čašu, i stavio iz pred Sandansa.

Ovaj se poslužio.

– Trebalo bi, ovde, da nađem jednog čoveka po imenu Džoni Bark – rekao je. – On je skaut. Da li je tu negde?

– Da, bio je tu, ali je preselio svoj kamp tri milje južnije – odgovorio je barmen. – Ne znam zašto je to učinio, jer onaj lord bi trebalo da stigne ovamo vozom. Da li i vi pripadate tom lovačkom društvu?

Sandans klimnu glavom.

– Čuo sam da će taj engleski lord loviti kao pravi Indijanac – smeja se barmen. – Sa lukom i strelom.

I Sandans se pitao zašto je kamp opet premešten. Džoni Bark je sigurno imao razloga za to, kao i da iz ravnice kamp premesti u brda.

Seto se Boba Talberta. Zato je upitao barmena gde bi mogao pronaći doktora Stardžesa.

– Eno ga, sedi tamo, za kockarskim stolom. – Barmen pokaza na čoveka s cigarom u ustima.

Sandans je izvesno vreme gledao u mišićavog muškarca za kockarskim stolom, gde se doktor kartao sa još dvojicom ljudi, a onda je stavio na šank novac, uzeo čašu sa viskijem i uputio se prema doktoru Stardžesu.

Sačekao je da se završi partija pokera, a onda je upitao lekara da li ima vremena nekoliko minuta, da bi njih dvojica razgovarali u četiri oka.

Lekar ga je pogledao. Bio je ljut što ga neko uznemirava dok se karta. Potom je zainteresovano odmerio Sandansa.

– Vi ste sigurno čovek o kom mi je Alison pričao. Alison je ložac lokomotive. Od njega sam čuo da ste prvi bili pored Boba Talberta...

– Upravo o tome bih želeo da razgovaram sa vama.

Stardžes se podiže i uze crnu jaknu koja je bila prebačena preko naslona stolice.

– Cenim to što ste uradili za Boba – rekao je. – On je moj... recimo... omiljeni pacijent. – Lekar se nasmejavao, a onda nastavio: – Da popijemo zajedno neko piće? Ali, ne ovo koje Sem nudi. Kao lekar vam mogu reći da takvo piće može da razori organizam.

– Moj ne – nasmeja se Sandans. – Jer, ja nisam ni okusio takav viski.

Stardžes pozva barmena.

– Seme, daj mi, molim te, moju privatnu bocu!

Doktorov viski je zaista bio prvoklasan. Kad su obojica ispili po jednu čašu, lekar je rekao:

– Vi se interesujete za Boba Talberta?

– Govorio je o Komančima koji su navodno oteli krdo stoke. Tako nešto me uvek interesuje.

– Vi ste melez, zar ne? – upita lekar iznenađen.

– Moja majka je bila Nasmešena Žena, Čejenka, a otac čistokrvni Englez.

– O, da. Vi ste, dakle, Džim Sandans – rekao je Stardžes.

– Da, taj sam.

– Sandans... neobično prezime...

– Čejeni su ga dali mom ocu.

Doktor Stardžes je zadržano gledao u Sandansovo preplanulo, čejensko lice.

– Lepo vam stoji – rekao je. – Nije čudo što je lord Emori toliko nestrpljiv da vas upozna.

Sandans je ispričao doktoru kako ga je general Šerman zamolio da bude pratilac i savetnik u lovu bogatom i ekscitirućem lordu Emoriju, odnosno da mu bude skaut koji će mu pomoći u svemu.

– Vašington to smatra dobrim diplomatskim potezom – nastavio je. – Iz kojih razloga, ne znam. Njegovo veličanstvo valjda želi da lovi na indijanski način. Verovatno misli da to može da se nauči za nekoliko sati. Pa, ja ću mu pokazati kako se to radi, a on, ako shvati. Ako ne, šta mogu.

– Taj je zaista pomalo luckast – nadoveza se doktor Stardžes. – Ispunjava sebi i najfantastičnije želje. Uz to, uobrazio je i da je boksterski šampion. Čuo sam da će Red Kilijan boksovati sa njim. O njemu sigurno niste još čuli?

Sandans se seti visokog i jakog čoveka u smeđem, tesnom odelu i onda mu pade na pamet otkud mu je bio poznat.

– Video sam ga prilikom jednog boks-meča u Nju Orlinsu – rekao je.

Nakon trideset rundi i jakog udarca u glavu, Kilijanov protivnik više nikada nije došao k sebi...

Bilo je to kad je Sandans po drugi put boravio u Nju Orlinsu. Bio je oduševljen tim fantastičnim gradom. Kad je prolazio kroz stari deo grada, bio je iznenađen njegovim stanovnicima crncima. I, bio je veoma ljut zbog načina na koji su se belci ophodili prema njima kao prema robovima. Tako nešto dotad još nije video.

Sobu je bio uzeo u lučkoj četvrti. U blizini je, seća se, bio jedan park. U njemu je proveo dosta vremena, sa zanimanjem slušajući ljude koji su govorili raznim jezicima.

Naručio je bovi-nož kad je video plakat na kom se reklamirala borba između boksera Velikog Reda Kilijana i Mek Gija-Bostonca, za kog je još pisalo da je najslavniji profesionalac Sjedinjenih Država.

Sandans je otišao na taj boks-meč. Tada je video obojicu boksera.

Prva runda je bila beskrajno duga. Obojica su bili nagi do pojasa, imali neke obmotace oko članaka na rukama i nogama, a kose su im bile duge do ramena.

Ta beskrajno duga prva runda se najzad završila kad je jedan čovečuljak iz Kilijanovog ugla rekao da je ona okončana. Prisutna publika je pljeskala, urlala, vikala.

Sandansu se potom činilo da ta dvojica velikih ljudi satima udaraju jedan drugog.

A onda je Kilijanu potekla krv iz levog uha. Odleteo je u svoj ugao, gde mu je neki čovek belim ubrusom brisao krv. Sandans naprosto nije verovao da toliko krvi može stati na jedan običan ubrus.

Mek Gi je bio ubitačan bokser. Bio je isto toliko krupan kao Kilijan, samo nešto širi. Dok je Kilijan imao deblje noge

a uži gornji deo tela, kod njegovog protivnika je bilo obrnuto.

Kilijan je, uz to, imao najveću glavu koju je Sandans ikada video u nekog čoveka.

U prvom satu borbe, Kilijan je nekoliko puta bacio Mek Gija na uzad. Jednom ga je bukvalno prikovao jakim udarcima, i ko zna dokle bi ga udarao da ga u tome nije sprečio sudija.

Ali, onda je Kilijan šutnuo sudiju. Kad je ovaj pao na pod, borba je bila prekinuta.

Sandans je posmatrao sudiju, koji je, presamićen, ležao na podu ringa. Niko nije došao da mu pomogne. Tek kasnije je jedan od Mek Gijevih menadžera došao i odvuкао sudiju u ugao ringa.

Kilijan i Mek Gi su se gledali s mržnjom.

Borba se nastavila. Bila je gruba, nemilosrdna. Toliko grubosti Sandans još nikada dotad nije video.

Kad se sve završilo a onesvešćeni Mek Gi bio odnet iz ringa, Sandans je otišao kod čoveka kod kog je naručio specijalni bovi-nož. Sve to vreme mislio je na Kilijana.

– Nikada neću zaboraviti tu borbu – rekao je doktoru Stardžesu.

– Da, bilo je to veliko ime – dodao je lekar.

Sandans je doživeo još jedno iznenađenje kad je čuo da je bila Džeredova ideja da se u lov povede i Kilijan.

– Džered je, po svoj prilici, preuzeo upravljanje lovačkim društvom. Zna li nešto o njemu? – upitao je Sandans.

– On je trgovac stakom, koji je počeo kao trgovac bivoljom kožom. Mislim da je Teksašanin poreklom. Za vreme rata bio je u Londonu. Tamo je upoznao lorda.

– Mislio sam da Džoni Bark rukovodi lovom – rekao je Sandans.

– Džered se ovde pojavio pre tri dana, sa Kilijanom. Imao je kod sebe lordovo pismo.

Sandans ispi čašu.

– Veoma je bogat taj lord... – reče.

– Rekli ste to kao da novac ostavlja na vas snažan utisak... – primeti doktor.

– Da, ako je to velik novac.

– Čudno... Nisam pretpostavljao da čoveku kakav ste vi bogatstvo nešto znači.

– Pa... postoji način da ja to bogatstvo dobro uložim u nešto...

– Neki poseban projekt? – interesovao se doktor Stardžes.

Sandans nije odgovorio na to pitanje. Počeo je da se zanima za detalje u vezi sa Bobom Talbertom.

Taj čovek bio je slučajno nađen prethodne godine, dok je besciljno lutao pored pruge.

– Odmah mi se svideo – rekao je doktor. – Možda je presudno bilo sažaljenje, jer je bilo očigledno da nije obična luralica nego izgubljeni čovek koji pati od amnezije. Mnogi koji su se vratili iz rata patili su od iste bolesti, zbog nekog preživljenog šoka. Bob nije znao čak ni svoje ime. Ja sam mu ga izabrao, po telegrafskoj stanici Talbert.

Lekar se smejaio.

– Mislio sam da mu ime Bob sasvim pristaje – nastavio je – a izgleda da se i njemu svidelo. I tako... – odjednom se doktorovo lice smrklo.

– Nastavite, doktore – zamolio ga je Sandans.

– Hoćete li, najpre, još jedno piće?

Sandans poklopi rukom svoju čašu.

– Već sam popio dve čaše viskija. Više ne želim, hvala – rekao je.

Lekar je sebi nasuo još jednu čašu, pa je nastavio:

– Pre šest do sedam nedelja, ovde se pojavila neka luralica. Tražio je posao. Ali, tu nije bilo posla, pa su ga uputili drugde. Pre nego što je napustio grad, sreo je Boba Talberta. Bio sam svedok tog susreta. Ta luralica je Boba oslovio drugačije – obratio mu se kao Pitu Djuranu. Taj čovek je tvrdio da ga je Djuran pre godinu dana angažovao kao goniča za jednu turu. Talbert mu je odgovorio da je to zabluda, i otišao je dalje.

– I? Šta je posle bilo? – nestrpljivo je upitao Sandans.

– Ispitao sam tog luralicu. Rekao je da Djuran, odnosno Talbert, ima ranč u Empajeru, Teksas. Empajer... zvuči moćno, mada nikada nisam čuo da postoji takvo mesto.

– Ni ja.

– I, tako je lotalica nastavio da traži posao, a ja sam se zabrinuo za Boba. Razgovarao sam sa njim, nazivao ga Djuranom, u nadi da će ga to podsetiti na njegovu prošlost. pominjao sam i Empajer, Teksas. Pa ipak, gledao me je s nerazumevanjem i ponavljao da je sve to zabluda. Onda sam napisao jedno pismo, adresirano na porodicu Djuran, Empajer, Teksas. Pomislio sam da ima rodbinu koja će se obradovati kad čuje da je Pit živ...

– Pretpostavljam da nikada niste dobili odgovor na to pismo – rekao je Sandans.

Stardžes potvrdno klimnu glavom.

– Danas sam upitao Boba nije li mu se, zbog šoka koji je doživeo, povratilo pamćenje. Jer, poznato je da se ono i gubi i vraća usled šoka. Odgovorio mi je da se to nije dogodilo. Međutim, osetio sam da ne govori istinu. Možda se ne-čega plaši.

– Ili nekog?

Doktor se zagleda u Sandansa.

– Moguće je. Otvoreno sam ga pitao da li je on Pit Djuran. Nije rekao ništa, ali sam primetio da je pobledeo. Pomislio sam da bi bilo bolje da pustim da se stvar malo slegne...

Doktor je ućutao, jer je u tom trenutku u blizini odjeknuo hitac. U salunu se sve umirilo. Svi su okrenuli glave prema vratima. Izgledalo je da je hitac ispaljen preko, kod hotela.

Barmen Sem je hladno rekao:

– Momci su danas rano počeli...

Stardžes odloži čašu.

– Sigurno ima posla za mene – reče.

– Idem da potražim Talberta, odnosno Djurana, ili kako se već zove. Ostavio sam ga, naime, u hotelu...

– Imate li nešto protiv da ja podem sa vama? – upitao je Sandans.

– Izgleda da vas taj čovek veoma interesuje? – primetio je lekar.

– Tačno je, i to zato što je pominjao Komance. Želeo bih da raščistim neke stvari u vezi s tim pitanjem.

Kad su izašli na ulicu, sunce je već bilo zašlo za brda i bilo je znatno hladnije.

– Pominjali ste Džonija Barka – rekao je doktor. – Da li je to vaš stari prijatelj?

– Obojica smo izvesno vreme bili skauti kod generala Šermana – odgovorio je Sandans. Moj zadatak je bio da pregovaram sa Crnim Konjem i ubedim ga da mora prestati da napada belce. Ali, njegova mržnja i razočaranje u belce bili su preveliki.

U holu hotela stajalo je nekoliko ljudi. Diskutovali su o hicu koji se malopre čuo.

Neki čelavko se obratio Stardžesu, kad ga je video:

– Ako ste došli zbog pucnja, doktore, odmah da vam kažem da je posredi neki pijanac.

Stardžes pozdravi ljude koji su radoznalo gledali u Sandansa. Ovaj je išao za Stardžesom, prema jednoj sobi, koja se nalazila na kraju hodnika, a služila je doktoru kao ordinacija.

Pokrivači i krevetnina na jednom ležaju u uglu sobe bili su u neredu. Jedan krupni Irac je pripremao zavoje i obaveštio doktora da je hitac dopro kroz otvoreni prozor.

– Kažem vam – nastavio je – da je olovo prozujalo tik pored Bobove glave.

– Šta je sa našim pacijentom? – pitao je Stardžes.

– Kidnuo je. Još nikada nisam video da neko trči tako brzo. Bio je beo kao i zavoji oko njegove glave.

Sandans pride zidu i dobro pogleda rupu koja je ostala od zalutalog metka. Nalazila se na samo nekoliko inča od uzglavlja.

Doktor upita svog pomoćnika:

– Klensi, da li je to zaista bio zalutali metak nekog pijanca? Ili, možda smatraš mogućim da je neko hteo da ubije Boba?

Sandans nije sačekao odgovor. Zahvalio se doktoru za viski i krenuo u potragu za trojicom ljudi: za Pitom Djuranom ili Bobom Talbertom, Arturom Džeredom i Redom Kilijanom.

Nije našao nijednog od te trojice.

U gradu je bila gužva. Upravo je stiglo još nekoliko teretnih kola. Vozari su požurili prema salunu, da se osveže.

Na jednom prozoru hotela, u prizemlju, stajao je natpis: ZAUZETO.

Sandans uđe u hotelski restoran.

Izabrao je mesto pored prozora, sa kog je mogao da gleda na ulicu, a onda naručio jelo. Čekajući, posmatrao je ulicu; na njoj se nije pojavio nijedan od onih koje je on tražio.

Da li je Djuran uspaničen, pobegao iz grada? Moguće. Sandans je potisnuo misli o tom čoveku.

Učinilo mu se važnim da otkrije činjenicu da li je Artur Džered zaista preuzeo komandu nad lovačkim društvom, kako je doktor pričao?

Kad je Sandans završio jelo, gospoda Dženli je zastala pored njegovog stola.

– Zahvaljujem vam se što pokušavate da saznate ko je pucao u Boba Talberta – rekla je.

– Otkud znate da je baš tako?

Žena se nasmeši.

– Moj pokojni muž je, između ostalog, bio i šerif. Imam dobar instinkt za nevolje. Osećam ih unapred.

– Pretpostavljate li gde bi Talbert mogao biti u ovom trenutku?

– U brdima ima na stotine mesta gde bi se mogao skloniti – odgovorila je žena. Potom se nakašljala, pa značajnim tonom dodala: – Osećam da znate ko je pucao u njega.

– U pravu ste.

– Moj pokojni muž bio je i kockar. Tako sam, uz njega, naučila da razvijem još jedan instinkt. Naime, kladim se samo kada sam stopostotno sigurna u nešto.

– Ispričajte mi nešto o tome. Mislim, o toj stopostotnoj sigurnosti...

– Najpre morate da uradite nešto. Da li noćas ostajete u gradu?

– Pa, koliko sam video po onom napisu, u hotelu nema više slobodnih soba. Nasmejala se.

– Ja sam vlasnik hotela i kažem vam da vi možete dobiti jednu sobu noćas.

– U redu. Ali, prethodno moram obaviti još neke poslove. Ipak, recite mi jedno. – Naslonio se na stolicu i zagledao se u nju. – Ko bi, po vašem mišljenju, imao razloga da puca u našeg prijatelja Talberta?

– Mogla bih se opkladiti da je to bio plaćeni, odnosno najmljeniji ubica. Ima takvih u ovom kraju, a i drugde. Dakle, neko je primio novac da obavi taj »zadatak«. Ovde ljudski život nije naročito skup.

– Je li to sve što znate?

– Ako nešto saznam... Uostalom, znate gde me možete naći.

Pogledala ga je značajno, i otišla dalje. Razgovarala je sa gostima i pozdravljala one koje je poznavala.

Sandans je razmišljao o njoj. Dala mu je do znanja da je udovica, a rekla mu je i to da zna gde je može naći, pogledavši ga sugestivno.

Ali, njega je čekao i posao. Dobro plaćeni posao, plus premija. A novac mu je bio potreban. Mnogo novca.

Potisnuo je misli o udovici i o Djuranu – Talbertu, i napustio grad.

✱

Sandans je pronašao kamp tri milje južno od Redingtona.

Kad su se pozdravljali, Džoni Bark je rekao:

– Veoma mi je drago što te vidim! – Bark je bio stamen čovek četrdesetih godina. – Očekivao sam te, i već sam se plašio da me nećeš naći, naročito pošto nas je Džered napustio i ostavio nas ovde, u brdima. General Šerman nije mogao znati da li si uopšte primio njegovo obaveštenje.

– A onda vas je Džered naterao da kamp iz grada premestite ovamo – rekao je Sandans zamišljeno.

– Da. Navodno, zato što njegovo veličanstvo lord Emori ne želi da bude ismejan.

Bark pokaza prema šatorima.

– Džered je tamo, desno, u onom velikom šatoru.

Potom je ispričao šta sve zna o tom čoveku, jer je Sandans bio radoznao da štošta čuje o njemu.

– Džered je nekada imao fabriku za kožnu konfekciju, u Fentonu. Kod njega su, kao radna snaga, bili zaposleni Indijanci iz plemena Peuni.

– Davao im je, očigledno, platu kao robovima. Znači, on je taj – zaključio je Sandans smrknuto.

Uto Džered izade iz šatora. Ugledao je Sandansa i Barka pored vatre. Izraz njegovog lica namah postade neprijateljski, ali se brzo sabrao i prinudio sebe da se nasmeje.

Prišao im je.

– Veoma mi je žao što je došlo do malog nesporazuma – rekao je, kao da se izvinjava Govorio je s engleskim naglasakom. – Najpre sam pomislio da onom jadmiku hoćete da učinite nešto nažao. Zove se Talbert, ako se ne varam.

Sandans se nije ustručavao da kaže:

– On vas se plašio, koliko se sećam.

– Nije čudo. Čovek je bio u šoku zbog onoga što mu se dogodilo – snašao se Džered.

Na sebi je imao istu onu lovačku jaknu, samo što je sada na glavi imao šešir sa ravnim obodom. Njegov ten je delovao zdravo, a lice mu je bilo sveže obrijano.

Sa vatre na kojoj se kuvala hrana, izdizao se dim. S druge strane šatora bio je improvizovani žičani koral u kom su stajali jahači i teretni konji.

Džered odjednom reče:

– Čuo sam da je lord Emori ponudio veliku sumu za vaše usluge.

– O, da – potvrdi Sandans hladno. Pitao se da li je negde u blizini, u nekom šatoru, i Red Kilijan.

– Ne znam da li vam je Bark o tome pričao – nastavio je Džered – ali ovde ja odgovaram za sve.

– A ko vas je ovlastio za to? – pitao je Sandans.

Džoni Bark prilično nervozno šapnu Sandansu:

– Pusti to, Džime.

Ali, Džered je odgovorio:

– Imam ovde pismo u kom mi lord Emori daje takvo ovlašćenje.

– Videćemo... – komentarisao je Sandans.

Džeredovo držanje je postalo ukrućeno. Sandans je, ispod njegove jakne, video izbočinu od revolvera.

Džered je s mnogo ironije i mržnje odmerio Sandansa, i rekao:

– Lord Emori i ja smo stari prijatelji još iz Londona! – Potom se okrenuo i otišao u svoj šator.

– Iznenaden sam, Džoni, što si pristao da mu predaš komandu – rekao je Sandans Barku kad su ostali sami.

Bark skide šešir i počea se po celavoj glavi.

– Džime, potreban mi je novac koji bogati lord daje. Učini mi toliko da se držiš po strani, Džime. Znam, to ti neće biti lako... mislim, neće ti biti lako da se družiš sa čovekom kakav je Džered, ali...

Sandans lupi Barka po ramenu.

– Nastojaću da budem kako treba, ne brini.

Bark je, zatim, rekao da će lord Emori stići jutarnjim vozom.

– Možda je pismo, koje mi je Džered pokazao, običan falsifikat. Međutim, nisam sklon da poverujem da bi čovek, kakav je on, pravio takve gluposti. Tako nešto se brzo otkrije.

– Ja, međutim, imam utisak da se njemu isplati da inscenira ovakvu glupost i da, u tom slučaju, i te kako dobro zna šta radi – komentarisao je Sandans.

Bark ga pogleda ispitivački.

– Džime, dovoljno dugo smo prijatelji i nema potrebe da išta kriješ od mene – rekao je.

– Sve to ima neke veze sa Kanjonom Smrti... upravo sam se setio toga...

– Govoriš u zagonetkama, Džime.

– To govori moja indijanska polovina – odvratio je Sandans smeškajući se.

Ali, njegov osmeh se izgubio kad je Sandans ugledao Reda Kilijana. Upravo je ujahao u kamp na jednom velikom, snažnom konju. Zaustavio ga je pred Džeredovim šatorom, i sjahao.

Izvesno vreme je stajao u raskoraku, gledajući u Sandansa a onda se pognuo i ušao u šator.

Džoni Bark se namrštio.

– Džime – obratio se Sandansu – ne sviđa mi se kako te je pogledao.

– Izgleda da još nije zaboravio da sam ga danas držao na nišanu.

Bark zastenja.

– Oh, Džime, zašto si to morao učiniti? – upitao je uspaničano.

– Zato što mi je običaj da reagujem kad neko uperi pušku u mene – odgovorio je Sandans mirno.

– Stvari se pogoršavaju iz minuta u minut – bio je Bark i dalje uznemiren. Duboko je uzdahnuo vazduh i nastavio:

– Znam koliko si brz u potezanju, Džime. Ali, molim te, izbegavaj da se kačiš sa ovim divom. Već sam imao prilike da ga vidim kad se bori. Bilo je to u Omahi. Došlo je do nekog nesporazuma zbog opklade, pa je Kilijan dospeo u zatvor. Čuo sam da ga je Džered izvukao odatle. Od tada, Kilijan radi za njega.

– Čudan par... I, čudno je što je najmio lord Emori...

– Lord sebe smatra bokserom i uobrazava da može da se meri sa najboljima. Ne znam otkud, ali sam siguran da Kilijan ima zadatak da mu prepusti pobedu.

Sandans se nasmeja.

– Zaista je neobičan čovek taj lord Emori. Hoće da lovi na indijanski način, a teži da bude kao Red Kilijan.

Lord Emori je, zaista, stigao sledećeg jutra. Do kampa su ga dopratila dvojica ljudi, njegove slugе.

Lord je bio visok, plavokos, ružičastog tena.

Veoma ljubazno, čak i preterano ljubazno, pozdravio je Džereda, oslovivši ga sa »Arture«. Barku je stegao ruku, a na Sandansa se nasmešio.

Čim je ugledao Kilijana, izrazio je želju da boksuje sa njim.

Presvukao se u šatoru koji mu je, kao specijalnom gostu, bio dodeljen. Kad se ponovo pojavio, na sebi je imao triko kakav obično nose bokseri. Gornji deo tela mu je bio obnažen. Lord je bio prilično mišićav, mada mu je koža bila bleđunjava.

Kilijan, obučen slično kao lord, bio je mnogo krupniji od njega.

Sandans šapnu Barku:

– Kao grizli naspram antilope...

Bark ga pogleda tajanstveno.

– Da se kladimo da će antilopa pobediti? – upitao je šapatom.

Lord Emori zauze bokstersku pozu, spreman da otpočne borbu. Počeli su, obojica, da skakuću i dele udarce. Kilijan je stalno uzmicao. Kad ga je lordova levica ipak pogodila, Džered je uzviknuo laskavo:

– Veličanstveno, lorde! Divno!

Nakon desetak minuta, Kilijan je, sav zadihao, zamolio da se borba prekine, jer »mu je dosta«.

Na izgled silom se smeškajući, rekao je:

– Moram najpre da povratim kondiciju. Prokleta ste me sredili. Zaista...

Lord Emori pride Sandansu i, sav oduševljen, dišući isprekidano, upita:

– Hoćete li vi da pokušate sa mnom?

– Ja se ne borim iz zabave – ozbiljnim glasom je odgovorio Sandans.

Lord Emori sa žaljenjem upita:

– Zar to znači da ovo, što smo upravo izveli, smatrate nekom šalom? Ili, da boks ne smatrate pravim sportom?

– Po meni, nikako ne može biti sport kad neko nekoga istuče tako da ga može napraviti bogaljem ili ga čak ubiti.

Lord nabra čelo.

– Ali, Artur je rekao da biste se vi rado borili sa mnom – rekao je. – A posle i sa Redom Kilijanom...

Kilijan se nasmejao ironično.

– Čovek ima crvenu kožu ali bleđunjavu kičmu – govorio je kroz smeh. – Suviše je velika kukavica da bi svoje pesnice ukrstio sa mnom. To se on nikako ne bi usudio da uradi – izazivao je.

Sandans ga odmeri ljutito, pa reče:

– Kad već moram da se borim protiv takvih kakav si ti, onda to ne činim pesnicama. – Pri tom je desnu ruku stavio na dršku kolta.

Kilijan pocrvene. Pogleda u Džereda, kao da od njega čeka neko uputstvo ili savet.

– Čini mi se da ovo nije baš dobar početak – pobunio se lord Emori. – Sandanse, ako već ne podnosite boks, mogu valjda da se pouzdam u to da ćete mi pokazati kako Indijanci love bivole? Artur mi je ispričao da ima narudžbinu da isporuči hiljadu koža. To će biti pravi sport...

Hladno pogledavši u Džereda, Sandans se obrati Emoriju, prekinuvši ga u pola rečenice:

– Dogovoreno je da se ulovi toliko bivola koliko nam je potrebno za jelo. Sve što bi se preko toga ulovilo bilo bi praktično oduzeto Indijancima, oni se time hrane...

Lord je izvesno vreme razmišljao, a onda se okrenuo prema Džeredu i rekao:

– Arture, čovek je možda u pravu.

– Mi određujemo pravila, lorde, a ne ovaj melez. Ako mu se ista ne sviđa, može da ode.

Sandans je hteo da skoči i reaguje žustro, ali ga je Džoni Bark uhvatio za mišicu i zaustavio, šapnuvši mu:

– Nemoj sve da upropastiš, Džime. Ako ni zbog čega drugog, ono zbog mene. Džered onom pričom o hiljadu bivola hoće samo da te nervira. To se sigurno neće dogoditi, mislim, da se ulovi toliko divljači. Molim te, Džime.

Lord Emori je rekao da mu je dosta koškanja i da bi ostatak dana želeo da provede u civilizaciji, odnosno u Redingtonu, igrajući poker.

Sandans se nadao da Emori bolje zna da se kocka nego da boksuje, inače bi se moglo dogoditi da ga lažni kockari a prave varalice opelješe do poslednjeg penija.

Kad je uzjahao, lord Emori upita Džereda:

– Idete li i vi, Arture?

– Moram da napišem neka pisma – izgovarao se Džered, pogledavši u Sandansa, koji je upravo razgovarao sa Barkom o najpovoljnijem putu prema mestu gde je najbliže bivole stado.

– Ne shvatam zašto ste došli u divljinu, Arture – čudio se lord Emori. – Mislio sam da ćemo se ulogoriti u samom gradu...

– Moja greška – odvratio je Džered lakonski. – Pretpostavljao sam da ne biste želeli da vas građani ismevaju.

Iza toga stoji nešto drugo, pomislio je Sandans.

Jedan sat kasnije, kad je Sandans ispitao opremu za lov i proverio sve ostalo što je bilo potrebno za veliku akciju, ugledao je Djurana – Talberta.

Čučao je među zbunjem s one strane gde su bili tovarni konji. Mahnuo je i brzo se sklonio kad je Kilijan, ugledavši Sandansa, prekinuo razgovor sa Džeredom.

Sandans je sačekao da njih dvojica uđu u šator. Odmah posle toga se odsunjao do mesta na kom je video Talberta. Onda mu je rekao:

– Tražio sam vas svuda, i u gradu.

– Umakao sam – odgovorio je Talbert. – Veoma sam se uplašio kad sam shvatio da hoće da me ubiju. Da se nisam brzo okrenuo na krevetu, metak bi me sigurno dokačio.

– Ko je pucao u vas? Kilijan ili Džered?

– Nijedan od njih dvojice. Samo na kratko vreme sam video polovinu nečijeg lica. Znate, pamćenje mi se sasvim vratilo. Već pre one nesreće. Hteo sam da porazgovaram o tome sa doktorom Stardžesom, ali sam se plašio...

– Znači, onda ste vi zaista Pit Djuran iz Empajera, u Teksasu?

– Tačnije, iz Brasade. – Njegove sive oči nisu više gledale odsutno nego sasvim bistro. – Kad sam saznao da ste vi Sandans, molio sam svevišnjeg da mi pomognete. Baš vi.

– Ispričajte mi nešto u vezi sa Kanjonom Smrti – zamolio je Sandans Djurana.

– Nisu bili Komanči oni koji su poslednjeg proleća napali nas i stado.

– Da li je Džered bio umešar, u to?

Djuran odmahnu glavom.

– Nije, ali je on u srodstvu sa Halom Erskinom. Džered ga je posećivao. Mislim da je on nagovorio Erskina na onu mučku sa krdom, koje su navodno Indijanci oteli. Major Hal Erskin. Svi smo mu toliko verovali a on je običan pasji sin!

– Nemojte tako glasno, Djurane – opomenuo ga je Sandans.

Djuran je nastavio malo tiše:

– Hal Erskin je, iz pisma koje je doktor Stardžes poslao u Empajer, saznao gde sam. Slutim da je Erskin obavestio Džereda, koji je tada bio u Kanzasu, o mom kretanju i dao mu nalog da me ubije.

– I to je, mislite, bila ona nesreća sa vagonom? – upitao je Sandans.

– Da. Trebalo je, tada, da ponesem neke hartije i predam ih stručnjacima za merenje zemlje. Čim sam se popeo na vagon, on je pojurio. – Djuran uhvati Sandansa za ruku. – Da niste naišli, Džered bi me ubio. Očigledno je bio razočaran kad me je video i shvatio da nisam poginuo. Uklonili bi me, kako ne bih govorio. Jer, i tako značajan čovek, kakav je Hal Erskin, zbog nečega može dospeti na vešala.

– Na vešala? Zašto? Ispričajte mi!

– Bilo nas je petoro partnera – počeo je Djuran. – Svi smo bili nekadašnji oficiri Konfederacije. Nismo mogli da se pomirimo sa porazom i hteli smo početi novi život. Možete li shvatiti šta znači biti pobeden i živeti s tom sramotom?

– Takvo osećanje je Indijancima i te kako poznato – smrknuta lica je odvratio Sandans. Kad god bi slušao o pobedima, o nepravdi ili nejednakosti, Sandansa bi hvatao gnev.

Kad je Djuran govorio, Sandans je nekoliko puta pokušavao da ga prekine, jer je želeo da mu objasni da pobediti ili izgubiti u ratu nije isto što pobediti ili izgubiti u miru. U ratu mora da bude i pobednika i pobedenih, tamo nema kompromisa, nema razumnog dogovora i sporazumevanja. Pobednika uvek mora biti.

Pobedeni doduše oseća svoj poraz kao sramotu, ukoliko taj izraz može da se upotrebi za osećanje koje i jaku ličnost navodi da plaće u trenutku kad mora predati oružje, a s njim i svoju dušu.

Sandans se dobro sećao bitaka u kojim je učestvovao. Neprijatelj je izgubio dvadeset i sedmoro ljudi, pobednik dvadeset i šestoro. I, ko je, u stvari, pobedio?

Tako bi se upitali glupaci. Prvo pitanje bi im bilo: ko je pobedio a ko izgubio? Sandans je znao jedno: kad god bi nestalo toliko ratnika, najveći gubitnici bili bi njihove žene. One bi ostale bez muževa, bez hranilaca, njihova deca bez očeva.

Sve ono što je trebalo da muškarcima, ratnicima, preuzimale su nejake žene. Istov-

remeno, popustila bi disciplina među indijanskom decom. Neretko se dešavalo da od kuće pobegnu mlade devojke, koje su očeve izgubile u nekoj bici, i tako postale lak plen bandita i litalica. Rat i mir, pobednici i poraženi.

Sandans je želeo da kaže Djuranu da je sasvim mirno trebalo da prihvati činjenicu da je bio na strani poraženih. Zar to nisu uradili generali Konfederacije?

A što se njihovog držanja tiče, oni nisu ni pred kim klečali i ponižavali se. Ponašali su se kao Čejeni, koji, jednostavno, odaju priznanje jačem, boljem.

Sandans je slušao kako Djuran priča o nekadašnjim oficirima Konfederacije. Na njegovo iznenađenje, Duran je znao mnogo pojedinosti o njima. Znao je ko je koliko hrabar ili kukavica. Ponovo se setio svega, tako da je pričao veoma živopisno, pa je Sandans dobio vernu sliku o onome što se događalo.

Sve bitke vođene između belaca i Indijanaca, u kojim je on učestvovao, bile su slične. Često su ratovi izbijali zbog na izgled nevažnih stvari, koje su za Indijance bile od životnog značaja: ponekad se radilo o izvoru vode, o lovnim terenima...

A zašto je na sve bitke bio jedini odgovor, zašto je rat bio jedina mogućnost da se dve strane sporazumeju?

Ta pitanja su često mučila Sandansa, ali odgovor nikada nije našao. Što je duže slušao Djurana kako priča o porazu i sramoti, sve više ga je hvatala želja da pronade odgovore na sva ta pitanja.

Zašto su uopšte njegova braća Indijanci bili izloženi tolikoj mržnji i progonu belaca? Zbog pohlepe za zemljom? Za zemljom koja je bila vlasništvo Indijanaca, a belci su pošto poto hteli da je prisvoje, kao da nema druge, širom ogromnih prostranstava Sjedinjenih Država?

Ko je, zapravo, imao prirodno pravo na tu zemlju?

Samo priroda, nametao se odgovor. Sličan odgovor je Sandans čuo i od nekog starog Indijanca: zemlja pripada zemlji, prirodi, a ne čoveku.

A ljudi pripadaju zemlji. Ako oni imaju mogućnosti da je koriste, neguju i čuvaju, onda zemlja pripada njima. Bez obzira ko su oni, bogati ili siromašni, crni, beli ili crveni...

Beli čovek je otudio zemlju od prirode. Uništio je, razorio. Nije čuvao prirodu. Uprljao je velike reke, iskrčio velike šume, istrebio velika krda bivolâ, zbog pohlepe za novcem koji se dobija za kožu. Oderao bi je, a pošto meso nije znao za šta da koristi u onim količinama, prepustio ga je lešinarima. To je bilo ono što je razgnevilo Indijance.

Sandans je seo i ohrabrio Djurana, koji je za trenutak učutao, pa nastavi.

Djuran je pričao o prijateljima iz južnih država, koji su nakon rata osnovali koloniju u Brazilu.

– Planirali smo da im se priključimo. Prodali smo svoje rančeve, skupili sva goveda na jedno mesto i krenuli, sa velikim krdom, prema severu, da ga prodamo. Novac koji bismo dobili za njega trebalo je da predstavlja naš početni kapital. – Djuran stisnu zube. – Sve to je organizovao Hal Erskin.

– Znači, on je nabedio da su to uradili Komanči? Da su vas oni napali i oterali vam goveda?

– Da. On je prevario svoje partnere. Mene, moga brata i ostale. Po cenama od prethodne godine, u Kanzasu, krdo je bilo vredno sto pedeset hiljada dolara.

– Djuran pogleda u Sandansa, pa nastavi: – Morate mi pomoći! Radi se o mojoj nećaci, kćeri moga brata. Ona treba da... – Djuran naglo učuta, pa potom uzviknu: – Sandanse, leđa!

Sandans se bio toliko uživeo u priču koju je slušao da mu je pažnja popustila i uopšte nije osetio opasnost koja mu je pretila.

Tri koraka iza njega, stajao je Kilijan. Približio se nečujno.

Njegova puška bila je uperena u Djurana.

– Imamo konjokradicu! – vikao je. – Gospodine Džered, video sam ga kad je pokušao da ukrade dva konja!

Sandans se brzo okrenu, gurnu pušku u stranu, tako da hitac koji je Kilijan ispalio nije pogodio Djurana.

Očajnički, Sandans je pokušavao da otme pušku od snažnog i opasnog Kili-jana. Pri tom je div bio ogreban po bradi.

– Platićeš mi za to! – vikao je on na Sandansa, gledajući ga s mržnjom.

Sandans se naglo okrenuo, i već je puška tako reći bila u njegovoj ruci, kad je ojednom osetio jak udarac u desnu nogu.

Pao je na kolena. Oštar bol prošao mu je od noge do kuka.

Ogroman kamen se otkotrljao među žbunje.

Sad je tvoj, Kilijane! – vikao je Džered, koji je kamenom gađao Sandansa. – Dokrajči ga!

Kilijan je, smejući se zlobno, opet čvrsto držao pušku u rukama.

– Tog nitkova ću dokrajčiti pesnicama – rekao je. – Indijanče – obratio se Sandansu – skini opasač, ili ćeš dobiti po glavi!

Čuvši galamu, pritrčali su ljudi iz kampa.

Potrajalo je dok je Sandans ponovo mogao da stane na desnu nogu, koja ga je nesnosno bolela, od jakog udarca.

Kilijan ga je puškom gurnuo na zemlju. Sandans je stisnuo zube i brzo pogledao natrag. Djurana nije video.

Verovatno se sklonio na sigurno mesto, pomislio je.

Džoni Bark je bacio na zemlju sedlo koje je prethodno držao u rukama, i pritrčao Sandansu.

– Za ime sveta, Džime, nemoj dozvoliti da te izazovu da se boriš! – viknuo je.

Džered podiže sa zemlje kamen, još veći od onog kojim je malopre gađao Sandansa.

– Bark, ne mešaj se u ovo! – opomenuo ga je.

Džoni Bark opsova i htela da se maši kolta, ali ga je Džered, udarivši ga kamenom, oborio na zemlju.

Sandans se razgnevio zato što je Kilijan pokušao da ubije Djurana lažno ga optuživši da je konjokradica, iskoristivši priliku što ga je ugledao u blizini korala, gde su bili konji. Sada je bio još gnevniiji, jer je Džered tako gnusno onemogućio Barka da interveniše.

Kilijan mu je naslonio na leđa cev puške.

– Melezu, sklanjaj oružje i taj tvoj nož! – naredio je pretećim glasom.

Sandans skide opasač. Kolt i nož, i jedno i drugo u koricama, stavio je na obližnju stenu. Potom je skinuo kožnu košulju. Oni koji su ga prvi put videli obnaženog, morali su se začuditi zbog brojnih ožiljaka na gornjem delu njegovog tela.

Kilijan se nasmejao.

– Steta je što lord ne može videti kako postupamo sa pobunjenicima... – rekao je.

– Sklanjaj pušku. – viknuo je Sandans na njega.

Kilijan je hteo da baci pušku na Sandansovu glavu, ali se ovaj sagnuo, a puška je odletela u zburje. Kilijan je navali na Sandansa.

*

Sandans je čekao do poslednjeg trenutka, a onda je i on stupio u žestok napad.

Imao je utisak kao da udara o gvožđe. Izgledalo je da Kilijan uopšte ne oseća njegove udarce. Uzvrćao ih je, i to tako snažno, da se Sandans brzo našao na zemlji.

Kad je hteo da se podigne, Kilijan ga je nogom pritisnuo uz zemlju. Popustio je, kako bi Sandans ustao. Ovaj, koliko god da je bio jak, sada nije mogao da reaguje ni brzo ni energično, jer ga je bolela desna noga.

Ipak, u daljoj borbi, Sandans je primio mnogo udaraca, ali i dao nekoliko odlučujućih. U jednom trenutku, snažnom Kilijanu je potekla krv iz nosa.

Džered je stalno davao upustva Kilijanu. U jednom trenutku, Džoni Bark mu je doviknuo:

– Ostavi taj kamen, Džered!

I Sandans je pogledao u tom pravcu; Džered je zaista hteo da pomogne Kilijanu tako što bi gađao Sandansa kamenom.

Taj trenutak je Kilijan dobro iskoristio, i ponovo nasrnuo na Sandansa. Uspeo je da ga obori. Ležeći na zemlji, Sandans je video Kilijanovu ogromnu

nogu kako leti prema njemu. Napregao je svu snagu i obema rukama zgrabio divovnu nogu, povukao je i zavrnuo. Ogromni Kilijan je tresnuo o zemlju.

Sad je Sandans mogao da iskoristi povoljnu priliku.

Pre nego što je snažni bokser uspeo da se pridigne, Sandans ga je udario tako snažno da je Kilijan pao na leđa i više se nije micao.

S nevericom, svi su posmatrali tu scenu. Snažni boksterski šampion bio je propisno nokautiran.

Sandans uze svoj opasač i stavi ga oko bokova. Čuo je kako neko viče:

– Kakva predstava! – Divna predstava!

Lord Emori se iz grada vratio ranije nego što je to bilo predviđeno. Prišao je Kilijanu i dobro ga pogledao. Potom je njegov pogled odlutao do Sandansa. Sa strahopoštovanjem mu je rekao:

– Sigurno ste ga udarili u glavu gvozdenim maljem, inače se ne bi onesvestio.

Džered se povratio od gneva, pa je uspeo da progovori:

– Sandanse, varali ste! Ne dozvoljavam da takav prevarant i pokvarenjak bude u našem lovačkom društvu! Ne treba nam podmukli melezi! Lorde, on je na podmukao način uspeo da nokautira Kilijana! – završio je Džered lažnu optužbu.

– Lažljivče! – viknuo je na njega Džoni Bark. – Uostalom, ako Sandans mora da ode, idem i ja sa njim!

Sandans odmahnu glavom.

– Pusti to, Džoni. Potrebno ti je novac koji će ti dati lord Emori za učešće u lovu.

– I tebi je potreban.

– Ja imam u planu nešto drugo, mnogo veći zaloga – odvratio je Sandans, na šta ga je Džered pogledao zainteresovano.

Džoni Bark pogleda u Sandansa, dok se držanje lorda Emorija donekle ukrućilo.

– Šta to treba da znači? – upitao je.

Sandans je odlučio da bude iskren, kao i uvek. Zato je odgovorio lor u:

– Radije se odreknite ideje da lovite bivole na indijanski način, lorda. To ne

možete naučiti za nedelju dana, ni za mesec dana. Tako nešto se uči celoga života, treba da vam je u krvi, da je urodeno. To nije zabava nego težak, naporan i surov rad. Znam, general Šerman je hteo da bude ljubazan prema vama, da vam učini. Ali, to ne ide. Ne mogu vas tek tako naučiti kako se rukuje lukom i strelom. Uz to, čak i da naučite ponešto o tome, ne verujem da biste preživeli i jedan takav lov.

– Ali ja sam iskusan lovac! – bunio se lord.

Sandans je osećao zamor. Poželeo je da popije nešto, da se odmori i opusti, umesto da se prepire sa ljudima kakav je lord Emori. A setio se i lepe ridokose udovice.

– Džoni Bark će se potruditi da vam u tom lovu ipak bude zabavno – rekao je. Okrenuo se da pode, ali mu je lord Emori stavio ruku na rame i rekao mu;

– Zaboravite sve što je rekao Artur Džered. Ovde ja imam glavnu reč. Ja želim da podete sa nama. U redu, ne moram da lovim, ne treba da me učite lovu na indijanski način... Biću zadovoljan i time da posmatram vas, dok lovite, lukom i strelom.

– Lorde, imam sopstvene planove i moram da ih se pridržavam – odvratio je Sandans.

Lord se namrštio kao dete.

– Sada ste mi sve pokvarili – rekao je tužnim glasom, obraćajući se Sandansu. A onda se setio da Sandans nije kriv što je sve krenulo drugačijim tokom.

Pogledao je u Kilijana, koji je počeo da se miče, dolazeći k sebi. Dodao je:

– Sandanse, vi ste mi zapravo pokvarili zabavu utoliko što ste mi pokazali da nije nikakva umetnost pobediti, u pesničenju, jednog Reda Kilijana. Osim toga, mogao sam još koji put da odmerim snage sa njim, iz puke zabave, ali kako vidim, Kilijan u dogledno vreme neće moći biti dostojan protivnik.

Sandans se počea po zglobovima koji su ga još boleli.

Odjednom se lord nasmeja.

– Ipak, moram vam priznati da vam se divim – Zatim je pogledao u Džereda, koji je delovao uznemireno. – Arture – obratio mu se – razgovarao sam sa doktorom, u gradu. Držim do vas isto toliko kao vi do Sandansa, dakle... ništa. Brzo sam se vratio da bih vam rekao da vam kažem kako nisam voljan da se bavim nekim besmislicama ili glupostima... Ne želim ni u šta da budem umešan.

– Iznenaduje me, lorde, da obraćate pažnju na neke neproverene glasine.

– Nisam znao mnogo o vama, Arture – nastavio je lord Emori. – Znao sam samo toliko da ste za vreme rata bili u Londonu, da mi je u vašem društvu bilo prijatno. Tada ste pokušali da nas ubedite u to da prekinemo blokadu Unije...

– Glas lorda Emorija postao je grublji: – Ali, bilo je vreme, Arture, kad sam ponešto i sumnjao. Pod takvim okolnostima smatram pametnijim da gospodin Bark preuzme vodstvo ekspedicije. Nije trebalo da vas slušam, Arture. Predlažem vam da vi i Kilijan napustite ovaj kamp.

*

Sandans je pratio Djuranov put, kojim je ovaj pobegao, a koji je vodio kroz žbunje, pa u velikom luku, prema Redingtonu.

Jedan voz se zaustavio pred hotelom. Lokomotiva je morala da bude snabdevena vodom, a za to vreme su putnici sedeli na hotelskoj terasi i osvežavali se.

Sandans je, u gradu, tragao za Pitom Djuranom; sve više je bio zabrinut za njega.

Ko zna, možda je Džered dao Kilijanu novi nalog za ubistvo jednog Djurana, a možda je i sam, razočaran što mu nije uspelo da ostane uz bogatog lorda, otišao da ga potraži.

Djuran je izjavio da tada, u hotelskoj sobi, na njega nije pucao nijedan od njih dvojice. Znači, to je mogao da bude plaćeni ubica. Tako nešto je nagevestila i gospoda Dženli.

Požurio je prema hotelu.

Gospoda Dženli nije bila u hotelu.

Onda se Sandans uputio prema kraju hodnika, gde je bila soba koja je doktoru Stardžesu služila kao ordinacija. Vrata, na sreću, nisu bila zaključana.

U krevetu, u kom je prethodno ležao Djuran, sada je bio neki čovek sa polomljenom kličnom kosti. Rekao je da je doktor bio pozvan iz grada, te je otišao. Inače, nije video čoveka koga u gradu svi poznaju kao Boba Talberta.

Sandans se zahvalio na obaveštenju i upravo hteo da napusti hotel, kada je naišla udovica. Njeno lepo lice je naprosto zasjalo kad ga je ugledala.

I nju je Sandans pitao da li je negde videla Boba Talberta.

Ona ga je pogledala u oči i ozbiljnim glasom rekla:

– Kažem vam, on je veoma omiljen ovde u gradu. Kad bi mu se nešto desilo...

– Ali ja želim da sprečim da mu se nešto desi!

Ona pokaza na njegovo lice.

– Hoćete li mi objasniti odakle vam oteklina i ožiljci? – upitala je.

– Iz malopredašnje tuče – odgovorio je kratko, a onda opet pitao: – Zna li gde bi mogao naći svog prijatelja?

Nije mu direktno odgovorila na pitanje. Umesto toga, rekla je.

– Juče niste bili naročito ljubazni prema meni. Ali, šta sam drugo mogla da očekujem...

Sandans razvuče usta.

– Od jednog meleza? To ste hteli da kažete?

Gospoda Dženli odmahnu glavom.

– Ne, nisam to mislila. Pre bih rekla da je razlog u nečem drugom. Možda u tome što ja kao žena vodim ovaj hotel. Znam šta ljudi obično misle o takvim ženama.

– Imam utisak da vam je svejedno šta ljudi misle.

– Nije tačno.

– Ali ... gospodo Dženli, ja vam se divim. Snalažljivi ste, sposobni...

– Ne morate me zvati gospodom Dženli. Imam ja i ime. Zovem se Lorin. Sandans je pomenio plaćenog ubicu.

– Imate li pojma ko bi to mogao biti? – upitao je.

– Ko zna koliko je to tačno. Možda su to bile samo glasine, koje su lansirali neki pijanci. Ljudi piju, i u takvom stanju im svašta pada na pamet, svašta uobražavaju. Međutim, ja imam neki predosećaj... neku slutnju.

– Imate još nekoliko sati da mi saopštite te svoje slutnje, jer sutra više neću biti ovde.

Izgledalo je kao da je Lorin Dženli razočarana.

– Zar već napuštate grad?

– Imam neka posla. – Pogledao ju je u oči. – Pre toga, ja ću vas opet upitati da li znate gde je Djuran, odnosno Talbert.

Lorin Dženli je najpre oklevala, a onda je pozvala Sandansa do prozora, pa mu pokazala na poslednji red teretnih vagona, koji su stajali na jednom sporednom koloseku.

– Rekao je da se tamo oseća najsigurnije. Zamolio me je da odmah pošaljem kod njega doktora Stardžesa, čim se ovaj bude vratio u grad. Vas, međutim, nije pominjao, Sandanse.

– Verovatno je pretpostavljao da neću još dugo biti među živima.

Žena je zabrinuto pogledala Sandansovo izranavljeno lice, zatim i u telo, koje je bilo puno modrica.

– Ta borba... – rekla je tiho, stisnutih zuba... – bila je očajnička, na život i smrt, zar ne?

Nije joj odgovorio. Zahvalio joj se što mu je dala obaveštenja, okrenuo se i otišao. Osvrtao se da vidi da li ga neko sledi. Kad se uverio da nema nikog, prešao je preko šina i požurio prema poslednjem redu teretnih vagona, koje mu je pokazala Lorin Dženli. Sasvim tiho je dozivao Djurana.

Vrata jednog vagona se odškrinuše, i u procepu se pojavi Djuranovo lice. Sandans se pope na vagon.

– Iskreno da vam kažem, Sandanse, nisam verovao da ću vas ikad videti, posle svega što se dogodilo – rekao je Djuran. – Trebalo je da ostanem i pomognem vam protiv Kilijana, ali... uhvatila me je panika.

– Nije važno. Sredio sam ga sam. Nego... bila je prekinuta vaša priča o

Teksasu. Mogli biste je nastaviti. Voleo bih da čujem šta je bilo posle.

U mraku vagona, Djuranu su se videli samo zubi i oči. Bio je veoma srećan što Sandansa vidi živog, toliko srećan da jedno vreme nije mogao ni da govori.

A onda je počeo da priča.

– Radili smo danonoćno, samo da bismo sastavili i pripremili krdo za da-leki put, Moram priznati da je i Hal Erskin prilježno radio na tome. I on, i čovek kog smo izabrali za vođu puta, izvesni Stejsi Tibal.

Pričajte mi o Komančima.

U tom trenutku je u grad uletela kompozicija od čega se potresao vagon u kom su bili Sandans i Djuran.

– Dva dana pre nego što se ono dogodilo, Erskin i Tibal su ispitali put koji smo već bili prešli, kako bi se uverili da nas niko ne prati. Vratili su se sa tri uhvaćena Komanča. Dvojica su bili mrtvi, a treći teško povređen. Njih dvojica, mislim na Erskina i Tibala, zaplenili su tri indijanska ponija i oružje trojice Komanča. Erskin je tada rekao da su naišli na celu ratničku četu Komanča i da su imali sreće što su uspjeli da pobjegnu.

– Sve to mi pre izgleda kao da su trojica Komanča išli u lov nego da su bili članovi velike ratničke čete – komentarisao je Sandans. Po glasu kojim je govorio moglo se primetiti da je ljut.

Djuran je pričao dalje:

– Jednog kišnog jutra, kratko vreme, nakon doručka, Erskin se demaskirao. U toku noći, povređeni Komanč je izdahnuo. Nismo imali mnogo ljudi. Osim nas, bilo je još osmoro goniča, koji su nam pomagali da onoliko stado teramo na sever. Dakle, svi smo imali mnogo posla.

– Postao sam podozriv kad sam video kako Erskin i Tibal razbacuju po kampu oružje trojice Komanča. A Tibal je revolveraš, i to tako brz da nikada nisam uspeo da vidik kako izvlači oružje. Ono mu se iznenada stvori u ruci i odmah odjekuje hitac. Dakle, ubio je ona tri ponija pre nego što sam i trepnuo.

– Tako je, znači, postavljena osnova... – ogorčeno je rekao Sandans.

– Niko od nas nije mogao da shvati šta se to godađa, i zašto. A onda je Ers-

kin hladnokrvno... – Djuranov glas zadrhta. – A onda je hladnokrvno ubio mog brata, i to s leđa...

– Znači, Erskin je ubio vašeg brata?

– I ostale...

Sandans je bio duboko razočaran.

– Ovo nije prvi put da se zločin belog čoveka prepíše Indijancima... – promumlao je.

– Kad sam na to skočio, Erskin je pucao u mene – nastavio je Djuran. – Još imam ožiljak na glavi, ali ga ne možete videti, zbog zavoja.

– Video sam taj ožiljak kad sam vas pronašao posle one nesreće.

– Erskin je tada sigurno mislio da me je ubio. Međutim, našli su me, posle dva dana, sa izgubljenim pamćenjem kako lutam. Bili su to ljudi sa železnice. Djuran počeo nervozno da šeta tamo-amo po vagonu.

– Rekli su mi da je nekoliko milja dalje bilo borbe sa Komančima, da su oni napali ljude koji su vodili stado na sever. Čudili su se što sam od svih jedino ja imao sreće da ostanem živ. Navodno, svi su bili pobijeni, a stoka naterana u stampedo. Rekli su još i to da osim mene ima još dva preživela člana ekipe. Naveli su i njihova imena: Tibal i Erskin. Međutim, tada mi ta imena nisu kazivala ništa. Onda su me ti ljudi povelili sa sobom u Omahu, a potom sam našao i posao, na železnici. Nisam znao ko sam ni odakle sam. Čak sam se veoma plašio da to ne saznam.

Djuran učuta i zgrabi Sandansa za ruku.

– Čuo sam o vama – rekao je. – Pomogli ste već mnogim nevoljnicima. Ponekad za novac, ponekad besplatno.

– Teksasčki novac me ne zanima – odvratio je Sandans mirno.

– Već sam vam rekao da mi je potrebna pomoć. Ne samo meni nego i mojoj nećaci Merili, kćerci moga brata. To je jedina osoba iz moje porodice, koja je živa. Moja žena je umrla pre nego što sam se vratio iz vojske, a nije živa ni Merilina majka. Ostali partneri nisu bili oženjeni...

Sandans je slušao Djurana, ali je mislio na trojicu Komanča.

Pomoći ću vam, ali ne samo zbog vaše nećake – odgovorio je.

– Da... razumem... Nisam vam rekao da je Hal Erskin ukradio i Merilin deo novca, odnosno sve ono što je trebalo da bude njeno. Ostala je bez penija. Ko zna šta se dogodilo s njom, gde je i šta radi...

– Nadaймо se samo da Erskin nije bez novca – bezbojnim glasom je progundao Sandans.

– Doktor Stardžes je pre nekoliko meseci bio u Kanzasu. Kaže, tamo je čuo o Erskinu. Navodno, on je najveći rančer u Brasadi. Najveći i najbogatiji.

Sandans je prešao na poslovni deo razgovora.

– Djurane, hoću dvadeset i pet odsto vrednosti od Erskinovih goveda. Ako vam se dogodi nešto, a dogodiće se ukoliko ne budete radili onako kako vam ja kažem, hoću još dvadeset i pet odsto od vrednosti udela vaše nećake.

Djuran je zažmirkao.

– Dobićete sve što tražite...

– Ne treba da vam napominjem koliko je opasan i težak taj posao – nastavio je Sandans. – Obojica pri tom lako možemo smrtno nastradati.

Djuran se nasmejavao kiselo.

– Šta će vam toliki novac? Zar hoćete da nazidate palatu od zlata?

– Treba mi za nešto.

– Imam utisak da vam novac nije potreban zato da biste ga gomilali, niti ga upotrebili za sebe. Pre bih rekao da hoćete da ga date nekom drugom.

Sandans mu nije odgovorio na to. Upitao je Djurana da li ima konja. Ovaj je odmahnuo glavom.

– Ako ne budem našao dobrog konja u gradu – rekao je Sandans – tražiću jednog od Džonija Barka. – On potapša Djurana po ramenu. – Želeo bih da to napravimo napismeno, u vidu ugovora, koji ćemo obojica potpisati.

Sandans pride vratima vagona, otškrinu ih i pogleda napolje. Video je samo neke ljude koji su, opkladivši se, pokušavali da nateraju dva psa da se posvađaju. Bili su prilično daleko, i niko od njih nije obraćao pažnju na teretni vagon koji je stajao na sporednom koloseku.

Sandans dade znak Djuranu, a onda obojica iskočiše iz vagona, te se uputiše uz kolosek. Jedan teretnjak je upravo ušao u grad.

Otišli su u hotel. Pazili su, pri tom, da ih ne vidi mnogo ljudi.

Tamo, kod Lorin Dženli, dobili su hartiju, pero i mastilo. Sandans je napisao ugovor u tri kopije. Djuran je bio iznenađen što jedan poluindijanac toliko zna o pravu i, uopšte, o poslovima.

Doktor Stardžes se još nije bio vratio iz grada, tako da su ugovor, kao svedoci, potpisali Lorin Dženli i jedan čovek koji je radio u hotelu.

Na njihovo pitanje gde je tako lepo naučio da piše, Sandans je odgovorio da ga je taj veštini naučio otac.

– Zaista ste interesantan čovek – govorila je udovica. – Uostalom, onaj povređeni čovek odvezen je teretnim vozom, kažu, u bolnicu, u Brimer. Prema tome, Djuran noćas može da spava u ordinaciji. Sigurna sam da doktor neće imati ništa protiv. A što se vas tiče, Sandanse...

Sandans se pravio da ne čuje ono što udovica govori. Okrenuo se prema Djuranu:

– Potrebna vam je cela noć kako biste se okrepili – rekao je. – Pred nama je dug i naporan put. Nabaviću vam konja, od Džonija Barka. U gradu nisam video dovoljno dobrog, koji bi vam odvarao za dugo jahanje.

Posao je prema vratima a Djuran za njim.

– Zar nećemo jednim pićem proslaviti potpisivanje ugovora, kao što je običaj? – upitao je Djuran.

Sandans je bio previše obuzet drugim stvarima i nije želeo da prihvati Djuranov predlog, iako je Djuran naprosto žudeo za čašom viskija.

Ipak, popustio je, jer je znao da će Djuran sam otići u salun, a to bi moglo biti opasno za njega. Zato je, na kraju, prihvatio njegov predlog.

Kad su ušli u salun, barmen Sem se setio Sandansa i brzo je rekao:

– Po nalogu doktora Stardžesa, vi pijete najbolji viski, dok ste u gradu.

Onda je ispod tezge izvadio doktorovu, specijalnu bocu sa viskijem.

Sandans je kružio pogledom po salunu, zagledao ljude. Učinilo mu se, ipak, da niko ne obraća pažnju na njih dvojicu. Jer, Sandans je prestao da bude stranac u Redingtonu, i samim tim je opalo interesovanje za njega.

Što se Djurana tiče, njega su svi znali, ali su ga i dalje oslovljavali sa „Bob Talbert“, na šta on nije reagovao i nije ih ispravljao.

Prošlo je vreme kad ga pamćenje nije služilo, a sutra će krenuti, sa Džimom Sandansom, na daleki put, u Teksas.

Djuran podiže svoju čašu.

— Hvala vam, Sandanse, što ste mi verovali — rekao je.

Pošto su popili piće, Sandans je savetovao Djuranu da se povuče u hotelsku sobu i da spava. Ali, još se nije bilo smrklo, i Djuran je želeo da ostane još u salunu, kako bi razgovarao sa prijateljima, koje po svoj prilici više neće vidati.

Mada nerado, Sandans mu je to dozvolio. Ipak, upozorio ga je:

— Sedite ledima okrenuti zidu, da imate dobar pregled. Ne zaboravite da je neko pucao u vas u nameri da vas ubije, a pošto ste još živi, može opet da pokuša...

— Razlog više da ostanem u salunu — šapnuo je Djuran. — Malo toga može da se dogodi u gradu a da o tome ne znaju moji prijatelji koji rade na železnici. Možda ću, razgovarajući sa njima, saznati nešto.

— Ko je da je ubica — reče Sandans na to — kladim se u svoj poslednji dolar da ga je Džered najmio.

U to je Djuran opet natio viski u čašu.

— Pazite s tim viskijem — opet ga je opominjao Sandans. — To je prokleta stvar.

— U redu... Samo, nabavite mi dobrog konja...

— Bez brige, nabaviću ga.

— Sandanse, ne znam kako ću vam sve to vratiti... — govorio je Djuran.

— Nije važno. Nego, idite rano u krevet. Moraćete da budete budni i pažljivi, kako biste mi pokazivali put za Empajer, za Teksas.

— Ne brinite, čuvaću se — obećao je Djuran.

Sandans je pozdravio novog prijatelja i otišao po Sokola. Pojahao ga je i poterao ga prema kampu. Uz put je razmišljao o tome kako će ga tamo primiti, ako su Džered i Kilijan još tamo. Pomislivši na to, proverio je svoj kolt.

*

Džoni Bark je bio veoma iznenađen, ali i radostan, što vidi Sandansa u svom kampu. Odmah je pristao da proda jednog dobrog konja Sandansu.

Onda se Sandans raspitao o Džeredu i Kilijanu.

Saznao je da su kamp napustili još pre nekoliko sati.

— Čuo sam kad je Džered rekao da žele što pre da odu u Teksas — rekao je Džoni Bark. — Nakon Kilijanovog poraza u tuči sa tobom, Džered je izgledao veoma razočaran.

— Džoni, molim te pronadi mi najboljeg konja kog imaš. Nekog koji bi mogao da se nosi sa mojim Sokolom, a znaš već kakav je Soko.

Nije sačekao odgovor nego je pojahao Sokola i krenuo prema jugu. Čitava dva sata bio je na tragu Džereda i Kilijana, a vratio se u kamp tek pošto se uverio u to da nisu otišli u Redington.

Tamo je zatekao Barka, pored konja kog mu je odabrao. Bio je to veliki, jak sivonja, kakvog je želeo Djuran.

Sklanjajući zlatnik koji mu je Sandans dao za konja, Bark mu je rekao:

— Ipak bih više voleo da ostaneš sa nama. Ona dvojica su otišli i sada će nam biti lepo. Sigurno neće biti nepriлика.

Lorda Emorija su probudili glasovi. Podigao se i izašao iz svog šatora.

— Molim vas, razmislite još jednom, gospodine Sandans — zamolio je ozbiljnim glasom.

— Žao mi je, ali imam jedan važan posao u Teksasu — odgovorio mu je Sandans.

Bark nabra čelo.

— Kakav posao, Džime? — upitao je.

— Jedan posao za Komance — grubim glasom je odgovorio Sandans.

– Svakome ko pobedi Reda Kilijana – gromoglasno je viknuo lord Emori – pripada medalja. Kad se vratim u London, razgovaraću o tome sa kraljicom. – Zatim se nasmejao i zgrabio Sandansovu ruku. – Veoma mi imponujete, gospodine Sandans. Velika je šteta što nećete da jašete sa mnom. Želim vam mnogo sreće u vašem poslu.

I Sandans je pozdravio njega, a onda se uputio prema Sokolu. Bark ga je sledio.

– Još uvek juriš novac, Sandanse. Ne znam samo čemu će ti u tim ogromnim količinama i šta uopšte radiš sa njim.

– Samo čejenski bogovi znaju za šta će mi taj novac – govorio je Sandans tajanstveno.

– Pričaj mi o tome, Džime.

– To je moja tajna.

Bark se nasmejao i zavrteo glavom.

– Veoma je teško od Indijanaca saznati ili izvući neku tajnu – rekao je.

Sandans se pozdravio sa njim i odjahao u grad. Svog Sokola i konja kog je kupio, ostavio je u gradskoj štali, a onda je pešice pošao u hotel.

Lorin Dženli mu je mahnula čim ga je ugledala. Prišavši mu, počela je:

– Mislim da znam ko je pucao u Boba Talberta, odnosno Pita Djurana.

Sandans je bio radoznao da i to čuje.

– Pričajte – rekao je brzo.

Udovica je pogledala uokolo. Dva čoveka su dremala u foteljama, a jedna žena je nešto piela. Svi oni su čekali voz koji je već trebao da stigne.

– Radi se o jednom opasnom tipu koji je radio na železnici – nastavila je udovica. – Dobro se razume u vagone. Razumete li me?

– Mislite na to da je znao kako da udesi da vagon krene sam, nizbrdo, te da se raspadne u krivini, pošto iskoči iz šina? – pitao je Sandans.

– Taj čovek je veoma opasan. Izvesno vreme radio je kao detektiv, na železnici. Dobio je otkaz pošto je pucao u neke pripite ljude i to samo zato što su ometali radnike dok su ovi postavljali pragove. Kako sam čula, on je sada čovek koji će za novac sve učiniti.

– Da li ste sasvim sigurni da je to on pokušao da ubije Djurana?

– Malo sam načuljila uši, Sandanse. Znaite kako je. U mom poslu čovek mora biti obavešten o svemu, treba da je u toku događaja. Znam šta se događa na sto milja unaokolo. Žao mi je što mi je bilo potrebno toliko vremena da vam dam tu informaciju...

– Kako izgleda taj čovek, i kako se zove?

– Zeno Brigs mu je ime, a veoma je visok i prilično mršav. Dobro je obučen, iako mu je odeća već pomalo pohabana. Jedan zub mu je presvučen zlatom.

– Dobar opis. S tim već mogu početi nešto.

– Navodno, već je napustio grad. Moj čovek, zadužen da me obaveštava o onome što vidi, primetio ga je danas popodne, kako se muva oko teretnih vagona.

– Ipak, pogledaću malo okolo – nagovestio je Sandans.

Udovica stavi svoju ruku na njegovu mišicu.

– Molim vas, budite oprezni – rekla je.

– Uvek sam oprezan – odvratio je Sandans.

Nasmešio joj se, a zatim je otišao u sobu u kojoj je bio Djuran, da mu ispriča šta je saznao.

Klensi, Stardžesov pomoćnik, obaveštio je Sandansa da se Djuran uopšte nije pojavljivao. Ljutiti, Sandans pođe u salun, gde je i ostavio Pita Djurana.

Ali, ni tamo ga nije bilo.

Sada više zabrinut nego ljut, Sandans pride barmenu i upita ga, nije li video Boba Talberta. Ovaj je iznenađeno odgovorio:

– Pa, izašao je pre nekoliko minuta. Neko je došao s nekim obaveštenjem... Čuo sam kako mu je rečeno da ga neko čeka na pruži, pola milje dalje, ili tako nešto...

Sandans zadrhta.

– Ko ga je obavestio o tome? – upitao je.

– Tip koji mi se nikada nije svidao. Radio je na železnici, zove se Brigs.

– U kom pravcu su otišli?

Sem pokaza na sever, pa odgovori:

– Bob je bio veoma pijan i Brigs je morao naprosto da ga vuče.

– Nije trebalo da ga pustite da izađe – obrecnuo se Sandans. Odjednom, u salunu je postalo napeto. Glasovi su zamrli, i svi ljudi su gledali u Sandansa.

Barmen je začuđeno rekao:

– Zar treba da se kačim sa čovekom kakav je Zeno Brigs?! Čoveče, meni se još živi!

Sandans je izleteo iz saluna. Svi su gledali za njim.

Teretni vagoni više nisu bili na sporednom koloseku, a u mraku, Sandans je mogao da vidi samo drveće na brdu, severno od grada.

Prevalio je dvadesetak jardi, kad je ugledao siluete dvojice ljudi koji su išli duž pruge. Jedan je posrtao, a drugi ga je pridržavao.

Sandans pojuri. Ljudi, koji su izašli na ulicu osećajući da se događa nešto neobično, pošli su za njim. Ali, niko nije mogao da drži korak sa njim.

Možda je mogao da stigne do Brigsa neprimećen, ali je to bilo neizvodljivo zbog galame onih koji su ga pratili. Tako ih je Brigs čuo. Odmah je gurnuo Djurana u stranu. Djuran je bio toliko pijan da se odmah sapleo o šine i pao.

Zeno Brigs je izvukao revolver i pucao Djuranu u glavu. Potom je uperio oružje u Sandansa, koji mu se sve više približavao.

Sandans je video kako je vatra zablještalala oko cevi revolvera, a odmah zatim čuo krik iza sebe.

I on je izvadio kolt i pucao.

Zeno Brigs se samo trgao i pao, ispuštivši revolver.

Sandans mu je pucao u noge. Tog zločinca hteo je da uhvati živog. Brigs je pipao okolo po zemlji, tražeći svoj revolver. Ali, kad ga je dohvatio, Sandans ga je šutnuo u ruku, tako da je Brigs ponovo ostao bez revolvera.

Brzo je pogledao u Djurana i odmah zaključio da je ovaj mrtav.

Sandans se saže i zgrabi Brigsa za okovratnik.

– Ko te je platio za ovo?! Mislim da znam, ali to hoću od tebe da čujem.

– On... mi... duguje...

Uto je stiglo i društvo iz saluna i sa ulice.

– On je ubio Boba Talberta! – vikao je neko. – I povredio Frenka!

– Za takvog postoji samo jedan lek – čuo se drugi glas.

Odnekud se, u nečijim rukama, stvorilo uže.

– Da ga obesimo! – čulo se.

Onda je Sandans odsečnim glasom viknuo:

– Treba mi živ!

Ali, sam nije mogao ništa protiv razbesnele gomile. Vikao je, molio, pretio. Ali, njegov glas se od povika nije čuo. Odjednom se između njega i Brigsa stvorio živi zid.

A onda je video kako Brigs visi o telegrafskom stubu.

Očajan zbog svega što se dogodilo, Sandans se vratio u hotel. Veoma je žalio jadnog Talberta, a, s druge strane, oduvek je prezirao zakon linča, koliko god linčovani bio kriv.

Lorin Dženli ga je pitala otkud ona galama i uzbuđenje kod koloseka. Tužnim glasom joj je Sandans ispričao šta se dogodilo.

Žena je pobledela.

– Oh... Bob je bio tako omiljen... Svi smo ga voleli.

– Pogrešio sam što sam ga ostavio samog – prebacivao je Sandans samome sebi.

– Sandanse, nemojte da govorite tako. Ni za šta vi niste krivi. Uostalom, i dok vas nije bilo ovde, on je uvek bio sam, odnosno sa svojim društvom. I, odrastao je čovek. Mogao je i sam da se pazi.

– Lako je vama da govorite tako...

– Znam iz iskustva. Znam kako je strašno kad čovek počne da razmišlja šta bi bilo da je bilo drugačije. Ja sam pobešla od kuće, sa jednim čovekom. Imala sam, tada, samo četrnaest godina. Sad više ne mogu natrag. Trebalo je da ostanem kod kuće i udam se za nekog kog zaista volim. To je moje „šta bi bilo kad bi bilo“. Šta ćete učiniti sada?

– Da li je hotel još uvek prepun?

– Za vas, nije.

– Rado bih se okupao i pojeo ogroman biftek.

- U mojoj sobi se možete lepo okupati. Ni veliki biftek nije problem. A onda...

Nije sačekao da udovica završi rečenicu, nego je rekao: - Nemam ništa protiv.

*

Sledećeg dana, Sandans je napustio Redington još pre nego što je sasvim svanulo. Pojahao je Sokola, a sivonju je vodio za sobom. Razmišljao je o Djuranu i o tome da nije trebalo da ga ostavi samog. A onda se setio reći Lorin Dzenli, da ne treba razmišljati o onome što je bilo. Ipak, bilo ga je žao što je Djuran potrošio na piće novac koji je dobio od njega, Sandansa, i što ga nije poslusaio i otišao rano u krevet, trezan.

Bio je još mrak kad je stigao u kamp. Sve je bilo mirno, čulo se samo hrcanje iz šatora.

Velikog konja, kog je dobio od Barka prethodnog dana, ostavio je kod stražara. Bilo mu je svedjedno da li će mu Burk jednoga dana vratiti novac za njega ili neće.

Sandansa je zanimao novac koji su imali Erskin i njegovo društvo. Novac koji je bio otet.

Setio se Džereda i Kilijana, i pojahao je prema jugu.

Računao je na to da će njih dvojica kad-tad preći na železnicu, jedan deo puta preći vozom, a onda Misurijem nastaviti, na parobrodu, prema jugu.

Ipak, Džered i Kilijan su se odrekli konfora i odlučili se za dug put do Bradsade.

Dok je jahao, Sandans je mislio na Džereda. Ovaj je kupio goveda koja su, navodno, bila ukradena od Komanča. Igrao je neku gadnu ulogu u planu, po kom su trojica Komanča morali da umru.

I, po svoj prilici, on je platio Zenoa Brigsa da ubije Pita Djurana.

Džered i brutalni Kilijan bili su, u svakom pogledu, isto toliko krivi kao i Hal Erskin i njegov predradnik Stejsi Tibal.

Sandansu nije predstavljalo nikakvu teškoću da sledi njihove tragove. Tragovi koje je ostavljao konj Reda-Kili-

jana, teškog najmanje sto dvadeset kilograma, razlikovali su se od svih ostalih.

Uz malo sreće, Sandans je mogao brzo sustići tu dvojicu. Imali su, doduše, priličnu prednost, ali je Soko veoma brzo savladivao milje.

Iako se Sandans bio malo povratio od napornog puta do Haj Plejnisa do Redingtona, sada ga je bolela noga od Džeredovog podmuklog udarca kamenom.

Učinilo mu se da već beskrajno dugo jaše.

A onda je, ipak, ugledao siluete dvojice jahača, na stazi kroz visoka brda, u daljini.

Jahao je opreznije, jer je morao računati s tim da su primetili kako ih neko prati i da će možda postaviti zasedu. Takođe je video tragove nepotkovanijih konja. Znači, tuda su prolazili i Komanči.

*

Prošlo je mnogo godina otkako je poslednji put bio na jugu; bilo je to u vreme njegovog mladićskog doba. Imao je tada dvadeset godina, i sa dvadeset je dobio perjani nakit kakav nose ratnici Čejena. Samo mali broj čejenskih ratnika imao je privilegiju da dobije takve perjanice.

Pomislio je, opet, na par koji je već miljama sledio. Nadao se da će ih sustići pre nego što padnu u ruke Kajovama ili Komančima.

Bile su mu potrebne informacije od Džereda. Hteo je da čuje sve ono što bi mu Pit Djuran pričao uz put, dok bi jahali prema Teksasu.

Ali, Djuran je sada bio mrtav. Jedina Sandansova nada bio je Artur Džered, koji je dobro poznavao put prema Teksasu. Uz to, trebalo je što-šta da sazna i o Merili Djuran.

Po onome što je Pit Djuran ispričao o njoj, Merila je lepa, razmažena i potpuno nesposobna da se suoči sa stvarnošću i životom u Teksasu. Radovala se što će živeti u Brazilu, gde je njen otac zakupio veliki ranč. Ali, Pit Djuran nije znao da li Merila živi tamo. Bila je previše mlada da bi nasledila ranč i sama upravljala njime. Moguće je da ima tutora. Ako je to tačno, ko je on?

Ona će sigurno poštovati ugovor koji je njen stric potpisao pre svoje smrti, u to je Sandans bio siguran.

Oko podneva, na severu se naoblaciло. Uskoro je počela oluja, a za njom i provala oblaka, neuobičajena za to doba godine.

Kiša je izbrisala tragove koje je Sandans tako dugo sledio. A bio je tako blizu Džereda i Kilijana!

Stao je na uzvišicu i pogledom tražio, po inače pustom terenu, neku oazu, znak blizine vode. Uz malo sreće mogao bi naći indijanski logor i raspitati se, kod Komanča, o dvojici jahača. Možda bi od njih mogao saznati i kojim putem treba da ide kako bi stigao do Empajera. Djuran mu je rekao da se to mesto nalazi u Brasadi, a Brasada je ogromna oblast.

Kad su se crni oblaci malo razišli, pronašao je, na horizontu, jedan potok, pa je krenuo onamo. Nadao se da će ubrzo otkriti i reku, a pored reke indijanski logor.

Kad je sunce počelo da zalazi, znao je da u predstojećoj noći neće ništa uraditi. Zato je pronašao pećinu u kojoj će moći da provede noć, zaštićen od vetra i kiše, koja će svakako još padati.

Rasedlao je Sokola i pustio ga. Znao je da njegov konj neće otići daleko, da će ostati u blizini, kako bi čuo kad ga gošpodar bude pozvao.

Napravio je vatru i ispekao nekoliko režnjeva suve slanine. Zalihe hrane će mu biti dovoljne samo još za jedan dan, a posle će morati da ide u lov, što mu nikako nije odgovaralo, jer je značilo da će izgubiti dosta dragocenog vremena.

Možda bi i kod Indijanaca mogao dobiti nešto za jelo, mislio je. Uz to, nadao se da su Džered i Kilijan možda naišli na Indijance, čije je tragove on video prethodnog dana. Možda su njihovi zarobljenici, a nije isključeno da su već i mrtvi.

S druge strane, Džered dobro poznaje taj kraj, pa mu nije teško da bira puteve i izmiče Indijancima. Ali, kiša je izbrisala sve tragove, pa i one od nepotkovanih indijanskih ponija. Tako Sandans

nije imao mogućnosti da utvrdi koja od njegovih pretpostavki je tačna.

Ali, jedno mu je bilo jasno: indijanskom logoru, odnosno Komančima, neće prići kao belac.

Zato se presvukao. Pomisao na Komanče izazvala je jezu u njemu. Bio je to čudan narod, koji je u prošlosti izbegavao da stvara savez sa Čejenima, prema kojima su posebno bili podozrivi.

On sam nikada nije imao neprilike sa njima.

Naprotiv. Jednom prilikom je čak stekao prijatelja među njima, mladića po imenu Dva Groma, sina jednog poglavice.

Bili su mladi i nepromišljeno hrabri, pa su prihvatili izazov nabujale reke. Koliko god je Dva Groma bio vešt i jak, u jednom trenutku mu je zapretila smrtna opasnost, pošto ga je po glavi udarilo deblo nošeno pobesnelom rekom.

Sandans je onesvešćenog Indijanca izvukao na površinu i tako ga držao, rizikujući i sopstveni život, sve dok nisu došli drugi Komanči i završili akciju spasavanja.

Otac Dva Groma stavio je, tada, ruku na Sandansovo rame. To je ovom bilo dovoljno kao znak zahvalnosti.

Pošto je jeo, Sandans je razvio čebe u koje je bila umotana njegova ratnička, čejenska oprema.

Odjednom, pred njegovim očima oživel je prošlost.

Proverio je luk i strele, kao i tobolac od panterove kože. Prstima je ispitao oštricu tomahavka i bovi-noža, a potom je pripalio lulu.

Legao je na čebe i pušio.

Razmišljao je. Prošlo je desetak godina od dana kada je sa svojim roditeljima Nikolasom Sandansom i majkom Nasmešenom Ženom otišao u posetu Bentovom utvrđenju, da bi tamo preprodali bivolju kožu i krzna divljači.

Uzbuden i oduševljen kontaktom sa civilizacijom, mladi Džim Sandans je u utvrđenju prisustvovao konjskim trkama. Njegov otac se nasmejao na to, potapšao mladića po ramenu, i rekao: »To je samo glupa zabava belaca, ali je

samo gledaj, sine. Mi krećemo, a ti ćeš nas već sustići.

Njegovi roditelji su odjahali na sever, da bi se priključili trupi poglavitice Čejena, oca Nasmešene Žene.

Pošto su se završile konjske trke, mladi Sandans je pojurio za roditeljima. Hteo je ocu da kaže da su konjske trke zaista «glupa zabava belih ljudi». Džepovi su mu bili prazni, sav novac je dao na opkladu i tako platio jednu školu.

Sustigao je roditelje.

Nekoliko milja severno, prema Kanzasu, najpre je ugledao lešinare. Kad je video i roditelje, smučilo mu se tako da je jedva stajao na nogama.

Bili su, oboje, ubijeni i skalpirani. Bio je kao paralisan kad je pogledao u majku i shvatio šta su banditi uradili sa njom pre nego što su je ubili.

Po tragovima je zaključio da su to nedelo napravila trojica Indijanaca iz plemena Peuni, koji su boravili u utvrđenju, zajedno sa još trojicom belaca. Setio se da su njih šestorica napustili utvrđenje kratko vreme posle njegovih roditelja.

Odmah je otišao u potragu za bivolima; ubio je dva i odrao im kože. U njih je umotao mrtva tela svojih roditelja, i stavio ih na drvo pored jednog potoka.

S čejenskom tužbalicom na usnama, krenuo je tragom šestorice bandita.

I, pronašao ih je. Jednog po jednog.

Od tada, lutao je prostranstvima Zapada, on, melez, čovek koji je pripadao i belcima i Indijancima, a koji je zapravo živio između ta dva sveta.

Te noći je kiša nekoliko puta padala. U rano jutro, Sandans je nastavio da jaše. Dan je prošao a da nije opet naišao na trag Artura Džereda i Reda Kilijana.

Već se smrkavalo kad je naišao na grupu Indijanaca. Zaustavili su svoje ponije i začuđeno ga posmatrali.

Podigao je ruku u znak da je miroljubiv, odjahao do njih i zaustavio Sokola. Perje na njegovoj perjanici blago se lelujalo na vetru.

Sandans se okrenuo na sve strane, da vidi ima li još Indijanaca u blizini. Nije ih video.

Komanci su zagledali njegovog velikog apahuzu, a zatim i njegovu svetlu

kosu. Sandans je znao da su oni krenuli u lov, ili možda u krađu konja.

Posmatrali su ga nepoverljivo, kad ih je Sandans pozdravio i upitao da li je njihov kamp negde u blizini.

— Ja sam prijatelj Dva Groma, poglavičinog sina — rekao je na jeziku Kajova, koji su ti Indijanci razumeli. Izgledalo je da je njihovo nepoverenje prema njemu još veće kad su čuli da pominje Dva Groma.

Sandans je i nehotice približio ruku dršći tomahavka.

Jedan od ratnika je hteo da kaže nešto, ali neki stariji čovek, s licem punim ožiljaka, dao mu je znak da ćuti. Smrknut, gledao je u Sandansa i odgovorio da plemu Dva Groma ima logor na obali reke.

Sandans se zahvalio na obaveštenju i upitao ih da li su videli dva belca. Objasnio im je da im je bio na tragu, ali da je kiša izbrisala tragove.

Kako je Sandans pomenuo belce, Komanč sa licem punim ožiljaka je razvukao usne u osmeh, ali nije odgovorio na pitanje. I dalje je hladno i neprijateljski posmatrao neobičnog Čejena.

Sandans je čekao.

Da je krenuo, morao bi da im okrene leđa, a to nije smeo da uradi, jer bi rizikovao život.

Nakon izvesnog vremena, taj Komanč je dao znak za pokret, i svi su poterali svoje ponije. Jahali su prema istoku, i ubrzo se izgubili između brda. Njihovi konji ostavili su duboke tragove u mekoj zemlji.

Opet je u toku noći padala kiša. Sandans se ulogorio na jednom skrovitom mestu. Brzo je zaspao. Kad se probudio, ugledao je zvezde na nebu. Najzad se razvedrilo.

Sandans je odlučio da ne gubi vreme odlazeći u lov. Morao je sustići Džereda i Kilijana. Ionako je izgubio mnogo vremena.

Ako je iko video dva belca, onda su to morali biti Dva Groma i njegov brat. Jer, nijedan belac ne može proći neopažen pored njihovog logora, ili kroz njihovu teritoriju.

Sandans je pošao na put mnogo pre nego što je počelo da sviće. A onda, kad se prvo svetlo pojavilo na horizontu, ugledao je indijanske šatore. Čulo se žuborenje reke. Iz duboke senke, izronilo je nekoliko ratnika, koji su poveli konje na obalu, da ih napoje.

Jedan od ratnika je primetio Sandansa. Odmah je odgalopirao do njega. Sandans mu se predstavio na jeziku Kajova, a zatim dodao:

– Želeo bih da razgovaram sa vašim poglavicom. Njegov sin Dva Groma je moj prijatelj.

Indijanac je očigledno bio iznenađen. A onda je iznenađenje ustupilo mesto nepoverenju. Pokazao je prema logoru.

– Idi pravo i vidi da li si dobrodošao, Čejenu – rekao je ironično. – Kod mene svakako nisi dobrodošao.

Sandansu je takav razgovor nalagao da bude oprezniji. Ostali Komanči, koji su stajali malo dalje, gledali su u njega. Bio je siguran da su ga prepoznali.

Odjahao je u kamp.

Šatori su bili još u polumraku, kad je jahao pored njih. Video je mnogo konja, i apaluza i drugih, sa žigom američke konjice.

Osećao je da se nalazi na neprijateljskom terenu. Upozorio ga je, na to, njegov instinkt za opasnost. Ne bi se moglo reći da nije uznemiren zbog svega toga.

Kad se približio prvom šatoru, sunce je počelo da izlazi, a nebo na istoku se zarumenelo.

Čuvši Sokolov topot, ljudi su počeli da izlaze iz šatora. Žene su ga gledale začudeno, a mladići zainteresovano. Grupa Indijanaca stajala je pred velikim šatorom i, na izgled, čekala nešto ili nekog.

Sandans je zaključio da je to poglavčin šator. On zaustavi Sokola i sjaha. Njegova svetla kosa presijavala se na slabim jutarnjim zracima.

U kampu je bilo mirno, ništa se nije čulo.

Sandans je čekao da iz šatora izade poglavica Visoka Planina, kako bi video ko je to došao. Ili, da se pojavi njegov sin Dva Groma.

I dalje je sve bilo mirno. Po tome je Sandans zaključio da nije dobrodošao

tim ljudima. Gledao je u lica prisutnih, ali nikog nije propoznao. Uostalom, prošlo je prilično vremena otkako je poslednji put bio među Komančima.

Odjednom, pred šatorom se pojavi neobična osoba. Crne oči prodorno su gledale u Sandansa.

Sandans nije dozvolio da se po njemu vidi koliko je iznenađen. Tog čoveka on nikada ranije nije video ali je čuo o njemu, jer je već bio legenda Divljeg zapada.

Bio je to Do-Hat-Te, ili, kako su ga još zvali, Sova.

Sandans ga je pozdravio.

Očekivao je reći dobrodošlice, ali ih nije čuo. Ratnici su mu se približavali, stvarajući oko njega polukrug. Nimalo se nije dobro osećao u svojoj koži.

A onda je odlučio da progovori:

– Ti si Do-Hat-Te, prorok, koji predkazuje sudbinu... A ja sam Sandans, iz čejenskog potplemena Isio-Me-Tan-lu...

Sova se potcenjivački nasmeja, odmevajući Sandansa od mokasina, preko tela punog ožiljaka, do ratničke perjanice na svetloplavoj kosi.

Mnogi ljudi iz armije smatrali su Sovu najopasnijim Komančom.

Sandans je ponovio ono što je rekao i Komančima kod konja, da je prijatelj Dva Groma, sina poglavice Visoka Planina.

– Čekaj da čujem šta kažu moji srodnici sove... – rekao je najzad Sova. Počutao je izvesno vreme, kao da osluškuje, a zatim rekao:

– Govore o smrti. – On zatvori oči za trenutak, pa dodade: – O tvojoj smrti.

– Svako jednom mora da umre – konstatovao je Sandans.

Sova je ponovo zatvorio oči i zamislio se. Komanči su se i dalje nećujno približavali, dolazeći sa svih strana. Sova otvorio oči i dade znak Komančima da se malo udalje. Ovi ga poslušашe.

– Zašto si došao? – upitao je čudni čovek Sandansa.

Sandans je počeo da govori lagano i oprezno, kako ne bi došlo do nekog nesporazuma.

– Došao sam da sa Dva Groma porazgovaram o dvojici bledeolikih. Jedan od

njih govori kao Englez iz Evrope, a drugi podseća na grizlija. Sveži ožiljci na njegovom licu potiču od mojih pesnica.

To nije ostavilo nikakav utisak na Sovu.

Sandans nije ni pomišljao da će u indijanskom logoru naići baš na njega. Koliko je on znao, Sova se držao uvek podalje od ostalih i obično je boravio mnogo zapadnije od mesta na kom je sada bio. Iako je bio sitan, delovao je zastrašujuće. Njegova crna kosa odstojava je kao par rogova.

Napetost je sve više rasla.

Sandans je znao da rizikuje kad je direktno upitao:

– Da li je poglavica Visoka Planina u kampu?

– Visoka Planina je mrtav – čuo je odgovor.

Sandans pogleda u nebo, čime je odao poštovanje umrlom poglavici.

– Veoma ga žalim. Tužan sam što više nema tako dobrog čoveka i ratnika – rekao je. – Nadam se da mu je lepo u večnim lovištima.

– Njegovo srce je plakalo i prepuklo od tuge – govorio je Sova dalje.

– Zar je umro od tuge? – pitao je Sandans. – A šta je sa njegovim sinom Dva Groma?

Sandans se plašio odgovora, jer se moglo dogoditi da je u tom kampu toliko nepoželjan da mu je život u pitanju. Odlučio je, ako bude potrebno, da borbom prokrči sebi put u slobodu, iako su mu šanse da živ stigne do reke bile ravne nuli.

– Dva Groma je mrtav, kao i njegov otac.

– Sigurno je život izgubio kao ratnik – pretpostavljao je Sandans glasno.

Odgovor na to bio je ljutiti žamor svih prisutnih. Smejale su se čak i žene, koje su ga, kao i svi drugi, gledale veoma neprijateljski.

Bilo je očigledno da Sova vodi glavnu reč u kampu i da je on smenio Visoku Planinu. On doduše nije bio poglavica, ali su ga respektovali, mada ne sve poglavice Komanča. Neki od njih nisu imali poverenja u tog »proroka«.

Onda je Sova rekao oštrim glasom:

– Čejenu, potraži onu dvojicu bledolika koji su ubili Dva Groma.

– Ako su ga ubili bledoliki, moraš znati njihova imena – pokušao je Sandans da čuje nešto više od Sove.

– Sove su mi rekle samo toliko da su ga bledoliki ubili samo zato da bi mu pripisali zločin belog čoveka.

Sandans gotovo prestade da diše. Setio se priče Pita Djurana, na stado koje je prošle godine bilo na putu prema Kansasu, koje su, navodno, napali Komanči.

Da li je taj starac, koji uobražava da razgovara sa sovama, slutio razlog Sandansovog dolaska? Da li je on znao odgovor na sve?

Ako je ista znao, mogao je to čuti samo od Džereda i od Kilijana!

Njegov pogled zaokruži po kampu. Nije video nijednog zarobljenika, nije dan sveži skalp...

Nastojao je da izbegne neprijateljske poglede.

Odjednom, otkrio je par očiju koje ga nisu posmatrale neprijateljski. Taj ratnik je bio viši od ostalih, bio je visok kao Sandans. Njegov ten bio je za nijansu svetliji nego u drugih Komanča. Možda je bio i melez, kao Sandans.

Sandans ga pogleda značajno, i on lako klimnu glavom.

Bilo je vreme da Sandans napusti kamp. Ako bude imao sreće, mislio je, Indijanci će ga pustiti da odjaše. Morao je da pokuša. Predosećao je da će ga visoki ratnik slediti, a to bi bilo dobro, jer bi mogao razgovarati sa njim i saznati nešto o smrti Dva Groma, Džeredu i Kilijanu.

Sandans je biranim rečima počeo da govori, obraćajući se Sovi:

– Hladno mi je oko srca kad čijem da moj prijatelj Dva Groma nije među živima. Nadao sam se da ću ga naći ovde, popušiti sa njim lulu i porazgovarati.

– Jednom je govorio o tebi, Žutokosi – rekao je Sova. – Odjednom je iz njegovih očiju nestalo izraza nepoverenja i odbojnosti. – Donesi mi skalpove bledolika ubica, ili će tvoj skalp poslužiti o mom pojasu.

Naglo se okrenuo. Jedan od ratnika mu je otvorio šator i Sova je ušao u njega.

Sandans je pogledom pokušao da pronade visokog ratnika, ali on već nije bio na istom mestu. Sandans je bio razočaran, jer se nadao da će zapodenuti razgovor sa njim.

Pojahao je Sokola zdesna, na indijanski način. Prolazila ga je jeza dok je kretao, jer je osećao neprijateljske poglede ratnika, koji su mu napravili mesta da prođe.

Osvrnuo se, što je bio znak da oseća strah.

Jahao je prema reci. Stigao je do nje i prešao na drugu stranu. Tek tada mu je laknulo.

Kasnije, u toku dana, ponovo je naišao na tragove koje su ostavili Džered i Kilijan. Mora da su bili u kampu Komanača, ili su bar prošli blizu njega.

Smatrao je sebe srećnikom što je naišao na njihove tragove, jer su ga oni mogli odvesti do Empajera, do Merile Djuran i do čoveka koji je za sve bio kriv – Hala Erskina.

U kasno popodne, Sandans je otkrio jednog srndaća. Odmah je posegnuo za lukom i strelom. Razdaljina je bila velika, a vetar prilično jak, pa je pretila opasnost da Sandans ostane bez jedne od svojih dragocenih strela. Ali, nije smeo da puca, da ga neko ne čuje.

Ipak, nanišanio je oprezno i odapeo luk.

Imao je sreće. Pogodio je srndaća u srce.

Prišao je životinji, odrao je i uzeo mesa koliko je mogao poneti sa sobom.

U trenutku kad je brisao bovi-nož o travu, osetio je da nekog ima u blizini. U to ga je uverilo i tiho Sokolovo rzanje.

Sandans spusti na zemlju sve ono što je imao u rukama i uze pušku. Potom oprezno pogleda na sve strane, ništa nije video, niti čuo. Bila je savršena tišina. Čak ni ptice nisu svojim iznenadnim izletanjem nagoveštavale da u šumi ima uljeza.

Ipak, Sandans se nije mogao oteti utisku da ga neko posmatra.

Odjahao je dalje.

Poterao je konja u galop. Uz put je tražio za mestom pogodnim za noćni bivak. Moralo je biti takvo da pruža dobru zaštitu, u slučaju da dođe do napada.

Tako je prošao ceo dan. Već je i sunce počelo da zalazi, kad je Sandans odlučio da ipak stane, bez obzira na to što nije našao mesto kakvo je želeo.

Sada mu je jedino važno bilo da se smesti negde pored vode, i gde ima trave, kako bi Soko imao šta da jede i pije. A i sam je bio veoma umoran i nervozan.

Najzad se zaustavio u jednoj uvali, u kojoj je ugledao malo jezero. Zemlja oko vode bila je ugažena, a bilo je i ostataka vatre. Na ivici uvale video je skelete jednog konja i dva goveda. U blizini je bio i improvizovani koral od pletenog pruća.

Sokola je pustio da pase, a on je založio vatru i stavio meso divljači da se peče.

Odjednom je Soko zarzao.

Sandans zgrabi pušku. Uto zagrmje glas na ivici uvale, kod koralu:

– Sandanse od Čejena! Ja sam Čarli Dugi Nož, prijatelj! Video sam te u kampu Do-Hat-Tea, ali tamo nisam mogao razgovarati s tobom o Dva Groma.

Sandans ustade i pogleda u pravcu odakle se čuo glas, ali nije video nikog. Povikao je:

– Daj da te vidim, Čarli!

Odmah se pojavio visoki Indijanac, kog je Sandans video u kampu „pro-roka“ Sove. Za njim je išao konj išaran ratničkim bojama. Čarli Dugi Nož je na sebi imao tanke pantalone i izbledelu plavu košulju. Za pojasom je imao remington-kolt.

Zastao je na nekoliko jardi od Sandansa.

– Tražio sam te po kampu pre nego što sam ga napustio – obratio se Sandans visokom Indijancu. – Imao sam utisak da bi ti i ja trebalo da razgovaramo.

– Kao što rekoh, tamo nisam mogao razgovarati s tobom – ponovio je Dugi Nož.

Čarli ga je posmatrao. Crte njegovog lica pre su mogle da se okarakterišu.

kao crte nekog Meksikanca nego Indijanca. Njegova crna gusta kosa bila je očešljana u dve debele pletenice koje su mu visile preko ramena. Crne oči su posmatrale Sandansa isto kao toga jutra, ne s nepoverenjem nego sa zainteresovanošću.

Sandans je, iza leđa, u desnoj ruci, držao tomahavk, tako da ga Dugi Nož nije mogao videti. Procenio je odstojanje, u slučaju da ga Dugi Nož napadne.

Ovaj reče:

– Došao sam da ti pomognem da nađeš put do mesta u koje si pošao.

– Baš lepo...

– Poznajem ceo taj teren kao sopstveni kamp. Pretpostavljam da si sada prvi put u Brasadi. – Dugi Nož je počutao, a onda dodao s divljenjem: – Brzo jašeš na tom tvom pastuvu. Nisam imao vremena da jedem, jer sam hteo da te sustignem. Stomak mi je prazan...

– I moj. Hoćeš li da jedeš sa mnom?

– Hoću.

Sandans je pogledao u Sokola, koji je postajao sve nemirniji. Zatim je sa raznja odsekao poveći komad pečenog mesa i pružio ga Dugom Nožu. Ovaj se zahvali i sede.

Sandans sede na svoje čebe. Potajno, da Indijanac ne vidi, stavio je svoj kolt ispod desne butine, tako da mu bude nadohvat. I, dok je jeo, ispod oka je posmatrao svog gosta. Istovremeno, motrio je i na okolinu.

– Pominjao si moga prijatelja Dva Groma – počeo je Sandans kad su pojeli meso.

Čarli Dugi Nož nadlanicom obrisa usta i reče:

– Njega nisu ubili bledoliki, kao što ti je rekao Do – Hat – Te.

– Pa, kako je umro? – interesovalo je Sandansa.

– Umro zbog sopstvene gluposti – mirnim glasom je počeo da objašnjava Dugi Nož. – Pokušao je da jaše jednog konja, kojeg je upravo bio ukrao od armijske straže. Lepo sam ga savetovao da ostavi malo vremena da se taj konj navikne na njega, ali nije hteo da me sluša. Pojahao ga je sa pogrešne strane, i konj ga je zbacio sa sebe i izgazio.

– Znači, bila je to nesreća – zaključio je Sandans.

– Njegov otac Visoka Planina nije hteo da poveruje da se dogodilo tako nešto. Ipak, njegov bol bio je toliki kao da je sina izgubio na ratnoj stazi.

Sandans se zamislio. Živci su mu bili napeti. Naprosto je osećao da nešto nije u redu u pogledu priče o Dva Groma. Predobro ga je poznavao da bi poverovao u ono što mu je ispričao Čarli Dugi Nož.

Sandans obrisa znoj sa lica. Ne, nije moguće da je Dva Groma na takav način izgubio život, mislio je. Dva Groma je bio odličan jahač i dobar poznavalac konja.

Podigao je glavu i pogledao u Dugi Nož, ali nije rekao ništa.

Ni Čarli Dugi Nož nije govorio. Čekao je da vidi kako će na njegovu priču reagovati Sandans.

A ovaj je sada mislio na Visoku Planinu, oca Dva Groma. Bio je to čovek koji nije znao za strah, poglavica koji je bio plemenit i prema prijateljima i prema neprijateljima. Veliki čovek, hrabar, jedan od onih koji nikako ne bi umrli od tuge. On, kao veliki poglavica, uvek je bio spreman da podnosi i najteže udarce sudbine. Uostalom, svi oni su sve životne nedaće pripisivali višim silama i brzo bi se utešili, uvereni u to da je tako moralo biti i da je tako najbolje.

Sandans je postajao sve nepoverljiviji prema visokom Indijancu, i to zbog neuverljivosti njegove priče o smrti dvojice Indijanaca, njegovih prijatelja.

Oprezno, motrio je uokolo i osluškivao.

Kako je sunce zalazilo, u uvali je postajalo sve mračnije, senke drveća sve duže.

Sasvim pribrano, Sandans je upitao:

– I znači, Do – Hat – Te je zauzeo mesto Visoke Planine?

– Da, Sova – prorok – odvratio je Čarli Dugi Nož ironično.

– Zar si ti njegov neprijatelj? – upitao je Sandans, jer je po izrazu lica Čarlija Dugog Noža tako mogao zaključiti.

Indijanac se samo nasmejao. Dotad je govorio na jeziku Kajova, a onda je odjednom prešao na engleski.

– Čuo sam o tebi, Sandanse. Znam mnogo o tebi. Svojevremeno si gonio ubice tvojih roditelja, a ni sada nećeš mirovati dok ne pronađeš one koji su ubili tvoga prijatelja Dva Groma. Ali, zaboravi slobodno ono što si u vezi s tim čuo od Sove.

– Zar da to zaboravim zato što je, kako si ti rekao, Dva Groma nastradao od konja? – pitao je Sandans.

– Pa, čuo si. Bio je lakomislen i zato je nastradao. – Dugi Nož se nasmejao. – Juče sam čuo šuškanje lišća i ono mi je šapnulo da dolaziš, ali ne sam. Šta si učinio sa čovekom koji je jahao s tobom?

– O tome ne znam ništa – odvratio je Sandans. – Ja sledim tragove dvojice belaca, Artura Džereda i Reda Kilijana.

Posmatrao je Čarlija, očekujući neku reakciju. Da li je on stisnuo vilice pri pomenu ona dva imena, ili se to Sandansu samo učinilo?

– Ne znam ništa o toj dvojici – odgovorio je Čarli Dugi Nož.

Izdržao je Sandansov ispitivački, prodoran pogled. Sandans je čekao da Čarli još jednom pomene čoveka s kojim je on navodno poašo na taj put. Na koga je Dugi Nož mislio pri tom? Možda na Pita Djurana?

– Uskoro ću Sovino srce baciti lešinara – rekao je Čarli. Znači, zaključio je Sandans, njih dvojica su rivali, možda se bore oko prevlasti.

Sandans se seti Džonija Barka i lorda Emorija, i njihovog lovačkog društva. Svim srcem se nadao da će oni u lov otići na sever, a ne na jug.

Uz to, zaključio je da Čarli Dugi Nož svojom pričom hoće da dobije u vremenu. Ali, zašto?

Sandans je odlučio da prihvati tu igru, bez obzira na to koliko je ona opasna i rizična.

Za obojicu je odsekao još po jedan komad pečene divljači. Pazio je da mu ruke ne budu masne, i stalno ih je brisao o travu. Masni prsti mogu da budu prepreka pravilnom držanju kolta. Žvaćući, Čarli je rekao:

– Znaš, ja imam u sebi i bele krvi.

– To sam pomislio čim sam te video u Sovinom kampu – odvratio je Sandans iskreno.

– Nije to više Sovin kamp – pobunio se Čarli Dugi Nož. – To je sad moj kamp!

Sandans je krajičkom oka primetio da je Soko načuljio uši i okrenuo glavu u stranu. Nešto je njuškao.

Pogledao je u Čarlija i rekao mu ozbiljno:

– Dobro govoriš engleski.

– Moja majka je bila ćerka jednog bogatog čoveka. Ona me je učila da na engleskom i španskom čitam knjige belih ljudi. Već sa četiri godine sam znao da napišem svoje ime.

– Bravo!

– Otac je bio tolerantan, mada nije video šta će mi čitanje i pisanje. Hteo je da me odgaja pravom ratničkom duhu.

– A moja majka je bila iz plemena Čejena. Zvala se Nasmešena Žena – nadovezao se Sandans.

– Moja je iskoristila priliku i pobegla natrag, svom narodu. Tada sam imao sedam godina – s gorčinom u glasu je govorio Čarli Dugi Nož. – Nikada više se nije vratila. – Onda se nagnuo malo napred i dodao: – Ti i ja smo braća i po krvi.

– Ma nemoj? – smeškao se Sandans.

Čarli se igrao sa patronama u opasaču. Sandans nikako nije mogao da se otme utisku da Čarli na nešto čeka. Učinilo mu se da ovaj postaje sve nestrpljiviji. Uz to, nije skidao pogled sa Sandansa.

– Ti znaš o mojim planovima, brate – rekao je.

– Samo ono malo što si mi sam rekao, na primer da hoćeš da ubiješ Do-Hat-Tea.

– Možda ću ti poveriti još ponešto, brate – nastavio je Čarli.

– Tvoja stvar. Kako ti odlučiš, tako će biti – odvratio je Sandans nezainteresovano.

Čarli Dugi Nož je oklevao izvesno vreme, okrećući se levo i desno, a onda je sasvim tiho rekao:

– Znam gde može da se uzme dve hiljade pušaka i deset hiljada patrona sa municijom.

Sandans nije dozvolio da se po njemu vidi koliko je iznenađen. Samo je upitao:

– Hoćeš da napadneš armijski arsenal?

Dugom Nožu nije promakla ironija kojom je Sandans izgovorio tu rečenicu. Smrknuta lica je odgovorio:

– U pitanju je prihvatni arsenal. Ako bi nam pomogao, mogli bismo ovu zemlju očistiti od belaca. Obojica bismo postali poglavice.

Soko je još uvek njuškao okolo. Pošto Sandans nije rekao ništa, Čarli Dugi Nož je ljutito upitao:

– Zar znaš već nešto o tim puškama?!
– Sandans mu nije odgovorio, a on je nastavio: – Ali znaš sve o jednom čoveku koji se zove Hal Erskin?!

Sandans je živnuo.

– Da li on ima neke veze sa puškama? – upitao je.

– Taj južnjak je nakon rata hteo da organizuje vojsku u Meksiku. Zato je i napravio onaj arsenal. On i nekoliko oficira. To oružje je brodom stiglo iz blizine Viksburga, i, dalje, vozom za Teksas. Hteo je da sastavi u Meksiku vojsku i da povede rat, odnosno, da ga nastavi. Međutim, ostali pobunjenici među oficirima su ga nadglasali i odlučili da sakupe novac i odu u Brazil.

Čarli učuta i uzdahnu.

– Tvoj pogled kaže da već znaš o tome – nastavio je Dugi Nož. – Džuran ti je o tome pričao, zar ne?

Sandans mu nije odgovorio.

Dugi Nož se nasmeja. Njegovi zubi zablistашe u polumraku.

– Šta bi rekao na to kad bih ti ispričao da sam ja pomogao Halu Erskinu da ostvari svoj plan i ukrade celo krdo od svojih takozvanih prijatelja? Šta bi rekao na to?

Govorio je to ponosno, kao da priča o nekom herojskom delu. Njegov pogled je govorio: neka znaš i to, šta škodi, ionako ćeš uskoro biti mrtav.

– Hteo si da kažeš – najzad je progovorio Sandans – da si ti pomogao Erskinu da poubija svoje partnere?

– To je sam obavio – odvratio je Čarli. – U stvari, uradili su to on i njegov predradnik Stejsi Tibal. Taj je đavolski brz u baratanju oružjem.

– Zapamtiću to – mirno je rekao Sandans.

Čarli se zacerekao. Njegov pogled je govorio: nema ti šta da brineš za Tibala. Ionako nećeš živ napustiti ovo mesto.

– Jasno ti je, dakle, stanje – nastavio je Čarli. – To oružje mi je obećano, jer sam ga zaradio i zaslužio. Ne želim da se išta promeni u tom planu, da se dogodi da nešto pode krivim putem. Erskin mi duguje to oružje i municiju, jer nas dvojica smo sklopili takav posao. Međutim, neko sa čejskim njuhom, na primer ti, mogao bi mi pokvariti te planove...

– Moj čejski njuh mi je pomogao da nanjušim ubicu moga prijatelja Dva Groma – odvratio je Sandans i izvukao ispod butine svoj kolt.

Čarli je ugledao oružje. Bio je iznenađen, jer je pretpostavljao da Sandans koristi samo indijansko oružje. Nagnuo je glavu i oslušnuo, a onda se nasmejao.

– Ti, Sandanse, ne možeš odbiti da svojoj braći daš nešto da jedu. Nisi odbio ni mene. Poveo sam sa sobom prijatelje, koji treba da paze na okolinu, da motre na sve, jer sam znao koliko si mudar i sposoban da izvedeš neki nepredviđeni trik. A moji prijatelji su gladni. Smeju li da nam se pridruže?

Iz jednog grma se pojavio Indijanac namazan ratnim bojama. Preko obnaženih grudi držao je jednometnu pušku. Čarli je posmatrao Sandansovo lice, ne bi li na njemu otkrio znake straha. Ali, razočarao se, jer toga nije bilo.

– Ovo je moj prijatelj Dva Bivola – rekao je.

– Nisam iznenađen što nisi došao sam – rekao je Sandans. – A gde su ostali?

Čarli dade znak rukom, i iz grma se pojavi još jedan Indijanac. Bio je nekoliko jardi udaljen od onog prvog i već je u rukama držao luk sa zapetom strelom.

– Ovo je moj brat Velika Zvezda – predstavio ga je Čarli. Smejući se, dao je

znak nekom ko je bio iza Sandansovih leđa. — Ovo je Jutarnji Vetar — rekao je. — Ima nož, jer je to njegovo najmoćnije oružje. Džime Sandanse, ti si u klopci. — Grubim glasom je dodao: — Sandanse, on će te obraditi nožem, ali tek pošto nam budeš rekao sve što znaš.

— A šta bi to trebalo da znam? — upitao je Sandans ne pokazujući znake straha.

— Ti si obična budala što si odbio moj predlog! — viknuo je Čarli, na engleskom. Izgleda da nije želeo da ga ostali razumeju. — Dao sam ti tu ponudu kao svom bratu po krvi, a ti si je jednostavno odbio!

Sandans se nasmejao.

— Da, pružio si mi priliku da se upletem s tobom u jedan prijavi posao. Na kraju bi ti postao poglavica, a ja mrtvac.

Svi Indijanci su bili iznenađeni što se Sandans smeje a okružen je njima i treba da umre.

Lice Jutarnjeg Vetra, koji je stajao iza njega, Sandans nije mogao da vidi. Ali, čuo ga je kako je duboko udahnuo vazduh. Bio je udaljen otprilike dva ili tri jarda.

Čarli je rekao:

— Video sam onu dvojicu o kojima si se raspitivao, Džereda i Kilijana. Rekli su mi da ćeš po svoj prilici doći s jednim čovekom koji se povratio iz mrtvih, s Pitom Djuranom. Gde je on sada?

Sandans je odmah pomislio na to da Džered ne zna da je plaćeni ubica obavio svoj posao.

— Džered je rekao i to da će Hal Erskin zlatom platiti tvoj skalp — dodao je Čarli.

— Gde je on?

— Na putu za Kanzas.

— Kada je krenuo?

— Juče. Reći ću mu da si se raspitivao o tome.

— Dobro...

— Samo, neću imati vremena da osušim tvoj skalp. Međutim, to Erskinu sigurno neće smetati. Sandanse, baci kolt u stranu, ili će ti Jutarnji Vetar zabiti nož u leđa.

— Ako si mislio da ću te moliti da mi poštediš život... — počeo je Sandans, ali

je učutao kad je čuo šuškanje iza svojih leđa. A onda je bukvalno eksplodirao. Znao je da mora da se bori za svoj život.

Bacio se u stranu, ponovo zgrabio kolt koji je već ostavio na zemlji, i opalio.

Čarli Dugi Nož je posegnuo za svojim remington-koltom kad ga je pogodio Sandansov hitac.

Sandans se kotrljao dalje. Video je da u njega nišani Dva Bivola, pa je ponovo pucao, ovoga puta u njega. Onda je neko naleteo na njega i on je osetio kako ga je sečivo noža okrnulo po ruci.

Bio je to Jutarnji Vetar. Velika Zvezda je odapeo strelu prema Sandansu i pri tom pogodio Jutarnji Vetar.

Sandans je video kako Velika Zvezda odapinje i drugu strelu, pa je pucao u njega. Ratnik pade, pogoden u grudi.

Nijedan od četiri Sandansova protivnika nije bio na nogama. Čarli je bio mrtav, a nisu se micali ni Dva Bivola, ni Velika Zvezda.

Jutarnji Vetar, iako pogoden strelom, zabacio je svoj nož prema Sandansu. Ovaj se izmaknuo, i nož prolete pored njegovog vrata. Brzo je nanišanio na Jutarnji Vetar, ali nije bilo potrebno da puca, jer je Indijanc već pao.

Odjednom je zavladala tišina. Sandans se osećao jedno, kao i uvek u sličnim situacijama. Ali, šta je mogao. To je bio zakon Zapada: ubij da ne bi bio ubijen. Morao je da se brani, da bi ostao živ.

Pogledavši u poginule Indijance, na čejenskom je procedio:

— Baš su moja braća bili budale... — Pogledao je u nebo. — Srećno vam bilo u većnim lovištima, braćo...

Setio se Sovinih reči, da ga vidi među mrtvima. Da li je znao o oružju i municiji, i da li je on poslao za njim Čarlija? Jesu li njih dvojica smislili tu opasnu igru?

U svakom slučaju, Sova nije bio dovoljno dobar prorok da bi predvideo i Čarlijevu planiranu izdaju.

*

Empajer...

Značajno ime za skupinu drvenih kućeraka i baraka, dućana, saluna i jedne štale za iznajmljivanje.

Djuran je rekao da je Empajer jedini grad na četiri milje unaokolo. Tim pre je Sandans bio iznenađen kad je ugledao samo dva konja pred salunom i jednog pred dućanom.

Nigde nije video nijednog prolaznika. A unaokolo stotinak jardi, bilo je samo žbunje i nisko rastinje, zeleni pakao Braside, kako su to ljudi često govorili.

Sandans se bio presvukao; ponovo je na sebi imao svoju kožnu košulju sa resama, farmerice i sombrero. Nije hteo pred Djuranovom nećakom da se pojavi obučen kao Čejen. Možda će se devojka i ovako uplašiti od njega. Ako bi ga videla kao čajenskog ratnika, možda bi se onesvestila od straha. Njen stric je rekao da je ona veoma osetljiva i nežna devojka.

A onda je naišao jedan Meksikanac, na magarcu. Prenosio je snop tankog pruća.

Čoveku je bilo potrebno dosta vremena da dođe k sebi od iznenađenja; zurio je u plavokosog Indijanca kao da pred sobom vidi avet.

Sandans ga je upitao kako bi mogao stići do hacijende Djuranovih. Meksikanac je odgovorio da je na tom imanju bila mlada devojka, ali nije znao da li je i sada još tamo.

Meksikanac se brzo udaljio. Sandans je shvatio zašto čovek nerado razgovara sa njim i zašto je nepoverljiv. Jer, on je spadao u manjinu, koja je ostala pošto su njegovi preci, Meksikanci, čija je ovo zemlja nekada bila, proterani posle oslobodilačkog rata.

Kao što je čovek rekao, hacijenda Djuranovih bila je na tri milje zapadno od Empajera.

Nakon jedne milje jahanja, Sandans je na putu ugledao sveže tragove konja i zaprežnih kola. Ne želeći da ga iko sretne, krenuo je prećicom, da bi posle izvesnog vremena ponovo izašao na isti put.

Nije potrajalo još dugo, a on je, usred zelenila, ugledao crveni krov glavne zgrade na hacijendi. Najpre je prošao pored napuštenih štala i zgrada za kauboje.

Sjahao je i Sokola sakrio među žbunje, a onda je pešice prevalio pedesetak jardi do glavne kuće.

Sklonjen, posmatrao je zgradu. Nekada je morala biti lepa i otmena, ali su godine ostavile traga na njoj. Zidovi su već bili popucali, a u vrtu oko nje rastao je korov.

S mesta gde se nalazio, video je deo verande. Najpre mu se učinilo da je celo imanje napušteno, a onda je čuo neke glasove koji su dopirali iz kuće.

Oprezno se šunjaao dalje. Dospevši još bliže kući, ugledao je, s dvorišne strane, troje zaprežnih kola.

Ženski glas koji se čuo iz kuće govorio je o ukusnom jelu. Kad je došao još bliže, Sandans je razaznao reči:

– Bilo je lepo od tebe, Merili, da nas pozoveš za rastanak...

– I meni je bilo drago da ponovo vidim prijatelje mog oca i strica Pita.

– Nedostajaceš nam – nastavio je ženski glas, ali ne isti od malopre, koji se zahvaljivao na ručku. – Zar nećeš ipak da odeš sa nama, u grad?

– Ovu, poslednju noć, želim da provedem sama, ovde...

– Kako hoćeš. Bar ćeš imati Mariju, da ti pravi društvo.

– Poslaću je kući čim se bude pojavila.

Onda je progovorio i muški glas:

– Mislim da nije pametno da prenočiš sama u kući, bez ikakve zaštite.

– Mogu da pazim na sebe, gospodine Stenhop. – Merili se nasmejala usiljeno. – Osim toga, čekam vesti od njega...

– Oh, pa da – zakikotala se jedna žena. – Ljubavno pismo od verenika. Naravno, nećeš da ga propustiš.

Izašli su na verandu. Bila su to tri sredovečna para i jedna vitka devojka u beloj haljini.

– Biće ti lepo, Merili – govorila je jedna od žena, a druga je dodala:

– Šteta što nećeš moći da se venčaš ovde.

Sva tri para bila su svečano obučena. Žene u nedeljnim, svetlim haljinama, a muškarci u tamnim odelima.

– Srećna sam što ću se uopšte udati – odvrtila je Merili. Po glasu kojim je

govorila činilo se da je prilično razočarana. Sandans ju je pogledao malo bolje.

Bila je prilično visoka, vitka, sa svetlo-ridom kosom i lepim licem. Ruke je držala pred sobom, sklopljene. Sandans se setio da mu je njen stric rekao da je veoma mlada i neiskusna.

Smeškajući se, odgovorila je na pitanje koje joj je postavila žena u žutoj haljini.

– Venčaćemo se o Nju Orleansu. Posle toga ćemo brodom putovati dalje. Jedan od muškaraca stavi šešir na glavu.

– Šteta što tvoj otac i stric nisu doživeli taj dan...

Devojka uzdahnu.

– Preživeli su rat – odvrtila je – a onda su živote izgubili tako besmisleno i tragično. – Njen glas zadrhta, ali se savladala i nastavila čvrstim glasom: – Da, i ja bih volela da su ovde. Bilo bi to lepo.

Onda su se svi rastali od Merili. Kolima su napustili njeno dvorište. Ona im je mahala dokle god ih je videla. Delovala je usamljeno i krhko, stojeći sama na velikoj verandi i mašući dragim ljudima koje možda više nikad neće videti.

Okrenula se, i pognute glave ušla u kuću.

Sandans je sačekao da se kola potpuno izgube na vidiku, a potom je napustio sklonište, pa krenuo prema kući.

Ruku je držao blizu kolta, za svaki slučaj. Zastavši pred kućom, pogledao je u prozore.

Video je kako se na jednom prozoru odmiče zavesa i kako ga neko gleda. Po svoj prilici, bila je to ista devojka.

Popeo se na verandu.

– Gospodice Djuran – viknuo je – imam vesti za vas!

Merili Djuran se pojavila na verandi, s puškom u ruci. Držala je pušku uperenu u nepoznatog čoveka.

– Vesti? Od koga? – pitala je grubo.

Sandans podiže nogu da bi prešao još jednu stepenicu, ali je devojka oštro rekla:

– Ostanite gde ste! Dovoljno ste blizu. Ko ste vi?

– Zovem se Džim Sandans.

– Šta hoćete? – upitala je nestrpljivo.

Sandans joj je ukratko ispričao o ugovoru sa njenim stricem Pitom Djuranom. Devojka ga je posmatrala svojim tamnoplavim očima. Nepoverljivo ga je upitala:

– Zaključili ste ugovor sa čovekom koji odavno nije među živima?

– Pustite me da uđem – zamolio ju je Sandans. – Ne možemo se dovikivati da nas čuje ceo kraj.

– Ovde nema suseda koji bi... – počela je Merili, ali je ućutala brzo, kao da se uplašila da je rekla više nego što bi trebalo. Posmatrala ga je od glave do pete, i njen pogled bio je sve nepoverljiviji.

Na prvi pogled, ona je zaista delovala nežno i krhko, i uopšte se nije uklapala u ambijent divljine i pustinje. Pa ipak, način na koji je držala oružje i govorila, Sandansu je kazivao da Merili Djuran nije slaba devojka koja ne zna da se čuva. Bilo je, osim toga, jasno da zna da barata oružjem.

Najzad je odlučila da ga pusti u kuću. Stala je u stranu i propustila ga, ali ga je i dalje držala na nišanu.

Mog oca su ubili Komanči – rekla je. – Kako možete tvrditi da ste sklopili ugovor sa njim?

– Da li je njegov leš ikada nađen? – upitao je Sandans iznenada.

Devojka je ustuknula, kao da je odjednom ugledala neke strašne slike prošlosti koje su u njoj izazvale neprijatna sećanja. Jedva savladujući užas, odgovorila je

– Zapravo, izgubio je život pod nogama razjarenih goveda, kad su ih Komanči, posle napada, naterali u stam-pedo. Ako ste ikada videli takav leš...

– Video sam.

– Onda znate da ništa osim odeće ne može da se identifikuje. A ni od odeće nije bilo ostalo bogzna šta.

– To je priča koju su vam ispričali, gospodice Djuran, zar ne?

Gledala ga je radoznalo.

– Da, tako su mi ispričali.

Njen glas je bio melodičan, a govorila je lakim južnjačkim akcentom. Sandans

je zaključio da toj mladoj obrazovanoj devojci ne može prijati život u takvom kraju.

Rekla je:

– Spominjali ste ugovor?
– Da, ugovor sa vašim stricem, koji se tiče i vas.

– Pokažite mi ga, ali oprezno – upozorila ga je. – Odlično baratam puškom.

– Sada ću vam reći šta stoji u ugovoru, a potom ću vam ga pokazati.

Opet se u njenim očima pojavi neverica.

– Zašto kasnije? – upitala je.

– Zato što želim biti sasvim siguran da razgovaramo u četiri oka i da niko ne može da se dočepa tog ugovora – odgovorio joj je Sandans.

– Ili ste veliki lažljivac – rekla mu je Merili – ili... Dobro, udite u dnevnu sobu.

Sada su oboje krenuli dalje od praga, na kom su stajali. Ušli su u hol, a odatle u veliku prostoriju koja je bila pretrpana teškim nameštajem u španskom stilu.

Na zidu je visila velika slika na kojoj su bili muškarac i žena gospodskog držanja.

Devojka je primetila da je Sandansovu pažnju privukla baš ta slika, pa je rekla:

– To su moji roditelji. Majka mi je umrla kad mi je bilo dvanaest godina, a otac tada, zajedno sa stricom Pitom.

Sandans je bio iznenađen što u kući ne vidi nikog od posluže.

– Čuo sam da čekate neku vest – napomenuo joj je.

– Ah, to sam malopre rekla samo zato da ti ljudi odu i da ostanem sama. Želela sam da ovu poslednju noć sasvim sama provedem u roditeljskoj kući. Inače, ovu kuću su nekada izgradili Montezovi, a njihovi naslednici bili su naši prijatelji. Svi su pokopani tamo, napolju. Ja verovatno više nikada neću dolaziti ovamo. Rač je već prodat. Proveli smo ovde divno vreme, pre rata i svih onih strahota posle.

– Malopre sam čuo da ćete se uskoro udati – nastavio je Sandans.

– Što se toga tiče, mislim da se mogu smatrati srećnom. Jer, posle rata je ostalo veoma malo kandidata za ženidbu, bar među onima koji bi se meni mogli svideti.

Napravila je još nekoliko koraka, a onda se okrenula prema Sandansu.

– Stavite na sto onaj papir što ga nazivate ugovorom – rekla je ostrim glasom.

– Ne zasad. Moraćete se zadovoljiti pričom – odvratio je Sandans.

Devojka uperi pušku u njega, ali on nastavi:

– Vaš stric je...

Morao je da prekine, jer je Merili savila prst oko obarača i bila spremna da puca.

– U redu – rekao je Sandans i iz džepa izvadio ugovor, pa ga stavio na sto. – Vaš stric je posle jednog pokušaja ubistva bio prilično smeten i zbunjnjen, ali je ovo on potpisao.

S nepoverenjem je pogledala u hartiju. Onda je počela da čita glasno, ne ispuštajući pri tom, ni Sandansa iz oka.

– Merili, ako mi se nešto bude dogodilo, molim te da se pridržavaš uslova moga ugovora sa Džimom Sandansom. Potpisani Piter Djuran. Pogledala je preostali tekst, koji je bio ispisan drugačijim rukopisom. – Ovo mora da je napisala obrazovana osoba – rekla je. –

Da li ste to bili vi?

– Da. To je moj rukopis.

Devojka se dvoumila.

Onda je uzela karabin pod ruku, pa ugovor pročitala još jednom. Upitala je Sandansa kakvi su to uslovi, i on joj je odgovorio. Pogledala ga je zbunjeno i iznenađeno.

– Hoćete, dakle, da dobijete dvadeset i pet odsto vrednosti Erskinovih goveda?

– Tako piše u ugovoru.

– I, ako bi moj stric umro, ostalo bismo delili nas dvoje? – ponovila je ono što je videla u ugovoru.

– Da.

Po izrazu njenog lica, videlo se da ne veruje u istinitost onoga što je pisalo u ugovoru.

- Ako je moj stric preživio onaj napad, kao što vi tvrdite, gde je on sada? Zašto nije došao sa vama?

- Zao mi je što to moram da vam kažem, ali on je ubijen.

- Gde?

- U Redingtonu. To je grad koji ima železničku stanicu. Drhtavom rukom, Merili pokaza na ugovor.

- Očigledno je ovo falsifikat. Ne verujem vam ni jednu jedinu reč, gospodine.

- Ali... Zar ne prepoznajete potpis svoga strica? - pitao je Sandans.

- Pametni ljudi, kakav ste bez sumnje i vi, lako može da imitira njegov potpis - odgovorila je.

- To jeste njegov potpis, i vi to znate, gospodice Djuran. Vašeg strica nisam poznao dugo, ali... bio mi je drag.

Sandans je ispričao Merili o tome kako je prvi put video njenog strica, kad su pokušali da ga ubiju pomoću otkaćenog vagona, zatim joj je pričao i o pucnju kroz prozor, dok je Pit Djuran ležao u hotelu, i, najzad, rekao joj je kako je taj jednik bio ubijen.

- Kakva priča! - zgrozila se devojka. - Neverovatna je.

- Ali je svaka reč istinita - tvrdio je Sandans.

- Recite šta hoćete, ali vam ni dalje ne verujem - bila je uporna Merili Djuran. - Pre bih rekla da učestvujete u zaveri protiv mog budućeg muža Hala Erskina.

Sad je Sandansu trebalo vremena da se pribere. Ni u jednom trenutku nije verovao u takvu mogućnost. To je zaista bilo previše. Upitao je s nevericom:

- Zar se vi udajete za Hala Erskina?

- Da. I, za vašu informaciju: Hal i ja hoćemo da ostvarimo plan koji su imali on, moj otac i stric Pit.

- Mislite na koloniju u Brazilu?

- Znači, i o tome ste obavešteni?

- Vaš stric mi je pričao o tome.

- Ja... ja bih... rado poverovala da...

- počela je, odmaknuvši se od stola i ponovo uperivši karabin u Sandansa. - Ipak, gospodine Sandanse, otvoreno vam kažem da ste veliki lažljivac.

- Nisam - odvratio je Sandans i ispružio ruke, da bi sklonio cev karabina.

Video je po njoj da se dvoumi. Nije se bunila što on sklanja cev karabina. Na trenutak mu je dozvolila da je spusti, ali je već u sledećoj sekundi htela da podigne pušku. No, to kratko vreme njenog dvoumljenja bilo je dovoljno Sandansu da je razoruža.

Pomalo se čudio što nije pružila jak otpor. Možda ju je šokirala njegova brza i energična akcija. Gledala je u njega, a onda je iznenada pala prema njemu, kao da su joj odjednom noge otkazale poslušnost.

Zaštitnički, on joj stavi ruke oko struka. Dok je govorila, Merili je bila na ivici histerije:

- Oh, kako je sve užasno poslednjih meseci. - Njenim telom prosao je drhtaj, a onda se brzo pribrala i obema rukama odgurnula od sebe Sandansa.

- Da li ste sigurni da je istina ono što ste rekli? - pitala je.

- Kunem vam se u grob svojih roditelja - ozbiljnim glasom je odgovorio Sandans.

- Vi ste melez, zar ne? Kako mogu znati da li ta vaša zakletva važi?

- I mi Indijanci, ili melezi, kako hoćete, imamo čast, kao i vi belci.

- Od rođenja su me učili da ne verujem Indijancima - nastavila je Merili. - I, sada ste došli vi i ispričali mi čudnu priču o mom stricu. Sve je tako neverovatno...

Sandans je zatim pomenuo pismo koje je doktor Stardžes poslao u Empajer, napisavši samo: Djuran, Empajer, Teksas.

- Vi ste jedini u ovom kraju sa tim prezimenom, zar ne? - pitao je.

- Da.

- I niste primili to pismo?

Odgovorila je da je u Empajeru vlasnik velikog dućana ujedno i poštara.

- Jednom prilikom, u crkvi - počela je - taj čovek, odnosno Džordž Haker, šapnuo mi je da ima neko pismo za mene. Ali, kad sam otišla u njegovu radnju, po pismo, rekao mi je da je ono

ukradeno. Navodno, to je bilo prvi put da se dogodilo tako nešto.

– Taj doktor Stardžes se interesovao za vašeg strica. Jer, vaš stric je izgubio pamćenje. Neki čovek, bivši vojnik Konfederacije, prepoznao ga je u Redingtonu, gde su ga zvali Bob Talbert. Onda je doktoru Stardžesu palo na pamet da napiše pismo u Empajer, u slučaju da Djuran ovde ima rodbine. Čak i kad je taj čovek, koji ga je ranije poznavao, razgovarao sa njim i pominjao mu poznate podatke, vaš stric ničeg nije mogao da se seti. Ničeg što bi bilo u vezi sa njegovim ranijim životom. Nije znao ni to da se zapravo zove Piter Djuran.

Odjednom je Sandans čuo topot. Potračio je prema prozoru i izvirio. Ugledao je dvojicu jahača.

Bili su to Džered i Kilijan.

Izgledali su veoma umorni. Pognuti, jedva su se držali u sedlima. Merili stade pored Sandansa; on pokaza na Džereda.

– Poznajete li ga? – upita je staloženim glasom.

– Da, to je jedan Halov nećak – odgovori devojka. – Dugo ga nisam videla. Došao je ovamo ubrzo posle rata i planirao da nastavi borbu iz Meksika. Znao je način na koji bi se dočepao većeg broja pušaka i municije. Toga se dobro sećam.

– Hal je bio oduševljen tim planom, ali moj otac, stric i ostali nisu imali volje da se i dalje bore. Bilo im je dosta rata. Hteli su sve da prodaju i odu u Brazil. Najzad se i Hal složio s tim.

Pokazala je na Kilijana.

– Tog ne poznajem. Ko je on?

Sandans joj odgovori da je to jedan bokser, ali nije rekao kako je pobedio onog diva. Kilijanovo lice je još bilo otečeno od nedavne tuče sa Sandansom.

Što se Džereda tiče, nije izgledao onako elegantno kao inače. Njegovo englesko lovačko odelo bilo je iscepano i puno masnih mrlja.

Merili se uplašila kad je Sandans izvadio svoj kolt.

– Pošto mi ne verujete, pustićemo da nam Džered ispriča istinu o vašem ocu i

stricu – objasnio joj je razlog svog ponašanja.

Merili se zagleda u kolt, a zatim u Sandansovo lice.

– Šta imate protiv Džereda? Sigurna sam da čak nije ni bio u Teksasu kad su Komanči napali ekipu koja je gonila stado prema severu.

– Upitajte ga – hladno je savetovao Sandans.

Nabrao je čelo i opet pogledao kroz prozor.

Džered i Kilijan su zaustavili konje i sjahali. Kilijan se ispružio i zevnuo, dok je Džered išao lako i opušteno.

Sandans dotače Merilinu ruku.

– Nešto tu nije u redu – rekao je. Okrenuo se i pogledao prema polumračnom holu.

– Molim vas, nemojte pucati – rekla je devojka molećivim glasom, pogledavši u Sandansov kolt. – Bilo je dosta nasilja... Džered i Kilijan nisu došli uobičajenim putem, kao što bi to učinio svako ko nema šta da krije. Jahali su ne putem nego terenom koji je mogao priгуšiti topot njihovih konja. A sada su se verandi približavali upadljivo opušteno i na izgled bezbrižno.

Sandans se nasmejao kiselo.

Verovatno su otkrili Sokola i znali da se njihov neprijatelj nalazi u ovoj kući. Ili su na neki drugi način saznali da je on, Džim Sandans, na hacijendi Djurano-vih.

Džerad počeo da se penje stepenicama koje su vodile na verandu. Šeširom je stresao prašinu sa odeće.

– Merili! – viknuo je. – Da li ste u kući?

Kilijan je ostao u podnožju verande, blizu konja.

Džered je rekao:

– Hal me šalje k vama, Merili, da vam prenesem njegovu poruku. Treba da odete u Empajer i ostanete tamo sve dok oboje ne odete u Nju Orleans. Ima nekih problema sa Komančima, pronađena su četvorica mrtvih Komanča u Brasadi. Hal pretpostavlja da će doći do rata između dva plemena. Bićete bezbedniji u gradu, Merili – završio je Džered.

Sandans je čuo tiho zveckanje iza sebe, negde na kraju hola. Da li su se to neka vrata otvorila?

Okrenuo se i pogledao u tom pravcu, ali u mraku ništa nije mogao primetiti.

Tiho je upozorio devojku.

– Nemojte izlaziti na verandu, Merili.

Nije mu odgovorila. Okrenuo se, i onda je video da se ona povukla prema unutrašnjosti prostorije. Prestrašeno je gledala razrogačenih očiju.

Možda ga nije čula?

Hteo je da ponovi upozorenje, kad su se vrata naglo otvorila. Sandans je shvatio njene namere i pojurio za njom, da je zadrži.

Ali, bilo je prekasno. Već je bila otvorila i spoljna vrata i izletela na verandu. Projurila je pored Džereda i uputila se ulevo, dalje od vrata i prozora sa kog je Sandans mogao da je vidi. Čuo je njene korake na verandi.

Imao je poverenja u nju i nije, stoga, motrio budno; bila je to greška koja može za posledicu da ima i nečiju smrti. Možda njenu, možda njegovu.

A onda je čuo krik.

Bio je to krik užasa i bola, koji je naglo zamro. Potom je zavládala grobna tišina.

Sandans izade na verandu i snažno udari Džereda u bradu, tako da je ovaj odleteo dalje, na zemlju. Kilijan je razvukao usta i pokazao zube, ali, na Sandansovo iznenađenje, nije potegao oružje.

Sandans pogleda u stranu. Ugledao je Merili. Bila je bleđa kao beli zid kuće. Jedan čovek ju je držao odostrag. Sandans je, iza njenih leđa, video samo deo lica sa velikim, crnim brkovima.

Čovek iza Merili je hladno rekao Sandansu:

– Baci oružje, Čejenu, ili ćeš umreti.

*

Sandans je video kako Merili pokušava da uspostavi ravnotežu. Čovek ju je levom rukom obujmio, a desnom joj bio pritisnuo cev kolta na leđa.

– Tibale! – vikale je devojka. – Pusti me! Ako Hal sazna za ovo...

Na Tibala njene reči nisu ostavljale nikakav utisak. Još više je pojačao svoj stisak.

Oprezno, Sandans se povukao malo ulevo, da bi bolje video Tibala. Video je da mu je kolt, koji je držao uperen u Merilina leđa, otkočen.

Šta li je ono Djuran rekao o Erskino-vom predradniku, pitao se Sandans. Da: da je proklete brz na oružju. Podmukao, opasan tip.

Opomenuo je Sandansa:

– Mislim ozbiljno, Čejenu! Mnogo toga je upleteno u ovu igru i nije mi do šale. Pucaću, ako ne baciš kolt!

Nikada ranije se Sandans nije osećao tako bedno kao tada. Gledao je u bleđu devojčino lice. U njenim očima video je strah i bol.

Isto tako je video i izraz Tibalovog lica. Ni u jednom trenutku nije sumnjao da će taj opasni strelac ostvariti svoju pretnju.

– Hajde, Sandanse, baci kolt! – viknuo je Stejsi Tibal.

Sandans nije imao izbora. Bio je bespomoćan, jer je hteo da zaštiti život nesrećne devojke. Sagnuo se i stavio kolt na zemlju, a potom se lagano uspravio. Čuo je iza sebe neko škripanje. Shvatio je da je to čovek koji je malopre otvorio vrata. Čuo ga je kako govori:

– Dobro si izveo ovo, Stejsi. Sandanse, skini opasač i ruke drži dalje od noža.

Sandans krajičkom oka vide visokog čoveka sa puškom-sačmaricom u ruci. Lice mu je bilo izbrazdano od vetra i sunca, i veoma preplanulo. Sandans je procenio da mu je tridesetak godina.

– Hal! – uzviknu Merili i odvoji se od Tibala, koji ju je pustio. – Ništa ne shvatam!

– Imamo posla sa opasnim ubicom – odgovorio joj je Erskin. – Više od toga i ne treba da razumeš.

Sandans ga pogleda prezrivo. To je, dakle, major Hal Erskin!

– Zar rizikujete život devojke koju hoćete da oženite? – Pitao je Sandans. Bilo je to nešto što Indijanac u njemu nikako nije mogao da shvati. Jedan Čejen nikada ne bi uradio tako nešto.

– Kladio sam se da ćeš biti manji od makovog zrna – potcenjivački je rekao Erskin. – I, dobio sam.

Iza šupe se pojaviše još dvojica naoružanih ljudi. Jahali su do Killijana. Stigavši do njega, zaustavili su konje i sjahali. Onom višem, koji je imao ožiljak od noža na bradi, Erskin se obratio kao Bertu Legrandu. Drugi je bio mnogo niži i zvao se Teks Hill.

Obojica su uperili oružje u Sandansa.

Erskin se obratio Sandansu:

– Obojica će pucati u tebe ukoliko pokušaš da bežiš. I, nemoj se uzbuđivati zbog gospodice Djuran. Jača je nego što pretpostavljaš. Najzad, ona je Teksašanka, živi ovde, u Teksas, zar nije tako, draga?

– Da... naravno... – promucala je Merili, zbunjeno gledajući čas u Erskina, čas u Sandansa.

Erskin nasloni cev sačmarice na Sandansova prsa.

– Kladam se u sve na svetu da si ti ubio Čarlija zvanog Dugi Nož i njegova tri prijatelja – rekao je.

Artur Džered se oglasi prkosnim glasom:

– Naravno da ih je on ubio, Hale. Čarli Dugi Nož je pristao da pode za njim i pokuša da sazna od njega sve što zna i da...

– I da me ubije – dopunio ga je Sandans. Primetio je kako je Merili brzo pogledala Hala Erskina. Ovaj je to primetio, pa je rekao:

– Žao mi je dušo, što si morala da pretrpiš strah, ali je to bio jedini način da od ovog Čejena bezbedno uhvatimo. On je veoma opasan.

Merili ispravi haljinu koja je bila izgužvana na mestu na kom ju je držao Tibal.

– Priznajem da sam se uplašila – odvrtila je. – Ali, tako se mnogo toga dogodilo, da sam bila i zbunjena i uplašena. Ovaj čovek je tvrdio kako je stric Pit...

Erskin joj pokaza rukom da čuti.

– Siguran sam da je lagao – rekao je.

– Rekao je da stric Pit nije nastradao od Komanča – uporno je nastavila Merili.

Erskin se napravio da razmišlja.

– Da, preživeo je. Pravo čudo – najzad je izgovorio.

– A ovaj Sandans... – prstom pokazao u njega, pa nastavi: – Šta si uradio Pitu Djuranu?! I, nemoj pokušavati da se izvučeš nekom lažnom pričom o svojoj plemenitosti! Pit je bio moj prijatelj... i još uvek je to, kao što svi znaju – govorio je brzo.

Sandans je mirno odvratio:

– Erskine, Pit Djuran mi je sve ispričao. Sve.

– Uopšte me ne interesuju tvoje laži o njegovim navodnim pričama. Govori, gde je on sada!

Merili pogleda u Erskina.

– Ne shvatam, Hale...

On je prekide:

– Žao mi je što to moram da ti kažem, ali je tvoj stric izgubio pamćenje, a ovaj ovde je hteo od toga da napravi kapital. Hteo je da se dokopa Pitovog novca... i tvog...

– Mog novca? – upitala je Merili tonom po kom je Sandans pomislio da će se ona nasmejati. Ipak, s gorčinom je rekla kad je pokazala na Sandansa: – Ovaj čovek je rekao da je moj jadni stric Pit ubijen u mestu koje se zove Redington.

Erskinov pogled brzo prelete od Merili na Sandansa. Bilo mu je potrebno jedno vreme da razmisli šta će reći.

– Znači, tvoj stric je mrtav – rekao je najzad, a onda se okrenuo prema Sandansu. – Da li je to tačno?

Sandans nije rekao ništa, samo je slegnuo ramenima. Devojka mu je pomrsila konce. Oni nisu smeli saznati da je Pit Djuran mrtav.

Erskin reče napetim glasom:

– Mrtav? Pit je mrtav. Da li si to čuo, Arture?

Džered klimnu glavom, uzdahnu s olakšanjem i potajno se nasmeja kad mu se pogled susreo sa Erskinovim. Obojica su se očigledno obradovali kad su čuli da Piter Djuran nije više među živima.

Onda je Erskin primetio da ga Merili posmatra nekako neobično.

Brzo je rekao:

– Svi smo tužni što čujemo tako lošu vest. Međutim, ovaj opasni tip sigurno ima spremnu neku priču koju misli da ćemo progutati. Kladim se da je čak i Artura hteo da uvuče u to...

– Da uvučem? – ponovio je Sandans.
– U priči Džered ima počasno mesto i nema zašto da ga ja uvlačim u nju. On je platio ubicu po imenu Zeno Brigs da ubije Pita Djurana. Dva pokušaja nisu uspeali, ali je Brigs hteo da dobije novac koji mu je bio obećan, pa je pokušao i treći put. Na žalost, uspelo mu je da ubije Djurana. Nije, međutim, znao da je u to vreme Džered već bio na putu za Teksas i da ga nikad neće isplatiti.

Erskin se nasmejao.

– Vidiš, dušo – obratio se devojci. – Šta sam ti rekao? Kakav lažljivac! Nemoj mu verovati ni reč!

– Pa... i ne verujem mu – odvrtila je Merili. Prišla je Erskinu i zagrlila ga.
– Tako sam srećna što te vidim, Hale. Verovala sam da će potrajati još nekoliko sedmica dok se ne budemo sreli u Nju Orleansu.

– Naši planovi su se promenili. Ostaćes u Empajeru, kod Haringtonovih. Njihova ćerka Ana će ti praviti društvo.

– Ali ja bih želela da odmah pođem u Nju Orleans...

– Ne. Nakon smrti Čarlija Dugog Noža, sigurno će biti neprilika sa Komancima. Ne bih želeo da rizikujem da te uz put, zajedno sa nama, napadnu Komanci. Ostaćes u Empajeru. Čim budem obavio posao u Kanzasu, vraćam se ovamo, po tebe.

– Ali, dragi, to dugo čekanje... pokušala je Merili da se pobuni.

– Ne mogu ništa da promenim – bio je neumoljiv Erskin. Gadno je odmerio Sandansa. – Morao sam svoje najbolje ljude da otklonim od stada, kako bi se pobrinuli za ovog Čejena.

– Hale, kako si uopšte saznao sve o Sandansu? – upitala je Merili.

– Artur je to već znao ranije. Sada se vraćamo kod stada.

– Zar tako brzo, Hale?

– Cela naša budućnost zavisi od tog stada, Merili. Zato, molim te, uradi

onako kako sam ti rekao i nemoj stalno postavljati pitanja.

Merili je pocrvenela.

– Oprosti. Razume se da ću slušati svog budućeg muža.

– Dobra si ti devojka. – Potom se Erskin okrenuo prema predradniku: – Neka se doteraju njena kola.

Tibal klimnu glavom i side sa verande. Naredio je Hiliju da dotera Merilina kola. Hili se udaljio.

Onda se Erskin obratio devojci:

– Ići ću s tobom deo puta do grada – rekao je. – Posle ćemo mi nastaviti prema stadu, a ostatak puta ćeš morati sama da predeš.

– Dobro...

Hal Erskin pozva Kilijana.

– Kilijane, hoću da i ti budeš među gonićima! – rekao je.

Široko Kilijanovo lice se iskrivi od neprijatnog iznenađenja.

– Ali ja radim za gospodina Džereda...

– U pravu je, Hale – umešao se Džered. – On je moja desna ruka.

– Daću ti drugu desnu ruku – odvratio je Erskin, pokazavši na Legrandu. – Berte, ostaćes sa Džeredom, a vas dvojica se pobrinite za Čejena.

– U to se možeš pouzdati – nasmejao se Džered i, zadovoljan dograbio sačmaricu koju je Erskin bio naslonio na zid kuće. Bez ikakvog upozorenja, on podiže pušku, da kundakom udari Sandansa.

Merilin krik i Džeredov pokret bili su dovoljno upozorenje Sandansu. Instinktivno je trgnuo glavu u stranu, tako da ga je dvocevka samo okrzнула po licu.

Pa ipak, Sandans je pao na kolena, a onda se i onesvestio.

Merili je prigušila krik stavivši ruku na usta. Užasnuto je gledala kako iz rane na Sandansovom licu teče krv.

Erskin gurnu nogom onesvešćenog poluindijanca.

– Tvoj je – rekao je hladno Džeredu.

– Nemoj se mnogo zadržavati oko njega.

Merili pride Erskinu i stavi svoju ruku na njegovu mišicu.

– Bez obzira šta je Sandans uradio – rekla mu je – ne želim da on bude ubijen.

Erskin izvi obrve.

– Ali on je ubica! – reče ubedljivim glasom.

– Možeš učiniti nešto čime ćeš ga poniziti, možda na to imaš pravo... – govorila je Merili oklevajući. – Ali, ostavi ga, neka živi. – Malo je počutala, a onda je napravila bolnu grimasu. – Uh, što me bole rebra od Tibalovog stiska!

– Nije moglo drugačije, draga. Nego, šta podrazumevaš pod ponižavanjem? – upitao je Erskin zabavljajući se. – Da ga ošamarim ili ga ošišam tako da bude ćelav?

– O, da. Dobra ideja. Pretpostavljam da je toliko sujetan da bi veoma patio kad bi ostao bez svoje duge, zlatne kose. Stvarno mu je lepa kosa. Bila bi to za njega veća kazna nego kad bi bio osuđen na smrt.

Erskin se smejao.

– Moja divljakušo – rekao je.

– Zaslužio je da bude kažnjen, jer ti je priredio toliko nevolja – nastavila je devojka.

– Drago mi je što si tako dobro podnela sve što se dogodilo – hvalio ju je Erskin. – Nemoj misliti da mi je bilo lako kad sam morao narediti Tibal da bude grub, ako to situacija bude zahtevala.

– Ne zameram Tibal, kad je tako moralo da bude – odvrtila je Merili.

Kako je pao, Sandans se više nije pomerao. Ležao je na leđima, glave okrenute u stranu. Sklopljenih očiju, kroz trepavice je video kad je Merili zagrlila Erskina.

– Obećaj mi da on neće biti ubijen – govorila je tiho.

– Počinjem da budem ljubomoran – nervoznim glasom je rekao Erskin, iako se trudio da to izgovori veselo i šaleći se. – Ne zaboravi da je ubio četvoricu Komanča. Bili su to dobri ljudi, poznavao sam ih.

– Hale, još nikada te ni za šta nisam molila – nastavila je Merili, ozbiljno gledajući u Erskina. – Daj mi reč da Sandans neće biti ubijen. Predstoji nam svad-

beni put, medeni mesec. Ne bih želela da me prati senka njegove smrti. Ne smemo okrvavljenih ruku ući u brak. Ne bih mogla podneti pomisao da živim sa čovekom koji je naredio da ubija nekog.

Erskin je oklevao, a onda je poljubio Merili u obraz, i rekao:

– Dajem ti reč.

Ona ustuknu.

Nekako si olako rekao to, Erskine. Nemoj da se šališ sa mnom, mislim na ozbiljnije.

Erskin se zamislio. Shvatio je koliko ozbiljno Merili govori i znao je da je odlučila da ga se odrekne ako je ne pošluša.

– Hale, nečija smrt nije dobar start za novi život – bila je uporna Merili. – Njegova smrt će nas proganjati.

– Uveravam te da nas neće proganjati.

– Hale...

Erskin pocrvene. Videlo se po njemu da je ljut, ali je morao da popusti.

– Pa, dobro. Evo, kunem ti se da neću narediti da ga ubiju – rekao je Erskin svečanim glasom. – Čekaj me u kolima, Merili.

– Misli na ono što sam ti rekla. Hale. Nemoj učiniti nešto što se meni ne bi sviđelo.

– Životni cilj će mi biti, kad se venčamo, da radim samo ono što će se tebi svideti.

– I živ ćemo u Brazilu, je li? Oh, kako se unapred radujem tome! – pljesnula je Merili.

Skakutala je niz stepenice, do dole, a potom se popela na kola koja su već bila pred verandom.

Sandans je, kroz trepavice, video kako Erskin prilazi Džeredu. Tiho su razgovarali.

– Šta?! Ne treba da sredim Sandansa?! – čudio se Džered.

– Ne treba – grubo je odgovorio Erskin.

– Ali...

– Nema nikakvog »ali«. Ošišaj ga do glave. Tamo, u šupi, naći ćeš makaze za strižanje ovaca. – Erskin se nasmejao, a onda se uozbiljio i dodao: – I, odseci

mu oba kažiprsta na rukama. U tom slučaju više neće postojati opasnost da se on služi koltom, a ni lukom i strelom. A onda ga pustite da ide. Bukvalno da ide, jer ćete mu uzeti i konja. I, potrudite se da proširite priču o ćelavom Indijancu koji se muva uokolo, bez oba kažiprsta na rukama. Recite da je bio četvoricu Komanča, a da je za petama nekim belcima, koje takođe hoće da ubije. Tako neće imati šanse da živi dugo. Neko će ga brzo smaknuti.

Džered se dvoumio.

— Hale, jesi li siguran da je to dobra ideja?

— Čuo si šta sam morao da obećam Merili. Ona jednostavno neće da Sandans umre. Ja sam joj dao reč, i održaću je. A neko drugi će umesto nas ubiti Sandansa.

Džered još nije bio uveren da je Erskin u pravu.

— Pa, ne znam da li je baš tako... — rekao je.

— Ja znam! — odbrusio je Erskin.

— A ono sa Kilijanom? nastavio je Džered. — Ne shvatam. Pa ja njega plaćam da bi bio pored mene!

— Arture, ne može biti sve onako kako si ti zamislio, sad kad je Čarli Dugi Nož mrtav. Imam drugih briga. Dugi Nož je mogao da drži u šahu onog ludog Sovu. Sad ne znamo šta će taj samozvani prorok uraditi. Moramo računati na svašta.

— Dugi Nož je hteo puške. Ako ih sada daš Sovi, bićeš oslobođen svih briga.

— Šta? Zar da tom tipu poklonim poverenje?! Ne, ne. To bi bilo previše rizično.

— Da nećeš da se odrekneš tog posla?

— Neću, ali imam druge planove. Do-Hat-Te će dobiti puške kad ja napustim zemlju, pre ne. Biće krvoprolića, što, uostalom, želim većini mojih dragih suseda. Trebalo je da sastavimo vojsku u Meksiku, da se vratimo ovamo i pokazemo ko smo, onim prokletim Jenkijima. Ali, bestraga s tim! Svi su bili protiv, osim nekolicine, među koje spadaš i ti, Arture.

— Još uvek ne razumem zašto hoćeš

da Kilijan bude pored tebe — bunio se Džered.

— On je pravi div, a Indijanci poštuju takve gigante. Mislim, Do-Hat-Te će biti impresioniran njime, ako slučajno dođe ovamo da njuška. Ako ne... — Erskin nije dovršio misao. Namršteno je dodao: — Ovakvo ili onakvo, proći će kroz Kanzas i vratiti se po Merili.

Sandans je čuo korake.

Devojka se popela stepenicama na verandu. Njemu nije bilo teško da izigrava onesvećenog, jer više niko nije obraćao pažnju na njega.

Merili zastade.

— Hale, zašto tako dugo razgovaraš sa Džeredom? — upitala je Erskina.

— Samo mu dajem uputstva. Idi sada u kola, molim te, i sačekaj me, kako sam ti rekao.

— U redu. Ali, ne zaboravi šta si mi obećao.

— Da, da. Sandans neće biti ubijen. Jesi li zadovoljna?

— Jesam... — odvratila je devojka oklevajući, a onda upitala: — Sećaš li se šta sam te pitala prošle sedmice?

— Ostavi me na miru s tim besmislicama!

— Zašto misliš da je besmislica to što te molim da me povedeš sa sobom u Kanzas? Tako bih želela da podem s tobom. Zašto ne smem?

— Jedna žena nema šta da traži kod stada. Biće to veoma težak put. To sam ti već rekao.

— Ali je sam mislila da ima izuzetaka...

Erskin povisi ton:

— Nema izuzetaka! Molim te, zaboravi to i prestani da diskutuješ sa mnom na tu temu!

Sandans je čuo njegove korake. Otvorio je oči samo toliko da može videti kako Erskin zastaje tik uz Merili. Ona se mazno privi uz njega.

— Kao što sam ti rekao — tiho je govorio Erskin — sav moj novac je u tom stadu. Ostaćeš u Empajeru i sačekati da se vratim.

— Dobro, Hale.

— Zašto si se nadurila?

– Ja... ovaj... Izvini, Hale. Zao mi je što se ponašam kao uvređeno dete.

On pođe niz stepenice. – Sačekaj me u kolima, Merili – reče.

Erskin pride Sandansu i udari ga nogom.

– Trebalo je da ga zauvek skinem sa vrata – smeja se. – Ali, moja buduća žena ima nešto protiv toga. To je njegova sreća. Međutim, neće se dugo moći radovati tome.

Prišao je, zatim, Džeredu, koji je držao sačmaru pod pazuhom, i rekao tiho:

– Hoću da ostaneš u Empajeru, zajedno sa Legrandom, i, da za mene, malo pripaziš na Merili.

– Ali ona će ostati u Empajeru. Obaćala je.

– Ne želim ništa da rizikujem. Pre kraja ove godine, svi ćemo biti u Južnoj Americi, ne zaboravi to, Arture. Počemo novi život, i to kao bogati ljudi.

– Pa, dobro, Hale. Sačekaću te u Empajeru.

Erskin je otišao prema kolima, a Sandans ih je gledao kako odlaze. Merili je sedela tik uz Erskina, držeći ga pod ruku.

Kilijan, Teks Hili i Stejsi Tibal, koji je vodio Erskinovog konja, jahali su iza kola.

Bert Legrand je otišao da donese makaze za strižanje ovaca. Ubrzo se vratio, noseći makaze. Stao je pored Sandansa i zagledao se u njega.

Sandans se i dalje pravio da nije pri sebi.

– Dobro mu je legao udarac puškom – rekao je obrativši se Džeredu. Legrand je imao kolt i nož, o pojasu.

– Bez obzira na to, ja predlažem da ga svezemo – rekao je Džered.

– Zašto? Zar ne vidiš kako čvrsto spava?

– Možda se pravi – mislio je lukavi Džered.

– To možemo proveriti – nasmejao se Legrand. Nagnuo se nad Sandansa i pljunuo mu u lice.

Nijedan mišić na Sandansovom licu, ni telu, nije zatreperio. Ničim nije odao da je pri svesti.

– Eto, vidiš, rekao sam ti da čvrsto spava – ponovio je Legrand.

Džered mu ispriča šta je naredio Erskin. Legrand izvadi nož iz korica.

Džered odmahnu glavom.

– Nemoj koristiti svoj nož. Uzmi njegov bovi.

Džered pride bliže Sandansu i zagleda se u njega. Zatim reče:

– Ovaj pasji sin mi je priredio bezbroj besanih noći. Ni u snu nisam pomislio da bi bio sposoban da savlada Čarlija. A Čarli Dugi Nož je sa sobom imao još tri čoveka! Neverovatno! Sve ih je savladao. I, taj Čejen je preživeo tu borbu, a oni nisu. Taj mora da je u savezu sa samim davalom. Znaš šta, Berte? Biće, ipak, bolje da ga svezemo. Ne verujem ja njemu.

– U redu, idem u kuću, da nađem neki konopac – odvratio je Bert Legrand.

– Čekaj, evo moje svilene marama. Bolje drži nego uže – rekao je Džered. Zatim je naslonio sačmaricu na zid, pa skinuo svilenu maramu s vrata. Sandans je krajičkom oka video kad je Džered dao Legrandu svoju maramu.

Legrand je kleknuo pored Sandansa, sa makazama u rukama. Sandans ga je čuo kako diše i osetio njegov dah, koji je zaudarao na viski. Legrand se upravo spremao da sveže Sandansa.

A onda je Sandans bukvalno eksplodirao. Skupio je noge, a onda ga je snažno udario. Izmenadeni Legrand je, kriknuvši, pao na zemlju.

Sandans je već bio na nogama.

Artur Džered je izgubio nekoliko dragocenih sekundi pre nego što je stigao da reaguje.

Dograbio je sačmaricu, ali nije uspeo da nanišani, jer je Sandans skočio na njega i rukama čvrsto uhvatio kundak puške. Borili su se oko oružja.

Zadihan, Džered je procedio kroz zube:

– Hal je bio budala što te odmah nije ubio!

Sandans se i dalje otimao za pušku, plašeći se pri tom Legranda, koji je svakog trenutka mogao da ustane i stupi u akciju. A onda je video kako se Džere-

dov prst povija na obaraču. Svom snagom je okrenuo dvocevku od sebe, i uto je puška opalila.

Džered je bio pogoden u glavu. Zaneo se i pao na zid kuće. Ubio je samoga sebe.

Sandans se okrenuo prema Legrandu, koji se upravo pripremao da se baci na njega. Ipak, u trenutku kad je video da je Džered poginuo, doživio je šok i na trenutak je bio kao paralizan.

To je Sandansu spasilo život, jer je on bio nenaoružan, dok je Legrand imao kolt. Da je odmah bio pribran, taj bandit bi pucao u njega i na mestu ga ubio.

Kad je Legrand potegao, Sandansova noga je već bila na njegovom koltu, i izbila mu ga iz ruke.

Legrand je zauzeo bokerski stav, očigledno spreman da se tuče pesnicama. Ali, Sandansu nije bilo ni na kraj pameti da se tuče. Bilo mu je dosta svake borbe. Nije voleo da se tuče, ni da puca, jer nije podnosio da ima povredjenih i mrtvih. Sada je najviše želeo da se dočepa svog kolta i da njime zapreti Legrandu, te ga prinudi da se preda, kako se ne bi borili dalje.

Ali, Legrand je hteo drugačije. On nije, za razliku od Sandansa, hteo da izbegne prolivanje krvi.

Zgrabio je svoj nož i bacio se na Sandansa. Ovaj je morao da se brani, eskivira i izmiče.

U jednom trenutku je viknuo:

— Ostavi nož! Šta imamo od toga da jedan drugome ugrožavamo živote?

Legrand mu nije odgovorio nego je i dalje pokušavao da ga dokači nožem.

— Ti si lud — nastavio je Sandans. — Hajde da prestanemo!

— Kukavico! — uzviknuo je Legrand glasom punim mržnje. Skočio je na Sandansa i snažno zamahnuo rukom u kojoj je držao nož. Pošto je promašio, inercija ga je povukla i on je izgubio ravnotežu. Tako je pao na Sandansov nož, koji je ovaj držao u ruci, ne nameravajući da ga koristi.

Kad se Legrand sručio na zemlju i ispustio nož, Sandans je, kao i uvek u takvim prilikama, osetio gortinu u sebi. Zato ga je taj čovek izazvao na borbu.

zašto je moralo da se desi da opet neke izgubi život, protiv njegove volje, pitao se.

U to je čuo škripu točkova nekih kola koja su se približavala.

*

Sandans uze svoj kolt i palcem vrati burence. Opet je bio spreman da se bori za svoj život, ako bude morao. U toj divljini je bio prinuđen da misli na opstanak.

U blizini nije bilo šerifa koji bi mogao da mu pomogne. Pri tom nije zaboravio Erskina i njegovo društvo, i dobro je zapamtio šta su nameravali da urade s njim.

S olakšanjem je uzdahnio kad je na kolima, koja su prilazila kući, ugledao Merili Djuran. Ipak, nije ispuštao kolt iz ruke.

Merili je jednom rukom držala kajase, a u drugoj bič. Uzviknuvši, zaustavila je kola.

Ugledavši Sandansa, devojka mu veselo mahnu rukom

— Živi ste! — uzviknula je radosno.

Skočila je sa kola, a onda je kriknula, jer je na zemlji ugledala Legrandovo telo.

— Ko je sa vama? — upitao je Sandans devojku. Morao je računati na mogućnost da još neko dolazi za njom.

— Ja... sama sam — odgovorila je. — Hal i ostali su pošli na put.

— A ako je neko ipak pošao za vama?

— Verovatno nije. Jer, najpre sam se sama vozila još izvesno vreme prema Empajeru, kao da ću u grad, da bih završala Hala. Onda, kad sam bila sigurna da me više ne vidi, okrenula sam prema kući. Bila sam tako zabrinuta za vas. Gde je Džered? Šta se dogodilo sa Legrandom?

— Legrand je hteo da me ubije, pa je sada sam mrtav — odgovorio je Sandans sa gortinom u glasu.

— Oh... imala sam neko loše predosećanje... — A gde je Artur Džered? — ponovila je pitanje.

Htela je da se popne na verandu. Zaustavio ju je Sandansov grubi glas:

– Ostanite tamo gde ste! – njegovo lice bilo je oznojano, i još uvek je disao teško. – Ne bi bilo dobro da vidite...

Ona je shvatila.

– Ja... ja sam mislila da su vam do-
sad već odsekli kosu... ili... da su učinili
nešto gore...

Sandans je rukom prešao preko rane
na licu, koju je dobio kad ga je Džered
udario kundakom.

– Nisu hteli da mi odseku kosu – re-
kao je i potom ispričao šta je Hal Erskin
zapovedio.

Merili se užasnula.

Sandans je razmišljao o tome zašto se
devojka vratila kući. Izgledalo je da je
zaista strahovala za njega. Jer, ona je
bila zaslužna što ga odmah nisu ubili,
ona se izborila za to da mu Erskin po-
kloni život, dakle, dala mu je šansu.

Ali, šta je očekivala i htela da po-
stigne svojim povratkom na ranč?

Protiv Džereda i Legranda ne bi
imala nikakve šanse, sa njime ne bi
mogla da se bori ili ih ubedi u nešto što
sama želi. Sandans je odlučio da se kas-
nije vrati na tu temu. Sada je bilo najvaž-
nije otići što dalje odavde.

Možda je ipak neko primetio da se
Merili vratila na ranč, i trenutno je bilo
važno da se misli o njenoj bezbednosti.
Dobro je zapamtio da je Halu Erskinu
bilo stalo da ona ostane u Empajeru i da
se ne miče iz grada.

Šta bi joj se dogodilo kad bi se izne-
nada pojavio Hal Erskin sa svojim lju-
dima? Svi oni su bili nemilosrdni i si-
gurno ne bi imali samilosti prema Me-
rili kad bi shvatili da ona radi nešto po
sopstvenom nahođenju a ne onako
kako su oni bili zamislili.

Upitao ju je da li u kući ima jahaće
odelo, na šta je Merili odgovorila da ima
neke stare pantalone i bluzu. Sišavši sa
verande, Sandans joj je rekao:

– Ući ćemo u kuću sa zadnje
strane...

– Još mi niste rekli šta se dogodilo sa
Džeredom – insistirala je Merili.

– Hteo sam da vas poštedim šoka i
zato vam nisam dozvolio da ga vidite –
odgovorio joj je Sandans. – Zato idemo
na druga vrata...

Uzeo ju je za ruku i poveo je oko kuće,
na drugu stranu. Videli su se, na mekoj
zemlji, otisci Erskinovih stopala, kad je
sa te strane obilazio kuću.

Kad su stigli do vrata, Merili je za-
stala oklevajući. Očigledno se nije ose-
ćala dobro u sopstvenoj koži. Nesigurna,
pogledala je u Sandansa.

– Sama bih ušla u kuću, da se presvu-
čem, ako nemate ništa protiv... – rekla
je.

On se nasmejao.

– Gospodice Djuran, ovo je za mene
posao i pri tom ne mislim ni na šta
drugo – odvratio je. – Na umu mi je
ugovor koji sam potpisao sa vašim stri-
cem, kao i na vašu i moju bezbednost.
Ne mislim ni na šta drugo, uveravam
vas.

– Ja... – počela je Merili pocrve-
nevši. – Ja nisam ni htela da kažem da
se plašim da ćete učiniti nešto što nije
dobro za mene.

Dok je Merili ulazila u kuću, on je mo-
trio okolo, ne bi li otkrio da se neko pri-
bližava ranču.

Devojka se vratila nakon desetak mi-
nuta. Bila se presvukla, a dugu kosu je
pokupila na potiljku. I jedno i drugo joj
je dobro stajalo, konstatovao je Sand-
ans.

Bila je bleđa nego malopre. Usne su
joj podrhtavale, a u očima joj bio izraz
straha.

Sandans je pretpostavio zašto je to
tako.

– Gledali ste kroz prozor, zar ne? –
upitao ju je glasom u kom se osećao
prizvuk prebacivanja.

– Bila sam radoznala... Oh, užasno
je...

Stavivši joj ruku na rame, Sandans je
tiho rekao, vodeći je prema kolima:

– Idemo odavde.

*

Sandans je ispregao konje. Jednog je
pustio, a drugog odveo u štalu.

Merili je išla za njim.

– Kuda me vodite? – pitala je.

– Najpre samo dalje od ranča. – Za-
tim joj je rekao da što pre pročita ceo
ugovor. – Potražićemo sigurno mesto,

gde ćete na miru moći da pročitate ugovor, tačku po tačku. Posle toga će mi biti potreban i vaš potpis.

Pronašao je sedlo u štali i stavio ga na konja kog je ostavio napulju.

Onda je pomogao Merili da uzjaše.

U trenutku je osetio miris njene kose, a i lica su im bila sasvim blizu jedno drugom. Merili je bila divna devojka, i da su prilike bile drugačije, Sandansu bi sigurno uzavrela krv od njene blizine.

Ali, ovo nije bilo pravo mesto, ni pravo vreme da misli na ljubav. Morao je da požuri, kako nijedno od njih dvoje ne bi dospelo u smrtnu opasnost.

Kratko vreme posle toga pojahali su prema severu. Ubrzo su stigli u predeo koji je obilovao zbunjem i rastinjem. Mada je bilo malo verovatno da ih iz daleka neko vidi, Sandans je, za svaki slučaj, držao pušku na gotovs, a njegov pogled je bez prestanka pretraživao okolinu.

Posle izvesnog vremena, Merili je progovorila prva:

– Lepo ste me zbunili svim ovim...

Pogledala ga je i lako pocrvenela, ali je Sandans osećao da ona misli na nešto drugo. Da ne bi bilo nesporazuma, dodao je:

– Mislio sam da ste poverovali u sve ono što vam je Erskin rekao.

– Ne, nisam mu sasvim poverovala.

– Dobro ste odigrali svoju ulogu – pohvalio ju je Sandans. – Uloge mlade, razočarane devojke, hirovite dame koja i traži ponešto od svog budućeg, ali ga i sluša.

– Niste mnogo pogrešili. Ja jesam bila razmažena, hirovita devojka. Ali, to je prošlost, gotovo je s tim. Morala sam da budem drugačija, jer su me prilike naterale na to. – Njen glas je zadržtao. – Kad samo pomislim da mi otac više nije živ, ni stric, da sav onaj novac...

– Da je sav vaš novac uzeo Erskin, zar ne?

– Da, zato što sam ja bila maloletna, on je postao moj tutor. I inače nisam imala nikog s kim bih mogla da razgovaram, da se posavetujem, a on je prodao ranč... – Okrenula se prema njemu i pogledala ga u oči. – Šta mislite, šta se

zapravo dogodilo mom ocu i stricu? – pitala je.

Sandans nije okolišao. Rekao joj je istinu.

– Nakon svega što sam saznao, može se reći da je Erskin zajedno sa jednim melezom koji se zvao Carli Dugi Nož ubio Komanče i njihove ubijene konje i oružje razbacao okolo, da sve izgleda kao da su ih Komanči napali a oni se borili protiv njih. Potom je Erskin, zajedno sa Stejsijem Tibalom, poubijao svoje partnere. Vaš otac je tada umro, ali je stric Pit preživeo nekim čudom. Oni su ga smatrali mrtvim, ali su ga kasnije pronašli živog...

Sandans je još jednom ispričao, ovoga puta detaljnije, šta se sve događalo sa Pitom Djuranom, od trenutka kad ga je on sreo. Onda je nastavio.

– Erskin je prodao stado. Sa Džeredom je dogovorio mesto sastanka, koje važi kao centar za kupoprodaju stoke. Erskin i Tibal su se kući vratili praznih ruku i ispričali bajku o napadu Komanča.

Posle te priče, Sandans i Merili su ćutke jahali čitavu milju. Oboje su bili zamišljeni.

Pred očima Džima Sandansa još jednom se odigralo sve ono što se dogodilo u kući i dvorištu Djuranovih. Još jednom se setio svega u vezi sa Pitom Djuranom...

– Sve je to tako neverovatno – rekla je odjednom Merili. – Ja zapravo i nisam htela da se udam za Hala, niti sam htela da idem s njim u Brazil. Moram vam napomenuti da me je gledao još dok sam bila gotovo dete; još tada je bacio oko na mene. Međutim, u početku sam htela da se udam za njega i odem s njim u Južnu Ameriku, jer nisam znala šta bih drugo uradila, mada sam i tada želela da ostanem u Sjedinjenim Državama, bez obzira na to što smo mi, na jugu, izgubili rat. U tom pogledu sam mislila drugačije nego otac i stric. Oni nisu mogli da se pomire sa činjenicom da je rat izgubljen.

– Da li išta znate o mestu gde je sakriveno oružje? – iznenada je upitao Sandans.

– Jednom prilikom sam čula kad je stric Pit nešto pomenuo u vezi sa oružjem, s nekim puškama, dok je razgovarao sa mojim ocem. Pitao se šta će biti sa puškama, koje Erskin hoće da prebaci u Meksiko, da bi odatle nastavio rat. Svima osim Halu bilo je dosta borbe, pa su ga nadglasali. Pretpostavljam da je tada Hal odlučio da im se osveti, da ih sve pokrade...

Ućutala je. Licem joj je prošla senka užasa.

– ... i da ih ubije – dodala je tiho, zgražavajući se. – Gospode, koji je on ubica! Naprosto je neverovatno da je tako ugliđen i nekada dobar čovek... Oh, ne, nije on nikada bio dobar, samo je izigravao, inače ne bi mogao postati tako gnusan ubica. Pravi divljak!

Čim je izgovorila tu reč, brzo se okrenula prema Sandansu i ispružila ruku prema njemu, da ga dotakne.

– Kad sam rekla divljak, nisam mislila na ljude slične vama. Mislila sam baš na Hala!

Sandans je samo slegnuo ramehima. I dalje je motrio na okolinu.

S vremena na vreme gledao je i unatrag, da vidi da li ih neko možda prati.

Ne znajući da li je uvredila Sandansa, Merili je nastavila da se pravda:

– Obično ljudi, mislim belci, govore za Indijance da su divljaci...

Kad će prestati da važe te glupe predrasude, s gorčinom se pitao Sandans.

– Ne zavisi to od boje kože – rekao je – nego od samog čoveka. Divljak može biti i «fini» belac, a, naravno, ima ih i među Indijancima.

– Kako ste vi neobičan čovek, Sandanse. S jedne strane, toliko ste inteligentni i obrazovani... – ućutala je, a onda dodala: – Kad se setim kako su izgledali Džered i Legrand kad sam ih videla poslednji put. Nikada to neću zaboraviti. Nadam se da je gotovo sa nasiljem.

– I ja se svim srcem nadam da je tako – iskreno je rekao Sandans. – Ali, na žalost, sigurno neće biti tako. Sve će to ostati samo želja.

Jedno vreme su jahali ćutke. Čuo sam se samo topot njihovih konja.

Sandans je upitao Merili za kuću u kojoj treba da bude, u Empajeru, dok se Hal Erskin ne vrati.

– Da li ćete tamo biti bezbedni kad Erskin bude dovoljno daleko da se ne bi mogao vratiti?

– Većina ljudi u Empajeru i okolini su u položaju da moraju raditi onako kako Erskin kaže. Ne postoji u gradu niko u kog bih se mogla pouzdati i biti sigurna da je na mojoj a ne na Halovoj strani. Možete biti sigurni da će do njega ubrzo dospeti vest o Džeredovoj i Legrandovoj smrti.

– Razmislite dobro i setite se da li ipak postoji neka osoba u koju se možete pouzdati.

Pomenula je jedan bračni par koji drži trgovinu, a s kojim se njena majka družila. Ali, oni su živeli negde prema severu.

– Koliko milja su udaljeni od grada?

– Deset, jedanaest.

Sandans je zaključio da tu razdaljinu već ne bi mogli preći istoga dana.

Jahali su još oko pet milja, kad je počelo da se smrkava. Postajalo je sve hladnije. Večernji vetar donosio je tamne oblake sa severa, i u vazduhu se osećala nadolazeća kiša.

Sandans nije poznavao taj kraj, pa čak nije mogao da se orijentiše ni prema zvezdama, jer je nebo bilo prekriveno tamnim oblacima. Lako su mogli da zalutaju i tako samo izgube dragoceno vreme.

– Moraćemo da potražimo mesto na kom ćemo se ulogoriti noćas – rekao je Sandans devojci.

Primetio je kako se njeno držanje promenilo kad je čula da mora ostati s njim noću, ali se napravio kao da ništa nije video.

Procenio je da se nalaze nedaleko od uvale u kojoj se on borio protiv Carlija Dugog Noža i njegovih prijatelja. Duboko ga je potresla pomisao da njegova sabrača ponekad budu vrbovana od strane pohlepnihi belaca, i umesto da budu saveznici, oni postaju neprijatelji i ubijaju se među sobom.

Otkrio je jedno mesto, zgodno za noćni bivak, između stenja i žbunja.

Zaustavio je konja i zamolio Merili da

zastane i sačeka trenutak, da on proveri da li je pronašao pravo mesto za podizanje noćnog kampa.

— U svakom slučaju, ovde ću pripremiti večeru — dodao je. — Sigurno ste gladni.

Sjahavši, uzeo je luk i strelu i brzo se izgubio u gustišu. Merili je zadržljivo gledala za njim.

Ubrzo se vratio noseći dva divlja zeca, koja je ulovio. Pripremio ih je, a zatim ih stavio na ražanj. Napravio je vatru bez plamena, koju belci nikada ne bi mogli otkriti. Ali, Indijance ne bi mogao zavarati.

Preostalo mu je da se nada da u blizini nema Komanča, niti da će oni naići u toku noći.

Konji su pasli u blizini, i Sandans je budno motrio na svaki pokret Sokola. Sve dok je on miran, nema opasnosti. A ako prestane da pase, ili počne da rza, znači da ima nekog u blizini. U tom slučaju bi Sandans, s puškom u ruci, po mraku, pošao da traži neprijatelja.

Dok su jeli, Merili ga je stalno zapitki-vala o nečemu. Posebno se zanimala za način života Indijanaca, a upitala je Sandansa i to da li je tačno da su indijanske žene prave robinje.

On joj je, smejući se, objasnio da nije tako kao što neki pričaju, da su to izmišljotine i poluistine, koje belci šire zato što im to tako odgovara.

Posle večere, kad je Sandans zagasio vatru i pripalio kulu, Merili mu je pričala o svom detinjstvu, o vremenu pre rata, kad je išla u školu, u Viksburgu, gde je stanovala kod svoje tetke.

Ta njena tetka, kako je Merili sa se-tom pričala, bila je jedna od retko civili-zovanih osoba koje je ikad upoznala. Izgubila je život prilikom jednog napada Jenkija. Nakon rata, Merili je jedno vreme živela u ženskom internatu u Nju Orleansu.

— Bilo je to lepo doba — uzdahnula je. — Svidalo mi se tamo, u Nju Orleansu. Živela sam mirno, bezbrižno, slobodno. Nikada nisam bila sama, ni usamljena. To najviše mrzim, mislim, usamljenost. Pretpostavljam da vam je poznato to osećanje, Džime. I vi ste sasvim sami na

svetu, zar ne? No, sigurno je da imate načina da pronađete, makar tu i tamo, neko zadovoljstvo.

Sandans joj ništa nije rekao na to. Uživao je u trenutnom miru.

Zamisljeno, devojka je nastavila:

— Nju Orleans je sada nedostižno da-leko. Kako je divan, naprosto se kupu u svetlosti i u sjaju... Pa ona divna reka, pogotovo noću. Obožavala sam pogled na Misisipi, sa svim onim osvetljenim parobrodima i lađama...

A onda je zavládala tišina. Sandans je osluškivao zvuke noći. Izgledalo je kao da Merili ne podnosi tišinu, pa je nastavila da čavrlja:

— Znaite, Džime, tada sam imala jed-nog obožavaoca, ali i garde-damu, koja je bila zadužena da me svuda prati. Bilo mi je pravo zadovoljstvo da joj um-aknem i tako je bacim u brigu. Moji rodi-telji je, naravno, nisu plaćali zato da me nervira, ali je ona bila prava koza i po-malo luckasta, ali stroga... Niko od momaka nije smeo ni da mi se približi kad sam bila u njenom društvu. Tako sam morala da se služim raznim triko-vima...

Pričala je veselo, kao neka nestašna devojčica. Najzad je upitala Sandansa:

— Zar nije bilo veselo i interesantno?

On nije rekao ništa.

Merili je pričala dalje.

— Kako bih volela da se to vreme vrati... Još se sećam naše kuće i bašte sa magnolijama, velikog, senovitog drveća... Imala sam i psa, i mnogo ma-čaka. Mačke posebno volim.

Sandans je pušio i slušao je, ne govoreći ništa.

— Ovde u divljini je sasvim drugačije. Ponešto mi se i dopada, a mnogo toga ne.

Merili se osećala neobično u društvu tog interesantnog poluindijanca. Nešto tajanstveno je zračilo iz njega, nešto što ju je zaintrigiralo.

Od malena je bila vaspitavana da ne veruje Indijancima, da su oni zli, da su lopovi i ubice. Oni, navodno, siluju de-vojke i žene, krađu konje i stoku, pale kuće naseljenicima — belcima, bore se protiv regularne američke vojske, napa-

daju postaje, trgovine, karavane i poštanske kočije.

S takvim predrasudama o Indijancima je Merili odrasla.

A sad je sedela sa jednim Čejenom, usred noći, u kraju gde osim njih dvoje nema ni žive duše. Moglo bi se reći, u prilici da je njen život u njegovim rukama.

Pogledala ga je i uzdahnula. Bio je pravi Indijanac: visok, snažan, preplavne kože, povijena nosa. Ali, kosa mu je bila svetla. Gotovo žuta, ili bela, to nije mogla tačno da odredi.

Naslonila je bradu na kolena i nastavila da govori:

– Kad se škola završila, svaka od mladih dama, uključujući i mene, odabrala je sebi kavaljera. Oh, što je tada bilo nepravilika!

Najzad je progovorio i Sandans.

– Kakvih nepravilika? – upitao je.

– Taj tip je hteo da ja pobegnem sa njim i da se venčamo. A ja sam tada imala samo četrnaest godina.

– Tako mlada?

– Da. – Smejala se. – Zar to nije bilo luckasto?

I Sandans se nasmejao.

Ona se uozbiljila.

– Džime, da li si ikada bio u Nju Orleansu? – upitala ga je, odjednom prešavši na pertu.

On je prihvatio taj način komuniciranja, odnosno i on je njoj rekao »ti«.

Pričao joj je o svom boravku u Nju Orleansu, o boks-meču Reda Kilijana i Mek Gija, ali nije rekao da je nedavno, u teškoj borbi, pobedio tog gorostasa Kilijana.

Merili se zamislila kad je čula Kilijanovo ime.

– Nisam mogla da shvatim zašto je Hal insistirao da Kilijan bude sa njim. Navodno, bio mu je potreban jer svojom veličinom impresionira Indijance. Da li veruješ da je tako, Džime?

Sandans odmahnu glavom.

– Mislim da je Hal hteo da ispita Kilijana, kako bi proverio Džeredovu priču o tvom stricu.

– Džime, nisam ti poverovala u ono što si ispričao o stricu Pitu i Halovoj ulozi u vezi s njim. Bar ne u početku.

– Da je tvoj stric živ, bilo bi lako proveriti da li je istina ono što sam pričao. Ali, ovako...

– Nisam verovala sve do trenutka kad sam Halu ispričala da je stric Pit mrtav i dok nisam svojim očima videla kako je na to vidno laknulo i njemu i Džeredu. Tada sam bila sigurna da ne lažeš. Odlučila sam da izigravam naivnu i poslušnu devojkicu, da priredim Halu malu predstavu. Moralo je da deluje ubedljivo...

– Bila si izvanredna – priznao joj je Sandans. – Toliko ubedljiva da sam poverovao da je to tvoje iskreno, prirodno ponašanje. Iskreno da kažem, nisam ni sanjao da ćeš se vratiti. Kad sam te video, zaključio sam da te Erskin koristi kao mamac. Izgledalo je kao da mu tvoj život ne znači ništa, jer ga je olako rizikovao.

– Veruješ li da bi me Stejsi Tibal ubio, ili da je to bio samo blef?

– Nikako nisam smeo da rizikujem i to proverim, jer se lako moglo dogoditi da puca u tebe. Valjda je takav dogovor bio između njega i Erskina.

– Bila sam zbunjena, ali se nisam dala. Međutim, ni Hala nikada ranije nisam videla tako uzrujanog.

– Plašili su se da je tvoj stric još živ i da će ispričati istinu o njima. Stoga je Džered i odjahao u Teksas, dakle da upozori Erskina i da zajedno s njim skuje plan o eliminisanju tvoga strica.

– Svakako nisu računali s tim da će čovek kao ti učiniti nešto za strica Pita, da će se potruditi oko njega...

Sandans je naveo razgovor na ugovor.

– Da je tvoj stric bio oprezniji, ti ne bi bila uvučena u sve ovo. Ja sam ga ostavio u salunu i savetovao mu da što pre ode u hotel i dobro se odmori... Uostalom, čemu sada sve te priče, kad se više ništa ne može popraviti...

– Već mogu da zamislim šta se odigralo – rekla je Merili. – Stric Pit je uvek voleo viski. Verovatno se opio i...

Sandans je prekinuo njenu priču. Nije želeo da devojkica svog strica pamti po

nećem što ne valja. Smatrao je da će biti bolje da Merili zadrži tog dobrog čoveka u lepom sećanju.

Zato je rekao:

– Verovatno je ostao u salunu da bi ponešto čuo od ljudi. Želeo je da sazna kako je došlo do one nesreće sa vagonom, ko ju je inscenirao, ko je bio odgovoran za nju. Tako je, tragajući, i poginuo. Sećam se, rekao je da bi bilo strašno da je taj vagon tada naleteo na neki putnički voz, jer bi poginuli mnogi nevini ljudi.

– Strašno... Ali zašto je Artur Džered smislio taj trik sa vagonom? Mogao je strica Pita da ubije na sto drugih načina – čudila se Merili.

– Sve je trebalo da izgleda kao nesreća, kao slučaj – objašnjavao joj je Sandans. Pit Djuran je u Redingtonu bio poznat kao Bob Talbert i svi su ga voleli. Bio je omiljen. Njegova nasilna smrt izazvala bi pažnju i tako bi pretila opasnost da će ljudi saznati istinu. Sa nesrećom je bilo lakše. Eto, to je Džered hteo da izbegne. Kad mu taj pokušaj nije uspeo, Džered je izgubio živce.

Sandans je uzdahnuo.

– Kako bi bilo jednostavno da je Pit Djuran mogao sa mnom da odjaše u Teksas i da izjavu protiv Erskina. Preuzeli bismo stado i prodali ga. Ti bi dobila svoj deo, a ja svoj...

– Ako su cene goveda visoke, to bi bila lepa suma. Toliko novca bi ti bilo dovoljno?

– Ne postoji suma koja bi mi bila dovoljna – odvratio je Sandans.

Merili ga je pogledala zamišljeno.

– Uopšte ne mogu da zamislim da tebi novac išta znači – rekla je.

– Novac sam po sebi mi ne znači ništa. Znači mi nešto ono što mogu početi s njim.

– A šta to? – bila je radoznala Merili. – Pričaj mi malo o svojim planovima. Za šta ti treba novac? Za neki veliki ranč? Ili za putovanja? Kad bih ja imala mnogo novca, otišla bih u Evropu i posetila sve glavne gradove.

Sandans se nasmeja gorko.

– I ja bih to uradio da je svet drugačiji.

Setio se advokatskog biroa u Vašingtonu, koji je radio za Indijance i zastupao njihova prava. Tamo bi poslao novac. Jer, postojala je jaka organizacija protiv Indijanaca. Korumpirani političari mislili su samo na to kako da prilikom rešavanja indijanskog pitanja što više novca strpaju u svoje džepove. Neko je morao da im daje novac, da ih podmićuje, kako bi ipak zastupali prava Indijanaca i rekli nešto u njihovu korist.

Zato je Sandans, svaki dolar do kog bi došao, poslao tom advokatskom birou.

– Hal je rekao da će me voditi u Englesku – nastavila je Merili. – Znaš li da je Artur Džered za vreme rata živio u Engleskoj?

– Njegov posao sastojao se u tome da nagovori Britance da razbiju blokadu Unije.

Devojka se nasmejala.

– Postoji li nešto što ti ne znaš? – upitala je.

Na to Sandans nije odgovorio. Promeo je temu.

– Čim svane, moraš pročitati ugovor i potpisati ga. Tvoj ujak je rekao da imaš osamnaest godina.

– Još nemam. Imaću za koji mesec.

– Onda su nam potrebni svedoci. Oni prijatelji tvoje majke, što drže trgovačku postaju... Da li si sigurna da se možeš pouzdati u njih?

Ispricala je da je taj par – Džeb i Leti Skot, ranije živio u Empajeru.

– Leti se udala za čoveka kog gotovo niko nije voleo ni cenio u Empajeru. Ali, ja sam ga volela. I moja majka. – Merili je oklevala, a onda dodala: – On je poluindijanac. Majka mu je iz plemena Kajoja, a otac belac.

Sandans se nasmejavao ironično.

– Izgleda da u ovom delu Teksasa više vole jednog zločinca kakav je Hal Erskin nego nekog poštenog poluindijanca.

– Hal je varao svakog, pa i mene. Bar izvesno vreme... Da li si čuo kad sam ga pitala da li će me povesti sa sobom na put u Kanzas?

– Čuo sam.

– To sam mu rekla samo zato da bih ga nervirala. Znala sam sigurno da me nikada ne bi poveo na taj put.

– Bio je u pravu. Tu se slažem s njim. Jedna žena nema šta da traži među ljudima koji gone stado.

– Neće biti tako. Hal ne misli kao ti. Po njemu, jedna žena i te kako ima šta da traži na takvom putu.

– Pa ipak, odbio je tvoju želju.

– To je zato što je sa njim ljubavnica – hladnim glasom je rekla Merili. – Zove se Viola. Hal je uredio jedna velika kola specijalno za nju. To mi je ispričala moja prijateljica Marija. Razgovarala sam o tome sa Halom, pitala ga. Naravno, sve je negirao. Međutim, istina je. Možeš mi verovati, Sandanse.

– To još više komplikuje stvari – zaključio je Sandans zamišljeno.

*

Razmišljao je o ženi koja je navodno bila sa Halom Erskinom, i pitao se da li će on biti toliko drzak da tu ženu povede u Brazil, zajedno sa Merili, s kojom će se venčati.

A onda je upitao devojkicu:

– Da li si sigurna da ti tvoji prijatelji, Skotovi, još uvek vode onu trgovačku postaju?

– Ako više nisu tamo, onda moram ostati s tobom.

– To je opasno, Merili. Moraću te ostaviti u nekom sigurnom i bezbednom mestu.

– Skotovi su sigurno još u Kajova Springsu. Tako se zove ona postaja. Leti i ja smo s vremena na vreme imale običaj da pišemo jedna drugoj... Međutim, tako rado bih pošla sa tobom, Džime.

– Nemoguće.

– Ali ja sam tvoj poslovni partner, Džime. Seti se ugovora.

Ona mu pride i stavi svoju ruku na njegovu. Oči su joj blistale u mraku. Sandans zadrhta. Upita se, kad je poslednji put bio sa nekom ženom.

On pogleda u naoblačeno nebo.

– Biće hladno – reče. – A mi imamo samo jedno čebe... Moraćemo spavati zajedno. Pogotovo ako padne kiša.

Merili se nasmešila i maznim glasom rekla:

– Ja sam sasvim neiskusna. Nemam ništa protiv da mi pokažeš kako se u zagrijađu ponašaju muškarac i žena. Još nikada nisam bila bliska sa muškarcem.

– Mlada si, Merili. A ove noći može da se dogodi nešto što belci zovu ljubav.

– On se nasmeja. – Naravno, i Indijanci znaju da vole. I kod njih se to zove ljubav.

– Džime, sviđaš mi se od prvog trenutka – otvoreno je govorila Merili. – Čak i tada kada sam te smatrala neprijateljem...

– Idi u krevet – savetovao joj je Sandans, nazivajući krevetom ono što je namestio od čebeta. – Ja ću najpre da pogledam uokolo, i uverim se da nam ne preti opasnost.

Srećna, Merili je legla. Prethodno se svukla. Osećala je kako joj povetarac miješe nago telo. Navukla je noćnu košulju, koju je ponela od kuća. Neostripljiva i ustreptala, osluškivala je.

Smeškajući se, očekivala je Sandansa. Učinilo se da je prošlo mnogo vremena otkako je otišla. Pitala se šta će biti s njom, u divljini, ako se njemu dogodi nešto i ako se ne vrati.

Umorna, brzo je zaspala. Povukla se na jednu stranu, kako bi ostavila mesta Sandansu.

Kada se uverio da na stotinak jardi uokolo nema ničeg što bi bilo opasno za njega i Merili, Sandans se vratio u mali kamp. Merili je čvrsto spavala.

Na to je Sandans i računao, jer je devojkica morala biti umorna i iscrpna posle svega što se dogodilo toga dana. Zato i nije žurio natrag. Znao je da bi, pored nje, budne i željne neznosti, lako pao u iskušenje. Ona je, ipak, bila veoma mlada i nije smeo dozvoliti sebi da bude intiman sa njom. Da je znao da ona uvek može ostati sa njim, možda bi bio slobodniji, ali je znao da ga čeka duga i naporna borba za prava Indijanca i da stoga ne treba da vezuje ženu za sebe.

Bar ne zasad.

Naslonio je pušku na stenu i seo, naslonivši se na nju. Dremao je s vremena na vreme, ali je pazio da ostane dovoljno budan i oprezan, jer se moglo dogoditi da su Indijanci otkrili da je Čarli Dugi Nož mrtav, zajedno sa svojim prijateljima, i da ga sada traže, kako bi mu se osvetili.

Te noći se nije dogodilo ništa. Sledećeg dana, Merili se okupala na reci; smišljala je trikove kako da zavede Sandansa, ali joj to nije uspevalo, jer je on znao sve ženske trikove i nije mu se moglo dogoditi da se prevari.

On je jednostavno odlučio da sa Merili ostane na odstojanju, koliko god su se sviđali jedno drugom, i toga se pridržavao.

Pošto su ujutro pojeli ostake od zečjeg pečenja, krenuli su na put.

Trgovačka postaja Skotovih sastojala se od velike glavne zgrade, štale, korala i male kuće koja je služila kao prenoćište za putnike. Sve to bilo je zaštićeno visokim palisadama.

Gotovo čitav sat su na tom putu Sandans i Merili išli tragom velikog krda. On je procenio da se radi o najmanje tri hiljade goveda.

Da li ih je to gonio Hal Erskin?

Odjednom je Merili uzviknula:

— Eno Džeba!

Kroz otvorene vratnice ograde od palisada, Sandans je ugledao visokog mezeza u pantalonama na tregere i potkošulji sa dugim rukavima. Zaklonio je oči rukom i osmotrio došljake. Kad je prepoznao Merili, njegovo lice se razvedrilo.

Mahnulo je i požurio prema vratnicama. Sandans je procenio da taj čovek ima oko pedeset godina. Kosa mu je bila već prilično seda.

Kad je stigao do njih, sa Merilin se pozdravio srdačno, dok se prema Sandansu ponašao uzdržano. Merili ga je predstavila.

Džeb Skot je samo rekao:

— Čuo sam o vama.

Iz kuće je izašla njegova žena Leti. Bila je to punačka žena prijatnog izgleda. Zagrlila je Merili, a onda svečano

stisnula ruku Sandansu, pozdravivši ga i pozelevši mu dobrodošlicu.

Dve žene su ušle u kuću, dok je Sandans ostao kod Sokola i drugog konja, koji su pili vodu iz valova.

A onda je Sandans upitao domaćina:

— Da li je Erskin prolazio ovuda?

— Jeste, juče. Njegovo stado prošlo je pre nekoliko dana. — Skotove crne oči zasjale se čudno kad je odmerio Sandansa. — Pri tom mi je rekao da pripazim na jednog ćelavog Čejena, koji nema oba kažiprsta na rukama. Navodno, taj je poubijao neke Komanče, a hoće da ubije i nekoliko belaca. Gospodine Sandanse, ne vidim da ste ćelavi, a imate i sve prste na rukama.

— Nije uspeo njihov đavolski plan.

Skot klimnu glavom, a onda zabrinuto pogleda prema kući, u kojoj je bila Merili sa njegovom ženom.

— Šta, bestraga, radi ta devo, da tako daleko od Empajera?! — upita je.

Ukratko mu je Sandans ispričao o Erskinovoj zaveri, o lažnom napadu Čejena, o sudbini Pita Djurana.

Zamišljen, Skot se počeo po bradi.

— Od samog početka se meni i Leti nije sviđalo to što će se Merili udati za Erskira. — Raširio je svoje velike, žuljevite ruke. — Ali, mi ništa ne možemo...

— Neće se udati za njega, u to možete biti sigurni.

— I Erskinova priča o napadu mi se odmah učinila čudnom — nastavio je Skot. — Došao je ovamo kratko vreme posle tog »napada«. Bio je sa Trejsijem Tibalom. Ispričao mi je da su nastradali svi osim njih dvojice. Navodno, stoka je dospela u stampedo, i kasnije nisu dobro ni mogli da prepoznaju leševe koje je ona ostavila za sobom. Odjahao sam u Kanjon Smrti, da se malo razgledam. Pukovnik Mek Kirdi je upravo bio tamo sa jednom grupom iz konjice. Ali, ti momci su bili veoma mladi i neiskusni, a nisu se baš mnogo trudili da uđu u trag Komančima koji su navodno napali goniče, a uz to su otprve poverovali u Erskinovu priču. Nisu ništa posebno proveravali.

— Artur Džered je učestvovao u svemu tome — dodao je Sandans.

– On je dalji Erskinov rođak. Navodno, ima fabriku konzervi i svake godine otkupljuje veliki broj goveda, za prerađu... Jasno je da sam bio veoma tužan kad sam čuo da Merilin otac i stric više nisu među živima. Bili su dobri ljudi, Leti i ja smo se lepo slagali sa njima, još u vreme kad smo živeli u Empajeru, posle našeg venčanja kad je retko ko hteo da priča sa nama. Među takve je spadao i Erskin, zajedno sa svojim bratijom.

Jedno vreme je Džeb Skot ćutao, a onda je bespomoćno šapnuo:

– Znači, Pit Djuran je preživeo onaj pakao i ostao bez pamćenja? Jadnik...

– Šta mislite, kako je uspeo Erskinu da se posle onog insceniranog napada otarasi stoke, kako bi izgledalo da je ona ukradena i oterana? – hteo je Sandans da čuje Skotovo mišljenje. Ipak, čovek je bio iskusan i poznavao je svoj ljudi među kakve su spadali Erskin i Džered.

– Pretpostavljam da je Džered bio negde u blizini, sa svojim ljudima, i čekao. Zatim su mogli poterati stoku prema istoku, i dalje, kroz Misuri.

– Čuo sam da tamo nerado uzimaju teksaška goveda.

– Neki političari su podmitljivi, bilo u Kanzasu, Teksasu ili Misuriju. Ako im se plati, progledaju kroz prste i olako krše zakone i dogovore.

– Vi sigurno niste sami ovde – nastavio je Skot. – Recite svojim ljudima da...

Sandans ga je prekinuo:

– Sam sam.

Džeb Skot ga je pogledao začudeno.

– Pa, čoveče, sami nemate nikakve šanse protiv Erskina! Sa njim su Stejsi Tibal i Teks Hili, a i onaj div Kilijan! Previše su jaki u odnosu na vas samoga.

– Ako budem imao sreće, uhvatiću Erskina samog i iznuditi mu pismeno priznanje.

– Da. Jedna žena je sa njim.

– Zaista? Merili mi je rekla to, ali nisam poverovao...

– Da, jedna bela žena, koja je ranije radila po burdeljima. Ima u kolima čak

i kadu, koju je Erskin tamo namestio specijalno za nju. – Skot se zakikota.

– Kladim se da niko iz ekipe goniča ne misli na stoku kad se ta žena kup.

– Kakva je to ekipa? Koliko je jaka?

– interesovao se Sandans.

– Ima desetak ljudi. To su obični kauboji i nemaju nikakve veze sa onim podlim tipovima. Ljudi rade svoj posao. – Džeb Skot pogleda u Sandansa. – Kako, do vraga, mislite da izadete na kraj sa Erskinom i njegovim podlacima?

– Da vam priznam, nadam se da će mi to uspeti zbog prisustva one žene među njima.

– Kako to mislite?

– Pa, čovek kakav je Erskin, kad je već poveo tu ženu sa sobom, sigurno ne dozvoljava kaubojima da njuškaju okolo kad je nasamo sa njom. Uz to, pažnja mu tada popušta...

– Ah, ne verujem – odvratio je Skot.

– Nećete moći da se približite tim kolima. Bez obzira na to što će sigurno biti sam sa tom ženom u kolima, pobrinuće se da postavi stražu.

– Mogu da pazim na sebe.

Skot ga opet pogleda značajno, pa reče:

– Erskin je rekao da su Komanci, koje ste ubili, zajedno sa Čarlijem Dugim Nožem, bili njegovi prijatelji. Znači, verovatno ima još sličnih prijatelja, a takvi mogu za vas predstavljati veliku opasnost. Da li ste zaista ubili one...

– Ali oni su hteli mene da ubiju. Njihova je greška bila što su prethodno hteli da se poigraju sa mnom. Zato sam i uspeo da ih savladam.

– To i liči na Čarlija. Najpre je hteo da vas ponizi, namučiti... pasji sin!

– Ni ostali nisu bili bolji. Pa ipak, veoma mi je žao što više nisu među živima. Šta mogu... Nisam imao izbora...

– Sandansov pogled je odlutao prema poljima Brasade. Uzdahnuo je, a zatim nastavio, promenivši temu: – Da li ste ikada čuli nešto o onim puškama? Možda o mestu gde ih krije Erskin?

– Samo neke glasine.

– Džebe, obećajte mi da ćete učiniti sve da biste našli to oružje, ako se ja ne vratim. Puške u pogrešnim rukama

mogu biti veoma opasne. Ako bi ih se dočepao neko za koga one nisu, mogao bi nastati pakao spram kog je bitka u Alamu dečja igra. Imate li bar pojma gde bi se moglo nalaziti to oružje?

— Pa, ima nekoliko mesta... Do vraga, puške bi mogle biti posakrivane u hiljade rupa!

— Možda ću to saznati od Erskina. Ako sve bude onako kako sam predvideo, moraće da progovori.

— Džime, dozvolite mi da jašem sa vama.

Sandans odmahnu glavom.

Nije želeo da uvredi Skota i kaže mu da je prestar za borbu sa iskusnim banditima, da su mu refleksi sigurno usporjeni a vid oslabljen; umesto toga, rekao mu je:

— Potrebni ste ovde, Skote, da čuvate i štitite žene.

Pred tim argumentom je stari Skot morao da popusti. Osim njega i Leti, u postaji je živelo još troje radnika, dvojica od njih oženjenih.

Sandans je pričao o Do-Hat-Teu i o Komančima. Skot je izrazio mišljenje da posle smrti Čarlija Dugog Noža sa te strane ne pretili nikakva opasnost.

— Uz to, odavde se odlično možemo braniti — dodao je — jer imamo dovoljno municije, a i postaja je dobro obezbeđena debelim drvenim zidom. Svaki prozor na kući ima takvu zaštitu.

Ručali su na brzinu, a onda je Sandans izvadio ugovor i dao ga Skotovima da ga pročitaju i potpišu kao svedoci.

— Bogami, imate dara za zaključivanje poslova — s divljenjem je Skot rekao Sandansu.

— Važno je da Merili dobije ono što je njeno — odvratio je on. — Moći će da poseti sve glavne gradove u Evropi... — smeja se, pa dodao: — Ili da se uda za nekog koga voli.

— A ne za Hala Erskina! — ljutitim glasom je rekla Leti. — Svaka devojka bi trebalo da se uda za čoveka koga voli. To sam i ja uradila.

Nasmešila se na Džeba, i on je stavio svoju ruku na njenu, kao znak da se slaže sa njom.

Merili i Skotovi su potpisali ugovor. Sandans je jednu kopiju dao devojci, a dve sklonio.

Zahvalio se na ručku i pozdravio se sa domaćinima. Merili ga je ispratila u dvorište.

— Želim ti mnogo sreće, Džime...

— Hvala, trebaće mi.

Prišla mu je i poljubila ga, pri čemu je njegovo srce zadrhtalo. On ju je zagrlio i pogledao u oči, a onda rekao:

— Ako mi ti zaista želiš mnogo sreće, neće mi se dogoditi ništa loše.

— Čekaću te, Džime.

On se uozbiljio.

— Možeš čekati da dobiješ svoj deo novca, inače ništa drugo — rekao joj je. — Ja bar zasad, ne mogu da se vezujem ni za koga. Imam još toliko toga da uradim.

— Pričaj mi o tome, Džime.

— Možda, ali ne sada. Jednoga dana ćeš možda saznati u čemu si, i ne znajući, učestvovala.

*

Kada je kasno te večeri stigao do jedne trgovačke postaje koja se zvala Dabl Stor, Sandans je slučajno čuo kako ljudi govore o Hala Erskinu.

Najpre je, izdaleka, ugledao neka svetla. Pomislio je da samo neko lud može u toj divljini da ima ranč. Oprezno se približio, a onda je video da je to trgovačka postaja.

Bila je znatno manja od Skotove i nije bila zaštićena palisadama. Sastojala se samo od jedne zgrade, koja je u svom prednjem delu imala šank.

Dobro je pogledao konje ispred zgrade; nijedan nije nosio Erskinov žig.

Za šankom su bila sedmorica ljudi. Na prvi pogled je Sandans konstatovao da su ti momci grubi i vešti u baratanju oružjem. Svi su imali koltove.

Kada je Sandans ušao, pogledali su ga i mirno nastavili da časkaju, jer su ga očigledno identifikovali kao sebi sličnog. Pio je viski i slušao o čemu govore, pa je iz njihove priče zaključio da je od Erskinovog stada udaljen samo još dan jahanja.

Debeli barmen je rekao smejući se:

– Pristao bih da jašem do samoga pakla kad bih imao onakvu lutkicu pored sebe, kao što je ima Erskin.

Svi su se šmejali grohotom, jer niko od njih još nije čuo da goniči sa sobom, na takav put, vode žene ili ljubavnice, ili bilo koje drugo žensko stvorenje.

– Taj Erskin radi što mu je volja – nastavio je barmen. – Uvek je bio takav. Njega se nikad nije ticalo šta će drugi misliti ili reći.

Sandans je platio i izašao. Nastavio je da jaše sve do zore. Negde u svitanje, ugledao je, duboko u kanjonu, veliko stado. Čulo se klopavanje roga o rog i tiho mukanje.

Sandans je našao zaklon i stao da posmatra. Ugledao je troje kola. Jedna od njih su bila upadljivo velika – bio je to šestorospreg. Za razliku od kola koja su predstavljala putujuću kuhinju, ova su bila luksuznija, bila su ofarbana u plavo, a točkovi u žuto, lakirani.

Pored bureta sa vodom, koje je bilo pričvršćeno sa leve strane kola, bila je kada.

Sandans je lagano pratio stado, pažeći da odstojanje bude takvo da ga niko iz ekipe goniča ne primeti.

Ženu je prvi put video tek u kasno popodne; izašla je ispod cirade i sela na zadnji deo kola. Najpre je zevala, kao da je tek tada ustala, a onda se očešljala. S vremena na vreme bi gledala prema ogromnom stadu, koje je pratilo karavan od troja kola, na pedesetak jardi udaljenosti.

Vozača tih kola Sandans nije mogao razaznati sa tog odstojanja, ali je bio siguran da to nije Erskin. Među onima koji su jahali prepoznao je Kilijana i Teksa Hilija.

Prošlo je još nekoliko sati dok je ugledao Erskina i Tibala. Oni su do konvoja dogolapirali sa juga. Verovatno su bili da provere deonicu koju su već ostavili iza sebe, da bi se uverili da ih neko ne prati.

Tibal je odjahao ispred kola, dok je Erskin priterao konja sasvim blizu žene i nešto joj govorio. Ona je okrenula glavu, kao da ne želi da razgovara sa

njim. On je i dalje gestikulirao. Sandans se pitao da li se to njih dvoje svađaju.

U međuvremenu, kola su se približila toliko da je Sandans mogao da čuje ženin piskavi glas:

– Ne vidim zašto bih još jednu noć morala da se odrekнем udobnosti! – bila je veoma ljuta.

U tom trenutku je na severu sevnula munja, koju su sledili udari groma.

Tibal podbode konja i vrati se stadu, ali je Erskin i dalje jahao pored kola, nastojeći da razgovara sa ženom.

Tibalov glas dopreo je do Sandansa, koji je stajao gore, na steni:

– Nemojte činiti ništa što bi moglo da uplaši goveda! Ionako su nervozna. Ta prokleta grmljavina! – Pogledao je u nebo, koje je celoga dana bilo naoblaćeno. – Nadam se da će nas oluja mimoići! – dodao je.

Sandans je shvatio zabrinutost predradnika Tibala. U takvoj situaciji je stampedo uznemirenog krda mogao biti izazvan bilo čime, pa čak i njištanjem konja ili klopavanjem točkova.

I Sandans je pogledao u nebo; konstatovao je da oluja besni negde daleko i da verovatno neće stići ovamo nego će se povući prema istoku.

Odlučio je da iskoristi mrak za ostvarivanje svog plana. Pretpostavljao je da će Erskin tokom noći biti sa ženom, u kolima. Svakako će postaviti i stražu, ali ona neće biti u neposrednoj blizini kola.

Još jednom je razmislio o planu. Nameravao je da uhvati Erskina i odvede ga u postaju Džeba Skota, a odatle ga preda viastima. Morao je ostvariti i dobru prednost pre nego što u ekipi primete da je Erskin nestao i krenu u poteru.

Sandans se presvukao u ratničku čejensku odeću, pa je i dalje sledio stado. Nakon jedne milje, Erskin je naredio da se zaustave. Mogao je, do potpunog mraka, da goni goveda još nekoliko milja, ali je odustao verovatno zato da ne bi svi zajedno ušli u zonu nevremena.

Smatrao je da će svi biti bezbedniji u velikom i zaštićenom kanjonu, u kom su se sada nalazili.

To je i Sandansu odgovaralo, jer je mogao da pojede nešto i malo se odmori do noći.

Najpre je otišao u lov. Ubrzo je naišao na jednu antilopu, koju je ubio strelom. Pripremio ju je, večerao, a onda legao da se odmori.

Ali, nije mogao da miruje. Ustao je i otišao do ivice stene, pa pogledao dole, u kanjon. Otprilike sedamdeset jardi dole, dole, gorela je vatra. Sandans je legao potrbuške i sasvim se približio ivici gornjeg ruba kanjona, da bi bolje video šta se dole događa.

Plava velika kola, u kojima je »stanovala«¹ Erskinova ljubavnica, bila su pored jedne stene, malo dalje od kampa.

Sandans je bio zadovoljan što ima pregled situacije. Ubrzo je video kako se Erskin odvađa od vatre i ide prema plavim kolima. Dva kauboja su išla za njim. Jedan je nosio poslužavnik sa hranom, a drugi kafu.

Očigledno su Erskin i njegova ljubavnica odlučili da večeraju sami, u kolima.

Sandans je primetio da kada više nije zakačena o kola, nego da stoji pored jednog od velikih žutih točkova. Verovatno će se žena okupati i sprati sa sebe prašinu koja se nakupila u toku puta.

Erskin se pope na kola.

Dva kauboja, verovatno lične sluge Hale Erskina, prišli su kolima sa zadnje strane. Prvi, onaj sa hranom, popeo se prvi i držao ciradu, kako bi slobodno mogao proći onaj drugi, sa kafom. Nisu odmah izašli iz kola i Sandans je zaključio da oni u tom delu ogromnih kola, u kom je bila smeštena trezarija, nameštaju sto. Sve to mu je izgledalo nekako čudno i delovalo mu namešteno. Ili je to samo uobražavao?

Okrenuo se i pošao niz brdo jednom stazom, koju je pronašao još u toku dana. Nije bila strma, a s obe strane je raslo visoko žbunje, koje ga je dobro zaklanjalo.

Opet je sevnulo i zagrmelo, ovoga puta tako snažno da mu se učinilo da se ceo kanjon trese.

Zastao je i razmislio da li da ipak sačeka sledeću noć i smirenje nevremena,

ili da nastavi započetu akciju. A onda je iza oblaka isplovio mesec, koji je bio nagoveštaj razvedravanja. Uz to, sasvim lepo je obasjavao ceo kanjon, tako da je Sandans sada sve mogao da vidi bolje.

Silazeći, i dalje, prema dnu kanjona, oprezno kako ga ne bi čuli stražari, Sandans je ugledao dvojicu kauboja kako izlaze iz velikih plavih kola sa žutim točkovima. Obojica su se vratila do vatre.

Jedan od njih bio je Erskinove visine; bio je obučen u obično kaubojsko odelo, kakvo je imao onaj što je nosio ibrik sa kafom. Onaj drugi je pobudio Sandansovo interesovanje. Bio je dosta niži od onog prvog i hodao je pomalo neobično za jednog kauboja.

Sandans je stigao na dno kanjona i povukao se u senku velike stene, koja mu je dobro poslužila kao zaklon. Tu je mogao da sačeka da vidi kako će se situacija odvijati i da li će tokom noći imati šanse da se dokopa Erskina.

Morao je da pazi na to da se sve odvija bešumno, da ne mora pucati ili učiniti nešto drugo što bi nateralo stoku u stampedo i izazvalo pažnju čuvara i ostalih kauboja.

Strpljivo je čekao.

Bio je od plavih kola, udaljen samo nekoliko jardi. Konji su bili ispregnuti i odvedeni kod ostalih, u blizinu drugih kola. Sandans je osluškivao, ali iz kola se nije čuo nikakav šum, ni zvuk.

Ipak, strpljivo je čekao. Prošao je jedan sat, a onda još jedan.

Najzad se iz unutrašnjosti kola čuo muški glas.

— Kilijane, bestraga, taj se neće pojaviti noćas!

— Erskin je rekao da čekamo... — čuo se drugi glas, koji je govorio šapatom. Sandansu se učinilo da taj glas dolazi negde odozdo, možda iz kade, pod kolima. — Ostani u kolima, Hili, inače nećemo dobiti premiju.

Teks Hili, koji je načas izvirio ispod cirade, opet se izgubio u kolima. Čuo se neki šapat, a onda se opet sve umirilo.

Sandans je procenio da u kolima ima troje ljudi. Hili i dva kauboja, plus Kilijan, koji je bio ispod kola.

Odlučio je da još čeka. Verovao je da će odnekud naići i Erskin, ljut što zamka nije uspjela. Hteće da se posavetuje sa svojim ljudima, koje je ostavio da čekaju nekog.

Nakon dva sata, neko se približavao kolima. Nije to bio Erskin, kako je Sandans očekivao, nego žena.

Na svetloj mesečini, Sandans je video ženu; na glavi je imala sombrero, a na telu mušku košulju i farmerice sa podviženim nogavicama.

Nasmejao se; znači, Erskin je postavio zamku, ali nije računao s tim da će on, Sandans, prozreti njegove namere i biti oprezan.

To su, dakle, bili Erskin i žena, koji su, umesto dva kauboja, napustili kola i otišli do vatre, dok su ona dvojica, navodnih slugu, ostali u kolima, kod Hilija, koji je već ranije bio tamo i čekao ih.

Žena je stala pored kola i viknula:

– Napolje! To vam kažem najozbiljnije!

– Madam, ne zaboravite šta je rekao Erskin – govorio je Teks Hili. – On i Tibal su odjahali do Dabl Stora, da bi se raspitali da li je neko saznao nešto o Sandansu, i tamo su saznali da je taj prokleti Čejen ubio Džereda i Legranda...

– Ako je Hal Erskin pomislio da ću pristati da još jednu noć spavam napolju, na zemlji, onda se vara! Odmah da ste sišli sa kola! I ti nestani, Kilijane!

Hili se i dalje bunio:

– Madam, gazda je rekao da cele noći budemo ovde...

– Ali ne u mojoj spavaćoj sobi! Gubite se! Potreban mi je moj komfor, kako bih mogla spavati!

– Ne odlazimo oдавде, madam, sve dok nam to naš gazda ne bude naredio.

Njen glas je verovatno probudio Erskinu, koji je primetio da je nema, pa je dojurio do kola.

– Viola, zaboga, zašto toliko vičeš?! – upitao je ljutitim glasom.

– Dosta mi je svega! – i dalje je vikala žena.

– Zaboravljaš da imamo posla sa ubicom!

– Znam ja i druge ubice! – ironično je rekla Viola.

– Ako si mislila na rat, u ratu smo svi bili prinudeni da ubijamo. To nije razlog da vičeš.

– Znaš ti dobro na šta ja mislim! – vikala je Viola histerično.

– Dosta, Viola! Pomiri se sa tim da će Hili i ostali ostati noćas u kolima, a ti ćeš se sa mnom vratiti tamo gde smo i dosad bili. – Pokušao je da bude blag, pa je dodao tiho: – Sve će biti u redu kad uhvatimo onog Čejena.

Viola se nasmejala ironično.

– Čula sam od Hilija da ti je propao plan da se otarasiš Sandasa.

– Da, poslušao sam Merili i pogrešio. Bio sam velikodušan, i to mi se sada osvetilo. Da sam ga odmah ubio, sada bi Džered i Legrand bili živi. Ali, ne brini. Šćepaćemo tog nitkova.

– Prešao te je, tebe i tvoje sposobne pomoćnike, i to on sam – i dalje se podrugivala Viola. – Veliki major Hal Erskin je običan nesposobnjaković.

Erskin je i sam zaboravio na oprez, toliko je bio ljut. Viknuo je:

– Ako celu noć misliš da provedeš ovde napolju, izvoli. Ako se nešto dogodi, nastradaćeš i ti. Ja sada idem na trag, da spavam. – Okrenuo se.

– Proklet bio, Hale! – viknula je za njim žena. – Poslednju noć sam provela na tvrdoj zemlji i ne nameravam da to učinim i noćas! Još me sve kosti bole! Znam kako ću isterati Hilija i onu dvojicu iz mojih kola!

Sagnula se i dograbila poveći kamen.

– Viola, ne ponašaj se kao dete! – opomenuo ju je Erskin.

Ali, u besu, ona nikoga nije slušala. Uzimala je kamenje sa zemlje i gadala kola.

Kad je videla da na zemlji nema krupnog kamenja, poslala je prema steni iza koje je stajao Sandans, jer je tamo bilo više odronjenih komadića kamena.

Erskin je pokušavao rećima da je urazumi, ali to nije pomoglo.

Ona je sve više uzimala, da bi nalazila novo kamenje, i sve se više približavala Sandansu. Sada je bila udaljena od njega samo tri koraka.

Sagnula se i uzela još jedan kamen; kad je ustajala, ugledala je Sandansa. Kriknula je koliko je glasnije mogla:

– Indijanci!

Onda je, u roku od nekoliko sekundi, nastala takva gužva da se nije znalo ko šta radi i ko u koga puca. Neko je viknuo:

– Komanči! Napad!

Erskin je pokušavao da izda naredenje, ali se njegov glas gubio u opštoj galami i pucnjavi. Sandans je na brzinu izbacio tri strele.

Bili su alarmirani svi članovi ekipe. Kauboji su pucali nasumice, dok su Erskin i njegovi prijatelji našli zaklone i pucali otud.

Odjednom je neko uspaničeno uzviknuo:

– Stampedo!

Kauboji, koji su već bili kod kola, okrenuli su konje i pokušali da se vrate do stada, da ga umire. Ali, živa lavina je krenula i niko više nije mogao da je zaustavi. Podivljala goveda su gazila sve pred sobom.

Razgazila su i vatru, a i kola sa kuhinjom su pretvorili u gomilu dasaka i gvožđa. Po tonu teški bikovi su kao od šale bacali u vazduh konje koji su im se našli na putu.

Sandans je zaboravio na Erakina. Njegova glavna briga bila je žena. Pojurio je za njom. Uspaničena, kao slepa je jurila prema plavim kolima, prema kojim su jurila i goveda, samo iz suprotnog pravca.

Sandans je pokušao da je zadrži. Ali, Viola je, videvši ga, vrištala i otimala se. Ali, on ju je čvrsto uhvatio za ruke, protresao i rekao joj:

– Moramo gore na stene!

Svakog sekunda je pretila opasnost da ih pregazi podivljalo hrd.

– Neću! Hoću u svoja kola! Tamo sam sigurnija! – vikala je žena. – Pusti me! – udarala je Sandansa po licu. – Hoću u svoja kola! Ali, Sandans ju je i dalje držao i pokušao da odvuče prema stinama.

Stado je već bilo kod plavih kola. On podiže Violu i kao kakvu lutku baci je gore, na stenu, koja je bila nekoliko stopa iznad njega. Žena je tresnula o stenu. I on se popeo odmah za njom.

Umesto da se umiri, Viola je skočila

na noge i stala na ivicu stene. Razrogačenih očiju je gledala kako stoka naleće na plava kola.

Stala je na samu ivicu stene.

– Pazi! Povuci se! – vikao je Sandans, ali ga ona nije slušala.

Uto stena poče da se odvaljuje na mestu na kom je Viola stajala. Sandans je ispružio ruke i pokušao da je uhvati. Ali, stena se odvalila, i oboje su poleteli dole.

Dok su komadići stena padali na zemlju, Sandans je svojim telom štitio Violino telo.

Uto je, iz mraka, izronio jedan osedlani konj. Sandans je skočio i zaustavio ga, pa zgrabio Violu i bacio je u sedlo. Potom je i sam pojahao konja.

Ali, u susret im je išao ogroman bik. Sandans je povukao uzdu i pokušao da otera konja u stranu, ali je bilo prekasno. Bik je već bio nabio na rogove jednog konja. Sandans je obuhvatio Violu oko struka i povukao je na drugu stranu. Čim su pali, čvrsto je držeci, Sandans se otkotrljao u stranu.

Iskoristio je trenutak kad na nekoliko jardi uokolo nije bilo nijedne životnje, pa se, zajedno sa ženom, popeo na stenu. Ovoga puta je nije ispuštao iz ruku.

Učinilo mu se da je prošla čitava večnost dok nije prošlo i poslednje govedo. Kad se slegla prašina, na svetlosti mesečine se mogao videti sav onaj kaos što je ostao od kampa u kanjonu.

Viola je htela da ustane. – Ostani gde si! – zapovedio joj je Sandans.

– Ti, nitkove prijavlj! Nema ti šta da mi kažeš! – ljutito je vikala žena.

Sandans je, uvređen, podigao ruku da je ošamari, ali je ona brzo dodala blazim glasom:

– Pa, dobro... nisam mislila tako...

Popeo se na uzvišicu i osmotrio okolinu. Video je brda iz kojih je bio kamp Komanča. Da li su čuli da je bilo stampeda i, možda, krenuli da vide šta se događa?

Vrativši se, Sandans je razmišljao šta da radi sa tom ženom. Predstavljala mu je teret kog se morao osloboditi da bi mogao dalje da radi. Ona mu je pokvarila ceo plan.

Zvignuo je, pozvavši Sokola.

– Kuda hoćeš da me vodiš? – upitala ga je Viola.

– Ne možeš se vratiti u kanjon. Ne znamo koliko ljudi je iz Eskinove ekipe ostalo živo. Obučena si kao muškarac i mogli bi te ubiti pre nego što te prepoznaju.

– Bilo je užasno...

– Erskina nisam više video. Možda je preživeo, a možda nije. Ako nije, ne mogu reći da mi ga je žao.

Ona uzdahnu.

– Nisam znala kakav je čovek kad sam polazila na put sa njim – rekla je. Bila je to za mene avantura, kao i mnoge dosad. Međutim, kad sam čula šta su on i Tibal nameravali da učine s tobom, stomak mi se prevrnuo. Znao je da ćeš pokušati da ga se dočepaš kad bude nasamo sa mnom. Zato mi je naredio da se preobučem u kauboja i izveo celu onu predstavu... – Pogladi se po crnoj kosi i tiho rekla: – Divan si tip, Čejenu...

Ispružila je ruke prema njemu, i on ih je prihvatio.

– Kako si hrabro izveo sve to... Imao si posla sa razjarenim bikovima, sa gomilom bandita i sa uspaničenom ženom. Sve to te nije sprečilo da mi spaseš život. Da sam se vratila u kola, kako sam nameravala... naježim se kad pomislim šta bi bilo.

Gledala ga je s divljenjem.

– Pravi si grčki bog... – šaputala je.

– Ja nisam Grk nego Čejen – ponosno je rekao Sandans.

– Drago mi je što sam zarobljenica jednog pravog čejenskog ratnika – smeškala se žena. – Možeš raditi sa mnom što god hoćeš...

– Nisi moja zarobljenica – odvratio je Sandans. – Možeš da odeš ako hoćeš.

– Zar nisam dovoljno privlačna da...

Sandansu ta žena nije morala da se nudi dva puta...

*

Kasnije je Sandans Violu odveo do Dabl Stora. Njoj se to nimalo nije sviđalo. Uz put je stalno govorila da bi mogli da odu u San Antonio i tamo otpočnu novi život. Ali, Sandans joj je dao

do znanja da ima mnogo posla i važnih zadataka da obavi pre nego što se bude skrasio na jednom mestu.

Ostavivši je u Dabl Storu, pre nego što je izašao, Sandans je rekao prisutnim muškarcima, koji su pohlepno gledali u Violu:

– Ona je dama i tako se ponašajte prema njoj!

Viola mu pride.

– Zar stvarno misliš da će se oni prema meni ponašati kao prema dami?

– Zavisi od tebe i tvog ponašanja – odgovorio joj je Sandans i izašao.

Odjahao je natrag, do kanjona. Već izdaleka je njegovo dno ličilo na bojno polje. Svuda naokolo bilo je delova kola, točkova, dasaka i pocepanih delova cira. Bilo je bezbroj uginulih goveda i konja.

Pored ostataka plavih kola ugledao je dvojicu ljudi. Upravo su polugom pokušavali da otvore veliki drveni sanduk okovan гвозdenim obručima.

Počeo je da se nećujno spušta prema njima.

U daljini, video je oblak prašine. To je moglo da znači samo jedno: dolaze Komanci.

– Zašto si nervozan, Hale? – pitao ga je Stejsi Tibal. – Kad-tad ćemo otvoriti sanduk, a znamo da goveda nisu mogla pogaziti i uništiti zlatne poluge.

– To je jedino u čemu smo imali sreće – odvratio je Erskin. – Ovo zlato i novac koji ćemo za ostatak goveda dobiti u Ebilejnu, biće nam dovoljan za lep početak u Brazilu.

Uto mu je uspeo da razvali sanduk. Izvadio je iz njega zlatne poluge.

– Eto, u to se pretvorio novac koji smo prošle godine dobili za goveda... – govorio je zadržano.

Bio je zasenjen zlatom. Na zemlji, pored njega, Sandans je ugledao pušku, a, koliko je mogao da vidi, Reskin nije kod sebe imao i revolver.

Tibal ga je imao.

Uto Erskin podiže glavu i ugleda Sandansa. Htede da posegne za puškom, ali se u Sandansovoj ruci već našao kolt.

– Ostavi to! – viknuo je.

Erskin se smeja.

— Sredi ga, Stejsi — obratio se svom predradniku, čija je ruka počivala na dršci revolvera.

Brzo je potegao revolver. Ironično se osmehujući, upitao je:

— Sandanse, da li se Čejeni mole pre nego što odu na onaj svet?

— Da, imamo pesme koje se pevaju pred smrt. Međutim, taj trenutak, bar za mene, još nije blizu.

— Hal i ja smo prvi put pogrešili kad smo Djurana smatrali mrtvim i bezopasnim. Druga naša greška bila je što smo mislili da si i ti mrtav. Ali, tu grešku ćemo sada ispraviti.

Sandans je video kako se Tibalov prst savija oko obarača. Morao je da reaguje.

Pucali su gotovo istovremeno. Sandansov metak je pogodio Tibala, ali Tibalov nije Sandansa, jer je već bio pogođen kad je povlačio oroz, tako da je morao promašiti.

Erskin se zagledao iza Sandansa. Prebledevši, šapnuo je:

— Gospode! Komanči!

Sandans se okrenuo na tu stranu. Među dvadesetak Komanča u ratničkoj opremi, prepoznao je i Do-Hat-Tea, proroka Sovu. Ostavivši kolt u korice, Sandans je prekrstio ruke na grudima i rekao Sovi, pokazujući na Erskina:

— On je jedan od ubica Dva Groma, kao i ostalih Komanča, koji su jahali sa njim. Zajedno sa njim, za njihovu smrt je odgovoran i ovaj, ovde — pokaza on na mrtvog Tibala.

Erskin je dobacio Sandansu:

— Za ime sveta, govori engleski, da te čovek razume! I ti ja smo u nevolji, jer ovaj pasji sin neće ni tebi ni meni oprostiti život!

I Sova je govorio na jeziku Kajova.

— Ali ti si, Sandanse, ubio Čarlija zvanog Dugi Nož i ostalu trojicu Komanča...

— To je tačno, ali ti moram objasniti kako se to dogodilo.

Sova mu rukom dade znak da čuti.

— Nije potrebno, Sandanse. Znam da je Dugi Nož hteo da me ubije i zato tebi dugujem svoj život. Puške su bile obe-

cane Dugom Nožu, a sada će pripasti tebi, kao nagrada.

Erskin je vikao:

— Sandanse, reci da ću mu dati sve ovo zlato! Daću mu i puške, samo neka...

Jedan od ratnika je razumeo engleski, jer je Erskinove reči odmah preveo Sovi. Ovaj je nešto šapnuo »prevodiocu, i on je rekao glasno, obraćajući se Erskinu:

— Znači, ti si Čovek sa puškama?

Sova je nešto šapnuo Sandansu; potom je dodao da Erskin ne sme ostati živ.

— Šta je rekao?! Šta kaže?! — bled, vikao je Erskin.

Sova se okrenuo i, zajedno sa svojim ratnicima napustio kanjon.

Odjednom se u Erskinovoj ruci našao kolt. Bio ga je izvadilo iz sanduka sa zlatom. Nanišanio je na Sandansa i opalio. Sandans se brzo bacio u stranu, i hitac je profijukao pored njegove glave. Spasao se u poslednjem trenutku.

Dok je padao, Sandans je potegao, jer je znao da će razbesneli Erskin pucati sve dotle dok ga ne pogodi.

I on je pucao. Po običaju, odmah je pogodio.

Ali, živio je dovoljno dugo da kaže sve ono što je moglo da se shvati kao njegovo priznanje. A bilo je i svedoka. U međuvremenu su se vratili preživeli kauboiji. Oni sa njegovim prljavim poslovima nisu imali nikakve veze, jer su bili najmljeniji kao goniči i pošteno su obavljali svoj posao.

Sandans im se obratio:

— Molim vas da ostatak od oko hiljadu grla oterate do Ebilejna. Platu vam garantuje ovaj ugovor, koji je potpisao ne samo Pit Djuran nego i njegova nećaka.

Pokazao im je ugovor. Pri tom je pomislio i na svoj deo novca, koji nije zaradio lako nego ko zna koliko puta rizikujući svoj a spasavajući tuđ život.

Kad je u kasno leto posetio Merili Djuran i odneo joj njen deo novca i zlata, devojkica je bila oduševljena.

— Sad možeš da putuješ po Evropi — rekao joj je.

– Ali... moj otac i stric su mnogo voleli naš ranč. Sada imam novca, i ponovo ću ga otkupiti. Znaš da živim sama. Mogao bi mi pomoći da ga vodim...

– Čuo sam od Džeba Skota da imaš više kandidata za brak.

– Reci mu da sam mu poručio da ti odabere jednog dobrog i vrednog momka, inače će imati posla sa mnom.

Potom ju je pozdravio i otišao.

Na dogovorenom mestu, sreo se sa Džebom Skotom i preuzeo ogroman broj pušaka i municije. Sve to je uništio, kako ne bi došlo u pogrešne ruke i uništilo ljudske živote...

Bio je to njegov doprinos miru između belaca i Indijanaca i, uopšte, miru u tom delu zemlje...

K R A J

Prevela: N. Kovačić

U SLEDEĆEM BROJU

DŽON EJVZ

SUVI BARUT

Time je sukob u pustinji bio završen, ali Pablito prvo napuni magacin vlnčesterke pa tek onda krenu u obilazak razbojlišta.

Momak u elegantnom odelu, kao i komančero na koga je opalo prvi metak, bili su mrtvi, pa dečak im uze opasače i oružje, te uhvati njihove konje. Sa puškom na gotovu krenu prema trećem banditu, koji je još bio živ, ali mu se senka smrti već videla u mutnim očima.

JUGOBANKA